

Velgerundersøkelsen 2023

Tabellrapport

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2024/46

Øyvin Kleven og Tove Bergseteren

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 17. desember 2024

ISBN 978-82-587-1076-6 (elektronisk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Formålet med velgerundersøkelsene er å utvide og komplettere den offisielle valgstatistikken. Det materialet SSB får inn fra Valgdirektoratet gir kun tall for partioppslutningen samlet i de enkelte stemmekretser, samt hvem som har stemt og hvem som ikke har stemt. En intervjuundersøkelse gir mulighet for å kombinere opplysninger om valgadferd med kjennemerker, som kjønn, alder, utdanning, innvandrerbakgrunn etc.

I 2023 gjennomførte SSB to undersøkelser blant velgerne. En med et kort skjema som kun ble gjennomført på web. I denne rapporten fremstiller vi kun svarene fra undersøkelsen med det korte skjemat. Den andre undersøkelsen, den såkalte Lokalvalgsundersøkelsen, er en undersøkelse med et lengre skjema som Institutt for samfunnsforskning (ISF) har det faglige ansvaret for. Resultatene fra den vil bli publisert i løpet av 2025. SSB og ISF har allerede publisert enkelte resultater om partivalg hvor svarene fra disse to undersøkelsen er slått sammen. Men i denne rapporten publiserer vi altså kun resultater fra velgerundersøkelsen med det korte skjemaet.

En viktig motivasjon bak velgerundersøkelsen i 2023 er å analysere forskjeller mellom dem som stemte og dem som ikke stemte. I skjemaet er det en rekke spørsmål om holdninger og synspunkter på demokrati og styresett i Norge.

SSB gjennomførte den første omfattende kommunevalgsundersøkelsen i 1971 i samarbeid med Institutt for statsvitenskap (UiO). Ved valgene i 1979, 1983, 1987 og 1991 ble et utvalg av velgere stilt enkelte spørsmål om stemmegivning ved lokalvalget. I 1995, etter initiativ og finansiering fra ISF, ble den neste omfattende lokalvalgsundersøkelsen gjennomført. Fra 1987 til 2011 ble det gjennomført egne velgerundersøkelser blant innvandrere i forbindelse med lokalvalgene. Fra 2015 gjennomføres det ikke egne undersøkelser av velgere med innvandrerbakgrunn. Det trekkes tilleggsutvalg av innvandrere og barn av innvandrere, SSB benytter det samme skjema som stilles til et tverrsnittutvalg av de stemmeberettigede.

Integreringsavdelingen i Arbeids og inkluderingsdepartementet har finansiert datainnsamlingen blant personer med innvandrerbakgrunn, samt deler av analysene av velgere med innvandrerbakgrunn. SSB takker Integreringsavdelingen for godt samarbeid. Skjemaet til undersøkelsen er forelagt og diskutert med referansegruppen for innvandrere og valgstatistikk. I denne referansegruppen sitter det representanter fra ISF, IMDI, KDD og AID. SSB takker referansegruppen for godt samarbeid.

Statistisk sentralbyrå, 12. desember 2024

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Størstedelen av denne rapporten består av ukommenterte tabeller. De aller fleste spørsmålene i undersøkelsen er fremstilt etter et fast sett med bakgrunns kjennetegn. Ved hvert kapittel er det en kort innledning med noen overordnede hovedfunn, mange detaljer er imidlertid ikke ferdig analysert og vil bli fulgt opp ved senere anledninger. Noen hovedfunn presenterer vi også her i sammendraget.

Hver sjettede hjemmesitter stoler ikke på at valget gikk riktig for seg

I undersøkelsen er det stilt spørsmål om i hvilken grad man stoler på at gjennomføringen av kommunestyrevalget i 2023 gikk riktig for seg. Man ble bedt om å oppgi svaret på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at man ikke stoler på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt, mens 10 betyr at man stoler fullt og helt på at valget gikk riktig for seg. Blant dem som stemte i 2023 var det 55 prosent som gir toppskår, altså 10, blant dem som ikke stemte er det 31 prosent som gir toppskår. Det er en klar tendens til at dem som ikke stemte i valget har lavere tillit til at valget gikk riktig for seg. 17 prosent blant dem som ikke stemte plasserer seg under midtkategorien (fra 0 til 4). Tilsvarende tall for dem som stemte er 6 prosent.

Ni av ti blant dem som stemte mener det er en borgerplikt å stemme ved valg

Det er store forskjeller mellom dem som stemmer og dem som ikke stemmer med hensyn til syn på demokrati og medbestemmelse. Størst forskjell er det i synet på om det er en borgerplikt å stemme ved valget eller om en kun skal stemme når valget er viktig for en selv. Blant dem som stemte er det hele 91 prosent som mener det er en borgerplikt å stemme ved valg, blant de som ikke stemte er det 48 prosent som sier det samme. Det er også stor forskjell i hvilken grad en føler at en forstår de viktigste politiske sakene i Norge. Blant dem som ikke stemte er det 52 prosent som oppgir dette, blant dem som stemte er det 81 prosent som sier det samme.

På spørsmålene om 'demokrati er å foretrekke fremfor alle andre styreformere' og om man er 'fornøyd med måten demokratiet virker på i Norge' er det mindre forskjeller. Selv om det også her er klare og signifikante forskjeller er det verdt å merke seg at 70 prosent av dem som ikke stemte er fornøyde med måten demokratiet virker på i Norge, 73 prosent mener at demokrati er å foretrekke. Tilsvarende tall for dem som stemte er 92 og 88 prosent.

Kun 30 prosent av dem som ikke stemte i valget oppgir at de pratet om valget med familie, venner, bekjente eller kolleger under valgkampen. Blant dem som stemte er det 67 prosent som oppgir dette.

Valgomater viktig for de unge voksne

Det er stor aldersforskjell med hensyn til bruk av informasjonskilder under valgkampen. Spesielt med hensyn til valgomater, i gruppen 18-34 år er det 50 prosent som oppgir at dette var en viktig kilde til informasjon under valgkampen. Blant de over 50 år er det kun 14 prosent som oppgir det samme, mens blant dem mellom 35 og 49 år er det 30 prosent, som oppgir det.

Tradisjonelle nyhetsmedier viktigst i valgkampen

De tradisjonelle nyhetsmediene, som riksdekkende aviser, lokale medier, nyhetsmeldinger i tv og radio, samt valgkampsendinger er det som hyppigst oppgis som en viktig kilde til informasjon. Facebook og andre sosiale medier er det langt færre som oppgir som viktig. Det gjelder uavhengig av aldersgruppe. Men de unge er de hyppigste brukerne av sosiale medier som X/Twitter, Instagram, Tik tok eller Reditt. 14 prosent av de under 35 år oppgir at dette var viktig, mens blant de over 50 var kun 3 prosent som oppga at det var viktig, blant de mellom 35-49 år var det 6 prosent som oppga at det var viktig.

Abstract

This report consists mainly of uncommented tables. Most of the questions in the survey are presented in tables by a fixed set of background characteristics. At each chapter there is a short introduction with some overall main findings, however, many details have not been fully analysed and will be followed up on later occasions.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Hver sjette hjemmesitter stoler ikke på at valget gikk riktig for seg	4
Ni av ti blant dem som stemte mener det er en borgerplikt å stemme ved valg	4
Valgomater viktig for de unge voksne.....	4
Tradisjonelle nyhetsmedier viktigst i valgkampen	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Kommunestyrevalget 2023.....	7
1.2. Velgerundersøkelsen 2023	7
2. Politisk interesse og aktivitet	10
2.1. Blant dem som stemte pratet 67 prosent ukentlig om valget.....	10
3. Kommunikasjonskanaler under valgkampen	16
3.1. 74 prosent av dem over 50 år, så, leste eller hørte politiske nyhetssaker daglig	17
4. Tillit til valginstitusjonen, offentlige institusjoner og medier	28
4.1. Hver sjette hjemmesitter stoler ikke på at kommunestyrevalget gikk riktig for seg	28
5. Syn på demografisk representasjon	38
5.1. Unge menn minst opptatt av kjønnsbalanse	39
6. Holdninger til politiske stridsspørsmål	52
6.1. De som ikke stemmer er litt mer «sosialt konservative».....	52
7. Syn på demokrati og medbestemmelse	64
7.1. Ni av ti blant de som stemte mener det er en borgerplikt å stemme ved valg	64
7.2. Sosial omgang, helse og opplevelse av diskriminering.....	70
7.3. Oppgitte årsaker for å ikke stemme.....	75
8. Partivalg etter fagorganisasjon, religion og fylkestings- og bydelsvalget	80
8.1. 30 prosent av LO-medlemmene stemte Ap	80
9. Særskilte spørsmål til innvandrere	84
9.1. Jo mer integrert, jo høyere valgdeltakelse	84
9.2. 45 prosent av innvanderne oppgir at de har stemmerett i opprinnelseslandet	85
10. Om undersøkelsen	93
10.1. Feilkilder ved utvalgsundersøkelser	93
10.2. Utvalg, svarinngang, vektor og utvalgsvarians	95
Referanser	101
Vedlegg A: Tabeller	102
Figurregister	109
Tabellregister	110

1. Innledning

1.1. Kommunestyrevalget 2023

Kommunestyrevalget 2023 var det andre valget etter kommune og regionsreformen som reduserte antall kommuner til 357. Kommune- og regionreformen ble fullført 1.1 2020. Mens kommune- og fylkestingsvalget 2019 ble avholdt som om reformen allerede var gjennomført og sammenslåingene allerede hadde skjedd. I 2015 var det 428 kommune- og bystyrever, mens det i 2019 skulle velges representanter til 356. Ved valget i 2023 ble Ålesund delt i Ålesund og Haram. Dermed var det til sammen valg til 357 kommunestyrever i 2023.

Samlet sett gikk Høyre frem med 5,8 prosentpoeng, Frp gikk frem med 3,1 prosentpoeng. Senterpartiet gikk tilbake 6,2 prosentpoeng og Arbeiderpartiet gikk tilbake 3,2 prosentpoeng osv. Dette er summen av endringene mellom oppslutningen til partiene blant dem som stemte i begge valgene samt dem som av ulike grunner bare stemte i et av valgene.

Tabell 1.1 Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene 2019 og 2023. Nettoendringer, hele landet. Antall og prosent¹

	2019	2023	Endring 2023-2019	2019	2023	Endring 2023-2019
Rødt	101 316	92 900	-8 416	3,8	3,5	-0,3
Sosialistisk Venstreparti	163 653	183 573	19 920	6,1	6,9	0,8
Arbeiderpartiet	664 695	576 082	-88 613	24,8	21,6	-3,2
Senterpartiet	386 349	217 608	-168 741	14,4	8,2	-6,2
Miljøpartiet de Grønne	182 548	112 131	-70 417	6,8	4,2	-2,6
Kristelig Folkeparti	107 185	106 266	-919	4,0	4,0	0,0
Venstre	104 316	134 074	29 758	3,9	5,0	1,1
Høyre	538 765	689 952	151 187	20,1	25,9	5,8
Fremskrittspartiet	220 713	302 722	82 009	8,2	11,3	3,1
INP	0	79 996	79 996	0,0	3,0	3,0
FNB/Folkets parti	72 223	4 588	-67 635	2,7	0,2	-2,5
Andre lister eller partier	140 842	168 425	27 583	5,3	6,3	1,0
	2 682 605	2 668 317	-14 288	100,1	100,0	

¹ : Av godkjente stemmer (inkluderer ikke blanke stemmer).

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I 2023 var det 4 341 800 stemmeberettigede, i 2019 var det 4 199 400. Til tross for at det var litt over 140 000 flere stemmeberettigede, i 2023 sammenliknet med 2019, ble det avlagt nær 14 300 færre godkjente stemmer i 2023. Det skyldes at valgdeltakelsen sank med 2,3 prosentpoeng fra 64,7 til 62,4. Ved hvert valg er det alltid flere stemmeberettigede sammenliknet med tidligere siden befolkningen over 18 år øker, dels på grunn av at folk lever lenger og at det er nettoinnvandring til Norge. I to etterfølgende kommunestyrevalg er ikke populasjonen helt overlappende. Noen faller fra, de dør eller utvandrer. Noen kommer til, unge når stemmerettsalder, andre oppnår lang nok botid i landet til å stemme eller blir norske statsborgere.

1.2. Velgerundersøkelsen 2023

I 2023 gjennomførte SSB to undersøkelser blant velgerne. En med et relativt kort skjema som kun ble gjennomført på web og en med et lengre skjema som ble gjennomført både via telefon og web. Denne rapporten handler kun om undersøkelsen med det korte skjemat. Velgerundersøkelsen med det korte skjemaet blir beskrevet i en egen dokumentasjonsrapport (Krawczynska 2024b). Den andre undersøkelsen, den såkalte lokalvalgsundersøkelsen er en undersøkelse som Institutt for samfunnsforskning (ISF) har det faglige ansvaret for og vil publisere resultater fra senere. For en dokumentasjon av lokalvalgsundersøkelsen se Krawczynska (2024a). SSB og ISF har allerede publisert enkelte resultater om partivalg hvor svarene fra disse to undersøkelsen er slått sammen,

Se Kleven (2024); Kleven og Seggaard (2024). Men i denne rapporten publiserer vi altså kun resultater fra velgerundersøkelsen med det korte skjemaet.

I skjemaet er det en rekke spørsmål om holdninger og synspunkter på demokrati og styresett i Norge. En viktig motivasjon bak undersøkelsen i 2023 er å analysere forskjeller mellom dem som stemte og dem som ikke stemte. Alle spørsmålene i undersøkelsen er fremstilt etter de samme bakgrunnsvariablene: Kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, stemte i 2023, partivalg i kommunestyret 2023, landbakgrunn og statsborgerskap

Fra 2015 gjennomføres det ikke egne undersøkelser av velgere med innvandrerbakgrunn. Det trekkes det tilleggsgutvalg av innvandrere, barn av innvandrere og utenlandske statsborgere med stemmerett, og SSB benytter det samme skjema som stilles til et tverrsnittutvalg av de stemmeberettigede.

- 1. Tverrsnitt, utvalg1
- 2. Eget utvalg blant innvandrere, utvalg2
- 3. Eget utvalg blant norskfødte med innvandrerforeldre, utvalg3

For alle utvalgene er det benyttet et panel utvalg fra dem som også svarte i en tilsvarende undersøkelse ved forrige kommunestyrevalg i 2019. Det er også trukket et nytt utvalg.

Tabell 1.2 Utvalget og nettoutvalget. Velgerundersøkelsen, tverrsnitt, utvalg1

Tverrsnitt	I alt	Stemte ikke i 2019	Stemte i 2019	Ikke stemmerett i 2019
Bruttoutvalg	8 175	2 292	5 386	497
Panel fra 2019	2 226	418	1 808	0
Nytt utvalg	5 949	1 874	3 578	497
Nettutvalg	4 145	738	3 230	177
Panel fra 2019	1 567	213	1 354	0
Nytt utvalg	2 578	525	1 876	177

Kilde: Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå.

Når man skal lage statistikk fra undersøkelsen må man ta hensyn til at utvalget ikke har perfekte tverrsnittsegenskaper hvis man legger sammen nytt utvalg og panelet fra 2019. Vi har derfor vektet utvalgene på en måte hvor en tar hensyn til dette. Det korrigeres for førstegangsvelgere, samt frafall for valgdeltakelse, kjønn, aldergrupper og utdanningsnivå. Opplysningene er ajourholdt mot valgdeltakelse i register. Personer som har oppgitt at de stemte, men hvor dette ikke er verifisert i registeret er holdt utenfor analysen, dette gjelder totalt rundt 200 enheter. Det er kun i resultatene hvor vi viser fordelingen etter landbakgrunn og statsborgerskap at utvalg2 og utvalg3 tatt med. For de andre kjennemerkene er det kun tverrsnitts utvalget som er benyttet. Videre er det noen spørsmål som kun er stilt til dem med innvandrerbakgrunn, i dette kapittelet, om innvandrerne, er alle utvalgene benyttet.

I denne rapporten utnytter vi ikke panelet, men behandler det som et tverrsnitt i 2023. I tidligere publikasjoner har vi imidlertid utnyttet dette panelet (Kleven 2024; Kleven og Seggaard 2024).

Definisjoner landbakgrunn og landgruppe

Det er trukket to tilleggsgutvalg til tverrsnittsundersøkelsen. Et blant innvandrere og et blant norskfødte med innvandrerforeldre. For begge utvalgene er det med et panelutvalg blant dem som svarte i 2019. Blant innvandrere ble det i 2019 trukket 2 000 stemmeberettigede med landbakgrunn R1. 3 000 fra R2, og 3 000 stemmeberettigede blant personer fra R3. Panelet fra 2019 (mht innvandrerne) er altså ikke selveiende.

Tabell 1.3 Utvalget blant innvandrere, utvalg2

Innvandrere	I alt	Stemte ikke i 2019	Stemte i 2019	Ikke stemmerett i 2019
Bruttoutvalg	7 974	3 943	2 945	1 086
Panel fra 2019	2146	1 022	1 124	0
Nytt utvalg	5828	2 921	1 821	1 086
Nettoutvalg	2 736	1 074	1 410	252
Panel fra 2019	1 133	442	691	0
Nytt utvalg	1 603	632	719	252

I utvalg 3 er omfatter panelet kun norskfødte med foreldre fra R3 land, som var under 35 år i 2019. Nytt utvalg er trukket tilfeldig blant alle norskfødte uavhengig av foreldrenes fødeland.

Tabell 1.4 Utvalget blant norskfødte med innvandrerforeldre, utvalg3

Norskfødte	I alt	Stemte ikke i 2019	Stemte i 2019	Ikke stemmerett i 2019
Bruttoutvalg	2 189	876	833	480
Panel fra 2019*	250	104	146	0
Nytt utvalg	1 939	772	687	480
Nettoutvalg	660	202	322	136
Panel fra 2019*	97	36	61	0
Nytt utvalg	563	166	361	136

* Kun norskfødte under 39 år med foreldre fra R3 land

Landgruppe og landbakgrunn er delt inn i 4 gjensidig utelukkende kategorier. Øvrig norsk borger, innbefatter personer født i Norge av to norskfødte foreldre, utenlandsfødte med én norskfødt forelder, norskfødte med én utenlandsfødt forelder, utenlandsfødte med to norskfødte foreldre og adopterte. Innvandrere, norske borgere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Innvandrere har på et tidspunkt innvandret til Norge og tatt norsk statsborgerskap. Norskfødte med innvandrerforeldre, norske borgere er personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet. Utenlandsk statsborger er personer som er bosatte i Norge med et annet statsborgerskap en norsk. 96 prosent av disse er innvandrere, 1 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre. Noen veldig få er født i Norge som norske statsborgere, og har senere byttet til et utenlandsk statsborgerskap. Fødeland er hovedsakelig mors bosted ved personens fødsel. Landbakgrunn er eget fødeland. For norskfødte er dette foreldrenes eventuelle utenlandske fødeland. Når begge foreldrene er født i utlandet, er de i de aller fleste tilfellene født i samme land. I tilfelle der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som blir valgt.

Landgruppe og landbakgrunn er delt inn i 4 gjensidig utelukkende kategorier¹:

- R0. Øvrig norsk borger, norsk innfødt.
- R1, Danmark, Grønland, Finland, Færøyene, Island, Sverige, Andorra, Belgia, Frankrike, Gibraltar, Hellas, Irland, Italia, Malta, Nederland, Liechtenstein, Luxembourg, Monaco, Portugal, San Marino, Spania, Storbritannia, Sveits, Tyskland, Østerrike, Vatikanstaten, Guernsey, Jersey, Man, Kypros, Israel, USA, Canada, Australia og New Zealand.
- R2, Bulgaria, Estland, Kroatia, Latvia, Litauen, Polen, Romania, Slovakia, Slovenia, Tsjekia og Ungarn.
- R3. Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania og Europa forøvrig.

¹ R1 kalles også Vest-Europa, USA, Canada, Australia og New Zealand, med forkortelsen Vest-Europa etc, R2 kalles EU-land i Øst-Europa, mens R3 kalles Afrika, Asia etc.

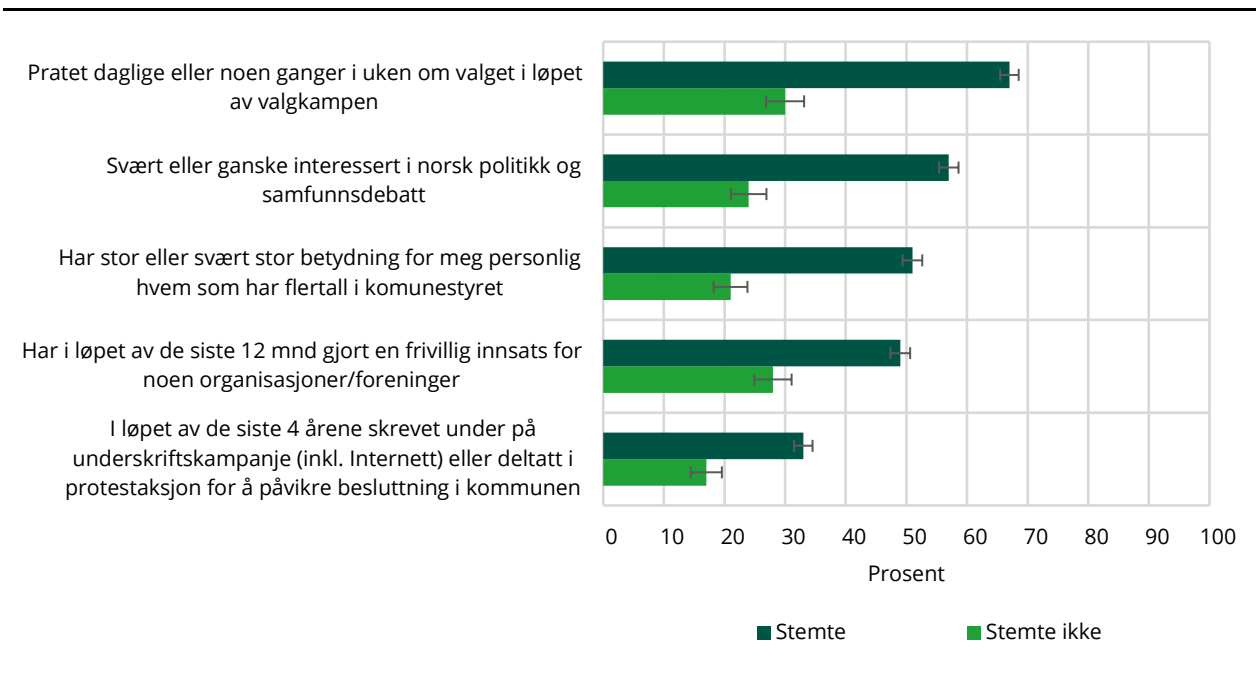
2. Politisk interesse og aktivitet

2.1. Blant dem som stemte pratet 67 prosent ukentlig om valget

Det er helt klare forskjeller mellom dem som stemte og dem som ikke stemte for alle de målte formene for politisk interesse og aktivitet. Nivået er klart lavere for dem som ikke stemte i valget, sammenliknet med dem som stemte. Disse forskjellene er i seg selv ikke særlig oppsiktsvekkende, men det er allikevel grunn til å dokumentere og kommentere dem.

Kun 30 prosent av dem som ikke stemte i valget oppgir at de pratet om valget med familie, venner, bekjente eller kolleger under valgkampen. Blant de som stemte er det 67 prosent som oppgir dette. De eldste, de over 50 år snakket oftere om valget sammenliknet med de yngre. Det er ikke store forskjeller mellom menn og kvinner. De med universitets eller høyskole snakket oftere om valget sammenliknet med de med kortere utdanningsnivå, som grunnskole eller videregående skole (tabell 2.2). Det er tilsvarende forskjeller med hensyn til hvor interessert en er i norsk politikk og samfunnsdebatt, samt hvor stor betydning en synes det har for en personlig hvem som har flertall i kommunestyret.

Figur 2.1 Ulike former for politisk interesse og aktivitet blant dem som stemte og ikke stemte. Kommunestyrevalget 2023. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

35 prosent har deltatt i politisk aktivitet utenfor valgkanalen for å påvirke en beslutning i kommunen der en bor

I skjemaet er det spørsmål om man i løpet av de siste fire årene har gjort en rekke aktiviteter for å påvirke en beslutning i kommunen der en bor. I figur 2.1 viser vi andelen som enten har skrevet under på opprop eller underskriftskampanje (inkludert internett) eller har deltatt i aksjon, protestmøte eller demonstrasjon. Vi ser at blant dem som stemte var det 27 prosent som hadde gjort en av delene, mens blant dem som ikke stemte var det 19 prosent. I skjemaet er det også stilt spørsmål om en har tatt kontakt med lokal politiker eller sendt skriftlig uttalelse til kommunen. 35 prosent av samtlige stemmeberettigede oppgir minst en aktivitet (tabell 2.5). 40 prosent blant dem som stemte og 25 prosent blant dem som ikke stemte oppgir det.

Tabell 2.1 Hvor interessert er du i norsk politikk og samfunnsdebatt?

	I alt	Svært interessert	Ganske interessert	Noe interessert	Lite interessert	Ikke interessert	Antall personer
I alt	100	12	33	35	14	7	4 460
Kjønn							
Menn	100	13	36	32	12	7	2 260
Kvinner	100	10	31	38	15	6	2 200
Alder							
18-34	100	6	25	39	19	12	910
35-49	100	10	28	38	17	7	1 070
50-69	100	14	40	32	10	4	1 792
over 70 år	100	19	41	29	7	4	688
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	8	22	40	20	10	573
Videregående	100	9	33	38	14	8	1 678
Universitets- og høgskole I	100	14	39	32	11	4	1 445
Universitets- og høgskole II	100	22	46	25	5	2	707
Stemte ikke	100	6	18	37	24	15	820
Stemte	100	15	42	34	7	1	3 640
Parti							
Rødt	100	31	39	21	8	1	144
Sosialistisk Venstreparti	100	20	48	27	4	1	298
Arbeiderpartiet	100	16	41	34	7	1	781
Senterpartiet	100	8	36	43	11	2	290
Miljøpartiet De Grønne	100	16	47	30	7	1	175
Kristelig Folkeparti	100	11	45	34	6	3	137
Venstre	100	19	46	25	10	0	184
Høyre	100	13	44	35	6	2	948
Fremskrittspartiet	100	14	39	37	7	3	331
INP	100	13	44	34	7	2	105
Annen liste	100	16	36	30	15	2	206
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	12	37	35	11	5	4 011
Norske borgere, fra R1	100	19	38	30	8	4	359
Utenlandske borgere, R1	100	8	27	40	16	9	859
Norske borgere, fra R2	100	6	22	43	14	14	201
Utenlandske borgere, R2	100	6	15	33	31	16	593
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	24	32	23	10	1 204
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	6	18	39	24	13	702
Utenlandske borgere, R3	100	16	20	38	17	9	471

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.2 Hvor ofte pratet du om valget med familie, venner, bekjente eller kolleger i løpet av valgkampen?

	I alt	Daglig	Noen ganger i uken	Noen ganger i måneden	Mer sjelden	Aldri	Antall personer
I alt	100	13	40	20	19	8	4 460
Kjønn							
Menn	100	13	41	19	19	9	2 260
Kvinner	100	13	40	21	19	7	2 200
Alder							
18-34	100	6	36	26	20	13	910
35-49	100	11	40	20	21	9	1 070
50-69	100	17	42	16	18	6	1 792
over 70 år	100	19	42	18	17	4	688
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	9	31	21	27	12	573
Videregående	100	12	39	19	20	9	1 678
Universitets- og høyskole I	100	16	45	21	14	4	1 445
Universitets- og høyskole II	100	17	52	18	10	3	707
Stemte ikke	100	5	25	21	31	18	820
Stemte	100	18	49	19	12	2	3 640
Parti							
Rødt	100	27	45	17	11	1	144
Sosialistisk Venstreparti	100	18	56	16	8	1	298
Arbeiderpartiet	100	18	50	19	13	2	781
Senterpartiet	100	15	45	24	13	2	290
Miljøpartiet De Grønne	100	17	48	20	11	3	175
Kristelig Folkeparti	100	11	53	25	8	3	137
Venstre	100	17	55	19	7	2	184
Høyre	100	18	48	21	12	1	948
Fremskrittspartiet	100	21	45	16	14	3	331
INP	100	21	46	21	7	5	105
Annen liste	100	15	50	17	15	3	206
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	15	43	20	16	6	4 011
Norske borgere, fra R1	100	18	42	18	17	6	359
Utenlandske borgere, R1	100	7	32	26	26	10	859
Norske borgere, fra R2	100	6	25	28	29	12	201
Utenlandske borgere, R2	100	2	17	18	35	28	593
Norske borgere, innvandrere, R3	100	7	27	26	29	12	1 204
Norske borgere, norskf. m. innvandrerf., R3	100	6	28	23	27	16	702
Utenlandske borgere, R3	100	5	29	27	27	13	471

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.3 Hvor stor betydning har det for deg personlig hvilket parti eller hvilke partier som har flertall i kommunestyret?

	I alt	Svært stor betydning	Stor betydning	Viss betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Antall personer
I alt	100	11	29	37	16	6	4 460
Kjønn							
Menn	100	11	28	36	16	8	2 260
Kvinner	100	10	29	39	17	5	2 200
Alder							
18-34	100	8	21	39	22	9	910
35-49	100	10	28	39	16	7	1 070
50-69	100	12	31	37	15	5	1 792
over 70 år	100	15	36	33	12	4	688
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	11	22	35	22	10	573
Videregående	100	10	28	38	17	7	1 678
Universitets- og høyskole I	100	10	34	39	13	4	1 445
Universitets- og høyskole II	100	13	36	38	11	1	707
Stemte ikke	100	6	15	35	28	15	820
Stemte	100	14	37	39	9	1	3 640
Parti							
Rødt	100	24	34	35	6	1	144
Sosialistisk Venstreparti	100	16	48	29	7	0	298
Arbeiderpartiet	100	13	36	40	11	1	781
Senterpartiet	100	11	35	41	12	2	290
Miljøpartiet De Grønne	100	15	38	39	8	1	175
Kristelig Folkeparti	100	7	37	49	6	1	137
Venstre	100	10	28	48	14	0	184
Høyre	100	13	39	38	9	0	948
Fremskrittspartiet	100	19	39	30	10	2	331
INP	100	17	27	45	11	0	105
Annen liste	100	17	28	39	12	3	206
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	11	30	39	16	5	4 011
Norske borgere, fra R1	100	17	32	31	15	5	359
Utenlandske borgere, R1	100	9	24	39	19	9	859
Norske borgere, fra R2	100	10	25	33	23	9	201
Utenlandske borgere, R2	100	7	18	31	26	18	593
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	28	31	20	11	1 204
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	8	24	38	21	9	702
Utenlandske borgere, R3	100	13	27	34	19	8	471

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.4 Har du i løpet av de siste 12 måneder gjort frivillig innsats for noen organisasjoner eller foreninger?

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
I alt	100	42	58	4 227
Kjønn				
Menn	100	43	57	2 137
Kvinner	100	41	59	2 089
Alder				
18-34	100	29	71	834
35-49	100	48	52	1 007
50-69	100	45	55	1 728
over 70 år	100	44	56	658
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	31	69	535
Videregående	100	41	59	1 583
Universitets- og høgskole I	100	48	52	1 384
Universitets- og høgskole II	100	51	49	689
Stemte ikke				
Stemte ikke	100	28	72	716
Stemte	100	49	51	3 511
Parti				
Rødt	100	51	49	139
Sosialistisk Venstreparti	100	45	55	291
Arbeiderpartiet	100	46	54	768
Senterpartiet	100	63	37	287
Miljøpartiet De Grønne	100	49	51	171
Kristelig Folkeparti	100	82	18	136
Venstre	100	43	57	183
Høyre	100	45	55	928
Fremskrittspartiet	100	41	59	317
INP	100	50	50	103
Annen liste	100	45	55	204
Landbakgrunn og statsborgerskap				
Øvrige norske borgere	100	45	55	3 835
Norske borgere, fra R1	100	48	52	345
Utenlandske borgere, R1	100	39	61	821
Norske borgere, fra R2	100	38	62	189
Utenlandske borgere, R2	100	20	80	536
Norske borgere, innvandrere, R3	100	35	65	1 050
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	31	69	623
Utenlandske borgere, R3	100	30	70	401

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.5 Har du noen gang i løpet av de siste fire årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor?

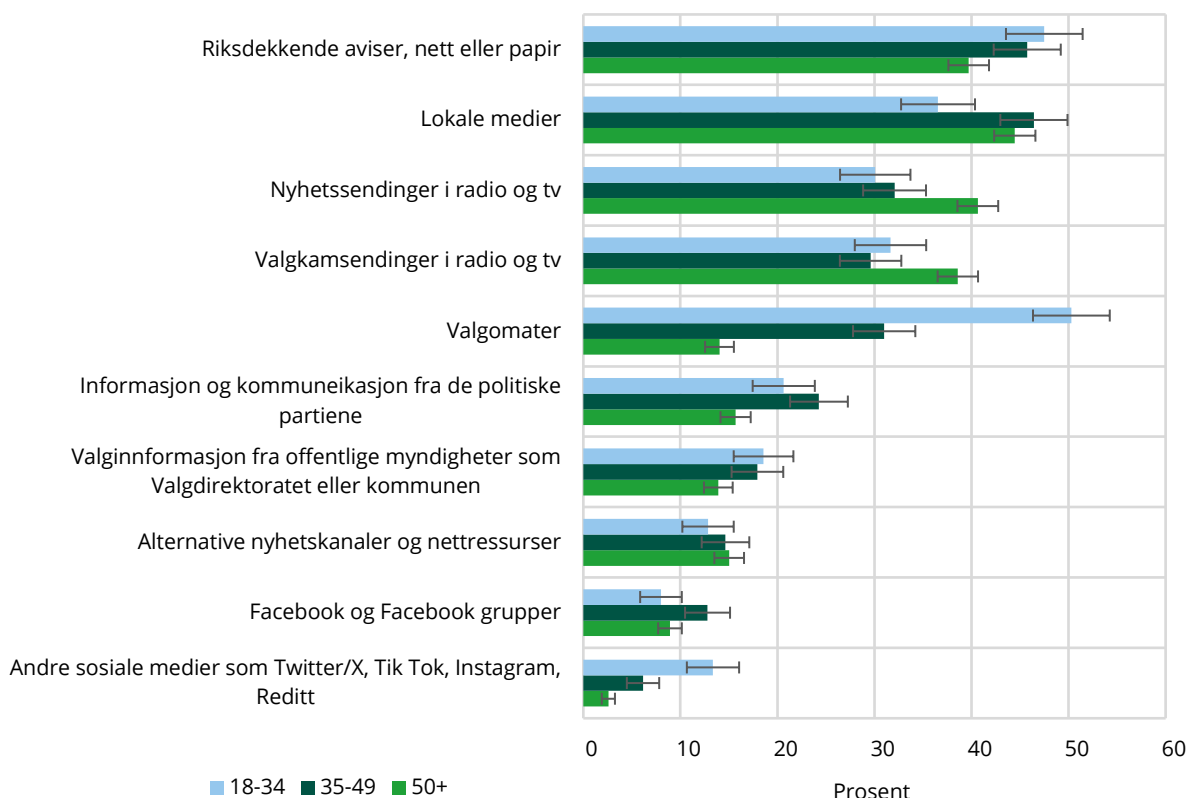
	Skrevet under på opprop eller underskriftskampanje (inkludert internett)	Deltatt i aksjon, protestmøte, demonstrasjon	Tatt kontakt med en lokal politiker	Sendt skriftlig uttalelse om en kommunal sak til kommunen	Har ikke gjort noe av dette	Antall personer
I alt	21	6	9	6	61	4 215
Kjønn						
Menn	16	5	11	6	63	2 131
Kvinner	26	7	7	5	58	2 083
Alder						
18-34	20	7	5	4	61	834
35-49	28	6	10	7	55	1 006
50-69	20	6	11	6	62	1 723
over 70 år	11	6	12	6	67	652
Utdanningsnivå						
Grunnskole	13	4	5	4	69	531
Videregående	20	5	10	5	61	1 578
Universitets- og høyskole I	27	8	10	7	56	1 382
Universitets- og høyskole II	27	10	11	9	58	689
Stemte ikke						
Stemte ikke	14	3	4	4	66	709
Stemte	25	8	12	7	58	3 506
Parti						
Rødt	39	22	14	10	40	139
Sosialistisk Venstreparti	40	21	7	6	47	294
Arbeiderpartiet	20	7	11	4	64	763
Senterpartiet	27	5	19	10	55	287
Miljøpartiet De Grønne	44	18	9	10	44	170
Kristelig Folkeparti	23	5	11	5	67	136
Venstre	26	8	12	6	59	182
Høyre	16	3	11	8	66	927
Fremskrittspartiet	20	5	13	7	61	317
INP	44	9	13	13	44	103
Annen liste	31	7	14	7	53	204
Landbakgrunn og statsborgerskap						
Øvrige norske borgere	23	7	10	6	59	3 831
Norske borgere, fra R1	27	9	8	8	59	345
Utenlandske borgere, R1	22	8	6	6	63	821
Norske borgere, fra R2	18	4	5	3	71	189
Utenlandske borgere, R2	11	6	5	3	71	532
Norske borgere, innvandrere, R3	10	6	4	2	69	1 033
Norskfødte m. innvandrereforeldre, R3	21	12	4	4	58	616
Utenlandske borgere, R3	10	7	2	4	64	389

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

3. Kommunikasjonskanaler under valgkampen

Fra før vet vi at det er forskjeller mellom generasjonene med hensyn til hvilke mediekanaler en foretrekker. Vi har derfor i figur 3.1 delt inn i tre aldersgrupper blant dem som stemte i valget. Tabell 3.1 til 3.11 bak i kapittelet viser fordelingen etter spørsmålene etter en rekke bakgrunnskjennetegn. I denne delen fremstiller vi noen overordnede resultater. For de fleste kildene som ble benyttet under valgkampen er det en klar alderseffekt, men noen er ikke særlig store, og neppe statistisk signifikante. Størst forskjell er det med hensyn til bruk av valgomater, i gruppen 18-34 år er det 50 prosent som oppgir at dette var en viktig kilde til informasjon under valgkampen. Blant de over 50 år er det kun 14 prosent som oppgir det samme, mens blant dem mellom 35 og 49 år er det 30 prosent, som oppgir det. Valgomater er altså viktig for de unge voksne. Vi ser at de tradisjonelle nyhetsmedier, som riksdekkende aviser, lokale medier, nyhetssendinger i tv og radio, samt valgkampsendinger er det som hyppigst oppgis som viktig. Facebook og andre sosiale medier er det langt færre som oppgir som viktig. Det gjelder uavhengig av aldergruppe. Når det gjelder sosiale medier som X/Twitter, Instagram, Tik tok eller Reditt så er det en klar forskjell mellom aldergruppene. 14 prosent av de under 35 år oppgir at dette var viktig, mens blant de over 50 var kun 3 prosent som oppga at det var viktig, blant de mellom 35-49 år var det 6 prosent som oppga at det var viktig.

Figur 3.1 Kilde til informasjon om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023 var ganske viktig eller svært viktig. Blant dem som stemte, etter aldergruppe. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

3.1. 74 prosent av dem over 50 år, så, leste eller hørte politiske nyhetssaker daglig

Det er også en alderseffekt med hensyn til hvor ofte en så, hørte eller leste politiske nyhetssaker daglig uken før valget. Blant de eldste er det flere som oppgir dette sammenliknet med de yngre. Blant de som stemte oppgir 74 prosent av de over 50 dette, blant de mellom 35-49 år er det 64 prosent som oppgir det, mens blant de under 35 år er 57 prosent som oppgir det.

Tabell 3.1 I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker?

	I alt	Flere ganger om dagen	Hver dag	Noen av dagene	En av dagene	Ingen av dagene	Antall personer
I alt	100	24	34	27	6	9	4 230
Kjønn							
Menn	100	27	34	24	6	9	2 139
Kvinner	100	21	34	30	7	8	2 090
Alder							
18-34	100	21	27	31	9	13	839
35-49	100	23	28	32	7	10	1 007
50-69	100	27	38	23	6	7	1 728
over 70 år	100	26	45	22	3	4	656
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	17	29	32	9	13	536
Videregående	100	24	34	25	7	10	1 583
Universitets- og høyskole I	100	28	38	24	5	6	1 385
Universitets- og høyskole II	100	32	36	24	5	4	690
Stemte ikke							
Stemte ikke	100	15	24	32	10	18	717
Stemte							
Stemte	100	29	39	24	4	4	3 513
Parti							
Rødt	100	39	32	19	3	6	139
Sosialistisk Venstreparti	100	34	35	24	3	4	294
Arbeiderpartiet	100	30	39	23	5	3	767
Senterpartiet	100	28	37	24	7	3	288
Miljøpartiet De Grønne	100	27	39	29	3	2	169
Kristelig Folkeparti	100	25	36	30	5	4	136
Venstre	100	33	37	20	7	3	182
Høyre	100	27	42	22	4	4	930
Fremskrittspartiet	100	29	40	20	6	4	320
INP	100	32	38	20	5	5	103
Annen liste	100	26	37	28	5	4	204
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	28	36	24	5	7	3 836
Norske borgere, fra R1	100	24	42	22	4	8	345
Utenlandske borgere, R1	100	12	30	34	9	15	823
Norske borgere, fra R2	100	10	25	35	11	19	190
Utenlandske borgere, R2	100	5	12	35	16	32	536
Norske borgere, innvandrere, R3	100	11	22	39	11	17	1 056
Norskfødte m. innvandrereforeldre, R3	100	17	20	36	14	13	617
Utenlandske borgere, R3	100	8	18	42	17	15	403

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.2 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Valgkampsendinger i radio og tv

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	23	21	26	21	9	4 213
Kjønn							
Menn	100	24	20	26	21	9	2 131
Kvinner	100	22	22	25	22	9	2 081
Alder							
18-34	100	28	21	25	18	8	828
35-49	100	28	20	26	18	9	1 006
50-69	100	20	22	25	23	10	1 724
over 70 år	100	14	21	27	27	11	655
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	25	19	27	19	10	534
Videregående	100	23	21	26	21	9	1 573
Universitets- og høyskole I	100	21	21	25	24	10	1 382
Universitets- og høyskole II	100	25	21	23	21	11	689
Stemte ikke	100	32	18	27	15	7	707
Stemte	100	18	22	25	25	11	3 506
Parti							
Rødt	100	25	16	26	22	10	139
Sosialistisk Venstreparti	100	19	21	25	25	10	293
Arbeiderpartiet	100	12	21	27	28	13	764
Senterpartiet	100	24	29	22	18	7	288
Miljøpartiet De Grønne	100	20	26	21	24	9	168
Kristelig Folkeparti	100	17	23	31	24	5	136
Venstre	100	16	27	21	22	14	182
Høyre	100	16	23	27	23	12	929
Fremskrittspartiet	100	21	18	24	26	12	320
INP	100	30	14	29	21	6	103
Annen liste	100	21	26	21	25	8	201
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	23	22	24	21	9	3 828
Norske borgere, fra R1	100	25	21	19	24	11	344
Utenlandske borgere, R1	100	33	20	22	18	7	815
Norske borgere, fra R2	100	29	17	22	24	8	190
Utenlandske borgere, R2	100	27	20	29	16	7	529
Norske borgere, innvandrere, R3	100	15	15	30	27	14	1 034
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	25	17	31	20	8	602
Utenlandske borgere, R3	100	14	19	28	26	12	394

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.3 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Nyhetssendinger i Radio og TV (for eksempel NRK, TV2)

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	21	22	26	22	9	4 214
Kjønn							
Menn	100	23	22	25	21	9	2 132
Kvinner	100	20	22	26	23	9	2 081
Alder							
18-34	100	29	22	24	18	7	828
35-49	100	25	21	26	19	9	1 005
50-69	100	17	22	25	25	10	1 725
over 70 år	100	11	21	28	28	11	656
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	25	21	27	18	9	535
Videregående	100	22	21	28	21	8	1 574
Universitets- og høyskole I	100	19	23	24	25	10	1 381
Universitets- og høyskole II	100	18	22	21	27	13	689
Stemte ikke	100	31	20	28	15	6	711
Stemte	100	16	23	25	26	11	3 503
Parti							
Rødt	100	21	20	15	33	11	138
Sosialistisk Venstreparti	100	15	20	24	30	11	293
Arbeiderpartiet	100	11	24	22	31	12	764
Senterpartiet	100	19	30	25	19	7	287
Miljøpartiet De Grønne	100	21	21	17	26	16	169
Kristelig Folkeparti	100	15	24	34	21	6	136
Venstre	100	19	25	19	25	13	182
Høyre	100	13	22	30	23	12	928
Fremskrittspartiet	100	19	21	26	23	11	320
INP	100	24	18	30	22	6	102
Annen liste	100	24	25	20	25	6	202
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	21	23	25	22	9	3 827
Norske borgere, fra R1	100	22	19	22	25	13	345
Utenlandske borgere, R1	100	32	19	25	16	8	816
Norske borgere, fra R2	100	28	16	26	20	9	190
Utenlandske borgere, R2	100	27	19	32	16	6	527
Norske borgere, innvandrere, R3	100	13	15	31	27	13	1 037
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	26	19	30	18	7	606
Utenlandske borgere, R3	100	16	19	30	24	11	395

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.4 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Riksdekkende aviser eller nyhetsmedier på nett eller papir (VG, Aftenposten, Dagbladet, NRK osv)

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	17	21	25	26	11	4 218
Kjønn							
Menn	100	18	21	25	25	11	2 135
Kvinner	100	17	20	25	26	12	2 082
Alder							
18-34	100	18	17	27	24	14	834
35-49	100	17	19	24	29	10	1 004
50-69	100	17	23	23	26	11	1 724
over 70 år	100	16	22	28	24	9	656
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	24	21	30	18	8	535
Videregående	100	19	23	24	23	10	1 576
Universitets- og høyskole I	100	13	19	24	31	13	1 382
Universitets- og høyskole II	100	10	16	21	35	19	690
Stemte ikke							
Stemte ikke	100	25	22	27	20	7	711
Stemte	100	13	20	24	29	13	3 507
Parti							
Rødt	100	15	14	24	30	16	138
Sosialistisk Venstreparti	100	12	13	23	35	17	294
Arbeiderpartiet	100	10	22	26	30	12	767
Senterpartiet	100	18	30	25	21	6	286
Miljøpartiet De Grønne	100	9	19	22	33	18	170
Kristelig Folkeparti	100	12	21	29	26	12	136
Venstre	100	12	15	21	32	21	182
Høyre	100	11	19	25	30	16	929
Fremskrittspartiet	100	21	20	25	25	10	320
INP	100	18	23	26	24	9	103
Annen liste	100	17	31	19	26	7	202
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	17	21	24	26	12	3 831
Norske borgere, fra R1	100	16	16	15	37	16	344
Utenlandske borgere, R1	100	22	17	27	24	9	819
Norske borgere, fra R2	100	27	10	28	28	7	189
Utenlandske borgere, R2	100	23	20	31	19	7	532
Norske borgere, innvandrere, R3	100	12	16	32	26	14	1 037
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	18	15	29	25	13	610
Utenlandske borgere, R3	100	15	17	31	23	13	402

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.5 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Lokale medier

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	18	20	26	25	11	4 214
Kjønn							
Menn	100	19	20	26	25	11	2 133
Kvinner	100	17	21	26	25	11	2 080
Alder							
18-34	100	23	21	25	20	11	834
35-49	100	18	20	26	25	12	1 006
50-69	100	16	20	26	27	10	1 720
over 70 år	100	13	20	28	29	11	654
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	20	22	28	22	8	531
Videregående	100	16	22	26	25	11	1 577
Universitets- og høgskole I	100	17	17	26	28	13	1 381
Universitets- og høgskole II	100	21	19	24	25	12	690
Stemte ikke	100	27	23	28	16	7	712
Stemte	100	13	19	25	30	13	3 502
Parti							
Rødt	100	16	11	24	37	13	138
Sosialistisk Venstreparti	100	15	18	26	26	14	293
Arbeiderpartiet	100	9	18	25	32	16	764
Senterpartiet	100	7	21	23	35	14	286
Miljøpartiet De Grønne	100	20	22	23	24	11	169
Kristelig Folkeparti	100	10	21	32	27	10	134
Venstre	100	20	24	19	23	14	182
Høyre	100	13	19	27	27	13	928
Fremskrittspartiet	100	14	18	29	29	10	320
INP	100	13	21	23	35	7	103
Annen liste	100	10	21	19	33	16	203
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	17	21	25	26	11	3 828
Norske borgere, fra R1	100	23	21	22	24	11	344
Utenlandske borgere, R1	100	25	17	29	19	9	816
Norske borgere, fra R2	100	28	14	29	19	10	190
Utenlandske borgere, R2	100	22	22	32	18	7	533
Norske borgere, innvandrere, R3	100	14	17	33	25	12	1 043
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	24	20	30	20	5	611
Utenlandske borgere, R3	100	14	18	33	24	11	399

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.6 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Alternative nyhetskanaler og nettressurser

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	46	19	21	10	4	4 192
Kjønn							
Menn	100	44	20	21	11	4	2 123
Kvinner	100	48	18	21	10	3	2 068
Alder							
18-34	100	47	18	22	10	3	829
35-49	100	45	17	21	11	6	1 000
50-69	100	46	20	21	10	3	1 711
over 70 år	100	50	19	19	10	1	652
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	39	21	25	11	4	529
Videregående	100	41	19	25	11	3	1 569
Universitets- og høgskole I	100	55	17	15	10	3	1 377
Universitets- og høgskole II	100	58	16	13	8	4	682
Stemte ikke							
Stemte	100	42	20	25	9	4	709
Stemte	100	49	18	19	11	3	3 483
Parti							
Rødt	100	55	14	12	15	3	137
Sosialistisk Venstreparti	100	59	12	15	12	3	289
Arbeiderpartiet	100	49	17	20	12	3	760
Senterpartiet	100	50	23	17	9	1	286
Miljøpartiet De Grønne	100	53	20	15	7	4	170
Kristelig Folkeparti	100	50	23	16	9	2	134
Venstre	100	54	16	16	9	5	181
Høyre	100	49	18	19	11	3	924
Fremskrittspartiet	100	33	18	29	14	5	319
INP	100	27	18	23	23	9	103
Annen liste	100	43	18	23	10	6	201
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	50	19	19	10	3	3 805
Norske borgere, fra R1	100	53	13	17	12	5	344
Utenlandske borgere, R1	100	42	19	25	9	4	813
Norske borgere, fra R2	100	37	17	25	14	7	189
Utenlandske borgere, R2	100	21	19	35	18	8	531
Norske borgere, innvandrere, R3	100	19	17	34	21	9	1 033
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	32	17	32	14	5	608
Utenlandske borgere, R3	100	14	16	39	19	12	398

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.7 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Facebook og Facebook-grupper

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	59	16	15	7	3	4 212
Kjønn							
Menn	100	61	16	14	7	2	2 133
Kvinner	100	58	16	15	7	3	2 078
Alder							
18-34	100	60	16	16	6	3	832
35-49	100	52	17	17	10	4	1 004
50-69	100	60	16	14	7	2	1 722
over 70 år	100	69	15	10	5	1	654
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	54	17	17	8	3	531
Videregående	100	56	16	18	7	3	1 578
Universitets- og høyskole I	100	65	14	12	8	2	1 381
Universitets- og høyskole II	100	69	16	9	4	3	687
Stemte ikke	100	55	17	18	7	3	710
Stemte	100	61	16	13	7	2	3 502
Parti							
Rødt	100	61	15	9	9	7	137
Sosialistisk Venstreparti	100	66	14	12	7	2	293
Arbeiderpartiet	100	61	17	12	7	3	765
Senterpartiet	100	53	19	17	9	2	288
Miljøpartiet De Grønne	100	65	16	12	5	2	170
Kristelig Folkeparti	100	66	19	8	7	1	134
Venstre	100	73	11	9	6	1	181
Høyre	100	67	15	11	6	1	929
Fremskrittspartiet	100	48	17	22	10	4	320
INP	100	37	24	23	13	4	103
Annen liste	100	51	21	16	8	4	202
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	63	15	14	6	2	3 824
Norske borgere, fra R1	100	73	14	9	3	0	343
Utenlandske borgere, R1	100	64	15	14	5	2	815
Norske borgere, fra R2	100	55	16	20	8	2	188
Utenlandske borgere, R2	100	34	23	25	14	4	533
Norske borgere, innvandrere, R3	100	32	20	26	17	6	1 036
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	51	15	21	10	3	610
Utenlandske borgere, R3	100	25	19	30	18	9	399

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.8 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Andre sosiale medier som, Twitter/X, Tik Tok, Instagram, Reditt

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	74	10	10	5	1	4 205
Kjønn							
Menn	100	74	10	9	5	1	2 125
Kvinner	100	74	10	10	5	1	2 079
Alder							
18-34	100	51	17	19	10	4	832
35-49	100	71	12	10	7	1	1 002
50-69	100	83	7	6	2	1	1 719
over 70 år	100	92	4	3	1	0	652
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	64	12	14	7	3	530
Videregående	100	74	10	10	5	1	1 572
Universitets- og høgskole I	100	80	9	7	4	1	1 382
Universitets- og høgskole II	100	81	10	5	4	1	686
Stemte ikke	100	65	12	15	7	2	708
Stemte	100	79	9	7	4	1	3 497
Parti							
Rødt	100	80	6	5	5	4	136
Sosialistisk Venstreparti	100	71	12	9	7	2	294
Arbeiderpartiet	100	80	8	6	5	2	764
Senterpartiet	100	83	9	6	2	0	287
Miljøpartiet De Grønne	100	64	17	8	8	2	170
Kristelig Folkeparti	100	83	7	4	4	1	134
Venstre	100	79	10	8	2	0	180
Høyre	100	78	11	7	3	1	929
Fremskrittspartiet	100	72	9	12	5	2	320
INP	100	72	8	11	7	2	101
Annen liste	100	80	11	5	3	2	201
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	78	9	8	4	1	3 817
Norske borgere, fra R1	100	82	7	4	5	1	344
Utenlandske borgere, R1	100	70	11	12	5	2	817
Norske borgere, fra R2	100	69	13	14	3	0	186
Utenlandske borgere, R2	100	47	22	19	10	2	531
Norske borgere, innvandrere, R3	100	39	20	22	13	6	1 039
Norskfødte m. innvandrereforeldre, R3	100	39	18	23	14	6	608
Utenlandske borgere, R3	100	31	18	29	13	9	398

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.9 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Valgomater

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	38	19	21	15	6	4 211
Kjønn							
Menn	100	43	19	20	13	5	2 131
Kvinner	100	34	19	21	18	8	2 079
Alder							
18-34	100	20	15	26	22	16	832
35-49	100	30	22	23	19	6	1 004
50-69	100	46	20	19	13	3	1 722
over 70 år	100	64	17	13	5	1	653
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	38	17	22	16	7	529
Videregående	100	42	19	21	12	6	1 579
Universitets- og høyskole I	100	36	19	20	19	6	1 382
Universitets- og høyskole II	100	37	21	17	18	8	686
Stemte ikke	100	41	19	24	12	4	710
Stemte	100	37	19	19	17	8	3 501
Parti							
Rødt	100	41	22	21	10	5	136
Sosialistisk Venstreparti	100	23	23	22	19	13	294
Arbeiderpartiet	100	40	20	20	16	5	764
Senterpartiet	100	41	18	19	18	5	288
Miljøpartiet De Grønne	100	16	23	20	24	17	170
Kristelig Folkeparti	100	52	18	15	8	8	134
Venstre	100	32	14	15	28	11	180
Høyre	100	39	20	19	15	7	928
Fremskrittspartiet	100	40	19	18	15	8	320
INP	100	33	14	21	22	10	102
Annen liste	100	37	19	19	17	8	202
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	40	19	19	15	7	3 822
Norske borgere, fra R1	100	40	17	18	15	10	344
Utenlandske borgere, R1	100	38	17	22	16	8	814
Norske borgere, fra R2	100	39	19	20	17	5	188
Utenlandske borgere, R2	100	35	20	27	14	4	530
Norske borgere, innvandrere, R3	100	22	19	33	19	7	1 033
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	28	13	30	19	10	600
Utenlandske borgere, R3	100	21	17	33	21	9	392

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.10 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Informasjon og kommunikasjon fra de politiske partiene (personlig kommunikasjon, valgkampboder, sosiale medier, nett osv.)

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	36	25	22	13	4	4 200
Kjønn							
Menn	100	39	26	21	11	3	
Kvinner	100	33	25	23	14	5	2 126
							2 073
Alder							
18-34	100	35	21	26	13	5	830
35-49	100	33	25	22	15	5	1 002
50-69	100	38	26	21	12	3	1 717
over 70 år	100	37	32	21	8	3	651
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	38	22	22	13	5	525
Videregående	100	34	27	23	12	3	1 575
Universitets- og høyskole I	100	37	24	22	13	3	1 380
Universitets- og høyskole II	100	36	28	20	13	4	685
Stemte ikke							
Stemte ikke	100	45	21	22	9	3	706
Stemte	100	31	27	23	14	4	3 494
Parti							
Rødt	100	31	26	22	15	7	136
Sosialistisk Venstreparti	100	31	26	24	17	2	293
Arbeiderpartiet	100	29	30	22	14	5	763
Senterpartiet	100	27	28	27	14	3	288
Miljøpartiet De Grønne	100	31	26	23	17	3	170
Kristelig Folkeparti	100	35	31	16	15	3	133
Venstre	100	35	29	16	13	7	180
Høyre	100	33	29	22	14	3	927
Fremskrittspartiet	100	32	24	26	13	5	320
INP	100	23	22	23	28	4	103
Annen liste	100	30	24	27	13	5	202
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	38	26	21	12	3	3 813
Norske borgere, fra R1	100	37	24	21	14	5	342
Utenlandske borgere, R1	100	32	23	27	12	6	816
Norske borgere, fra R2	100	32	22	28	14	4	187
Utenlandske borgere, R2	100	25	24	32	14	5	532
Norske borgere, innvandrere, R3	100	19	19	36	20	7	1 039
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	32	20	30	13	5	601
Utenlandske borgere, R3	100	16	22	33	18	10	399

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.11 Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Valginformasjon fra offentlige myndigheter som Valgdirektoratet eller kommunen

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	36	26	24	12	3	4 197
Kjønn							
Menn	100	39	25	23	10	2	2 121
Kvinner	100	32	27	25	13	3	2 075
Alder							
18-34	100	35	22	27	12	4	827
35-49	100	34	26	23	14	3	1 002
50-69	100	37	26	24	11	2	1 718
over 70 år	100	37	33	17	10	2	650
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	37	21	26	12	3	526
Videregående	100	33	26	26	12	3	1 572
Universitets- og høyskole I	100	37	28	21	12	2	1 380
Universitets- og høyskole II	100	39	26	21	11	3	685
Stemte ikke	100	40	23	25	10	3	709
Stemte	100	34	27	23	13	3	3 488
Parti							
Rødt	100	40	20	20	16	4	134
Sosialistisk Venstreparti	100	29	27	23	16	5	293
Arbeiderpartiet	100	30	29	23	16	3	762
Senterpartiet	100	32	29	24	13	2	288
Miljøpartiet De Grønne	100	30	33	26	8	3	170
Kristelig Folkeparti	100	30	36	21	10	3	134
Venstre	100	42	28	18	9	3	178
Høyre	100	35	26	24	12	2	926
Fremskrittspartiet	100	34	22	31	10	3	320
INP	100	32	25	26	14	3	102
Annen liste	100	34	31	21	11	2	202
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	38	27	22	11	2	3 809
Norske borgere, fra R1	100	33	30	20	14	4	341
Utenlandske borgere, R1	100	32	25	26	12	5	813
Norske borgere, fra R2	100	24	24	29	18	4	188
Utenlandske borgere, R2	100	25	20	34	16	5	531
Norske borgere, innvandrere, R3	100	15	18	34	24	8	1 037
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	31	19	32	14	5	598
Utenlandske borgere, R3	100	14	22	32	21	12	396

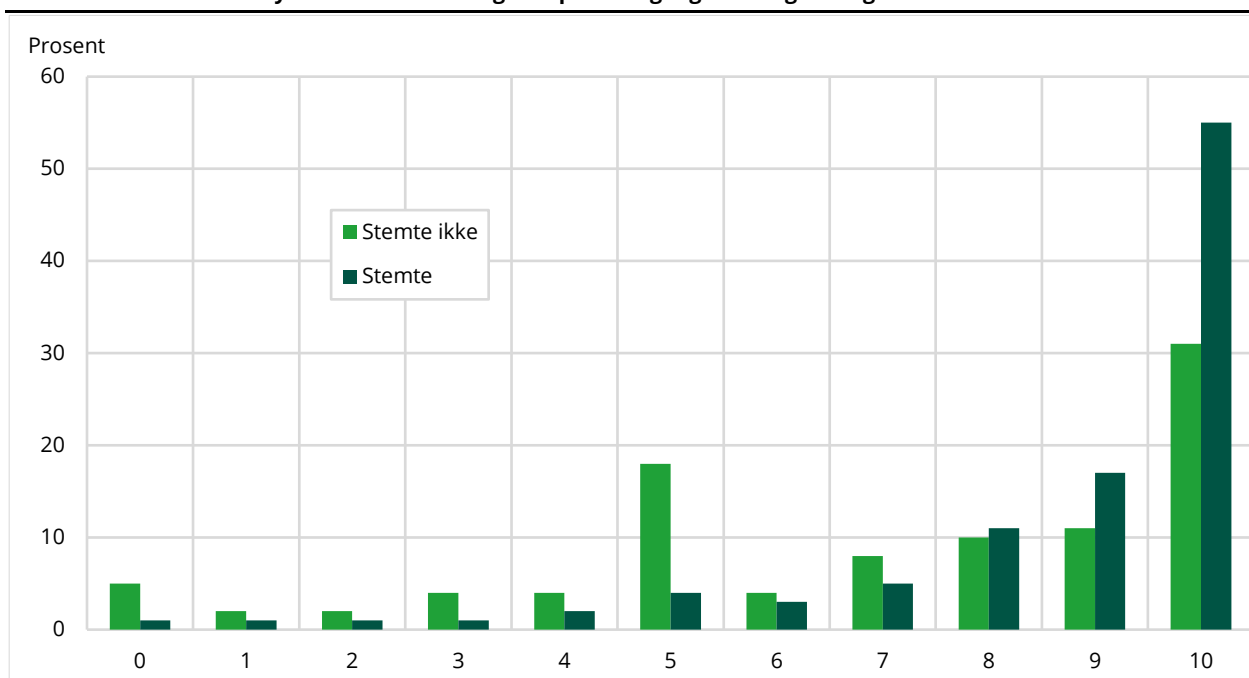
Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

4. Tillit til valginstusjonen, offentlige institusjoner og medier

4.1. Hver sjette hjemmesitter stoler ikke på at kommunestyrevalget gikk riktig for seg

I skjemaet er det stilt spørsmål om i hvilken grad man stoler på at gjennomføringen av kommunestyrevalget i 2023 gikk riktig for seg. De som svarte ble bedt om å oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at man ikke stoler på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt, mens 10 betyr at man stoler fullt og helt på at valget gikk riktig for seg. Blant dem som stemte i 2023 var det 55 prosent som gir toppskår, altså 10, blant dem som ikke stemte er det 31 prosent som gir toppskår. Det er altså en klar tendens til at dem som ikke stemte i valget har lavere tillit til at valget gikk riktig for seg. 17 prosent blant dem som ikke stemte plasserer seg fra 0 til 4, altså under midtkategorien. Tilsvarende tall for dem som stemte er 6 prosent. Rundt hver tiende stemmeberettigede plasserer seg under midtpunktet (mellom 0 og 4). 5 prosent blant dem som ikke stemte oppgir 0 (stoler ikke på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt).

Figur 4.1 I hvilken grad stoler du på at gjennomføringen av kommunestyrevalget i 2023 gikk riktig for seg? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at valget gikk riktig for seg

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

De som ikke stemte har lavere tillit

I undersøkelsen er det stilt en rekke spørsmål om tillitt til offentlige institusjoner og medier, samt mellommenneskelig tillit. For alle spørsmålene er det en tendens til at de som ikke stemte i valget generelt har lavere tillit.

Vi stoler mer på tradisjonelle nyhetsmedier sammenliknet med nyheter formidlet gjennom sosiale medier

Blant alle stemmeberettigede er det rundt 60 prosent som oppgir at de har tillit til tradisjonelle nyhetsmedier. Det vil si at de plasserer seg over midtpunktet (6-10). Kun 13 prosent av de stemmeberettigede har tilsvarende tillit til nyheter formidlet gjennom sosiale medier.

Tabell 4.1 I hvilken grad stoler du på at gjennomføringen av kommunestyrevalget i 2023 gikk riktig for seg? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at valget gikk riktig for seg

	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall personer
I alt	100	2	1	1	2	3	9	4	6	10	15	47	4 180
Kjønn													
Menn	100	4	1	1	2	2	9	3	5	10	15	47	2 119
Kvinner	100	1	1	1	2	3	9	4	7	11	15	46	2 060
Alder													
18-34	100	6	1	1	4	3	15	5	8	10	11	36	827
35-49	100	2	1	1	2	4	11	2	7	12	14	44	993
50-69	100	1	1	1	1	2	6	4	5	10	17	52	1 714
over 70 år	100	0	0	1	1	1	3	5	5	10	16	56	646
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	5	2	2	4	3	15	5	5	12	10	37	517
Videregående	100	3	1	2	3	4	10	5	7	11	13	41	1 563
Universitets- og høyskole I	100	1	1	1	1	1	4	2	6	10	18	55	1 380
Universitets- og høyskole II	100	0	0	0	0	1	3	2	4	8	17	65	684
Stemte ikke													
Stemte ikke	100	5	2	2	4	4	18	4	8	10	11	31	699
Stemte													
Stemte	100	1	1	1	1	2	4	3	5	11	17	55	3 481
Parti													
Rødt	100	2	0	1	0	4	4	4	5	9	15	56	135
Sosialistisk Venstreparti	100	1	1	1	2	2	1	3	4	9	18	57	293
Arbeiderpartiet	100	0	1	1	2	1	4	3	3	8	14	63	759
Senterpartiet	100	1	1	0	1	1	5	3	5	13	20	50	287
Miljøpartiet De Grønne	100	1	0	0	1	1	5	3	5	8	21	56	170
Kristelig Folkeparti	100	0	0	1	0	1	2	4	8	10	15	59	134
Venstre	100	1	0	1	0	1	3	2	4	9	16	63	180
Høyre	100	1	0	0	1	1	3	3	7	10	17	56	925
Fremskrittspartiet	100	1	1	2	1	4	8	7	8	12	14	41	317
INP	100	0	0	1	1	6	5	9	9	17	19	33	102
Annen liste	100	1	0	1	4	2	11	2	3	13	17	47	201
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	2	1	1	2	2	7	3	6	11	16	49	3 794
Norske borgere, fra R1	100	1	1	0	1	1	6	3	3	10	18	56	343
Utenlandske borgere, R1	100	3	1	1	2	3	11	4	5	10	13	47	809
Norske borgere, fra R2	100	3	0	2	2	2	13	4	8	11	13	42	188
Utenlandske borgere, R2	100	4	1	1	4	4	20	8	9	10	11	28	522
Norske borgere, innvandrere, R3	100	4	3	2	6	7	16	6	10	11	9	26	1 022
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	7	2	4	7	9	21	6	9	9	7	20	587
Utenlandske borgere, R3	100	4	2	1	4	5	12	9	9	12	10	32	386

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.2 I hvilken grad stoler du på mennesker du ikke kjenner? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på andre i det hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på andre

	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall personer
I alt	100	5	2	5	10	10	24	12	16	10	2	2	4 195
Kjønn													
Menn	100	6	2	6	10	11	24	12	16	9	2	2	2 121
Kvinner	100	5	3	5	11	10	25	12	16	11	2	1	2 073
Alder													
18-34	100	6	2	6	12	13	21	15	15	9	1	1	831
35-49	100	6	1	6	11	10	22	12	18	10	3	2	998
50-69	100	5	3	5	10	9	27	11	18	10	2	1	1 717
over 70 år	100	5	3	5	7	10	29	13	12	11	2	3	649
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	11	3	9	12	11	25	10	9	6	1	2	526
Videregående	100	6	4	5	12	12	25	11	15	8	1	2	1 570
Universitets- og høyskole I	100	2	1	4	8	8	24	14	21	12	2	1	1 380
Universitets- og høyskole II	100	2	1	3	8	8	20	15	23	17	4	1	683
Stemte ikke	100	9	4	7	13	11	26	11	11	6	1	2	706
Stemte	100	3	2	5	9	10	23	13	19	12	3	2	3 489
Parti													
Rødt	100	4	4	3	13	8	23	9	17	14	4	3	135
Sosialistisk Venstreparti	100	3	2	2	7	5	20	13	21	21	4	2	293
Arbeiderpartiet	100	4	2	4	6	9	24	13	20	13	2	3	764
Senterpartiet	100	2	2	6	9	11	22	14	18	12	3	2	288
Miljøpartiet De Grønne	100	1	1	4	12	8	13	13	31	13	4	0	170
Kristelig Folkeparti	100	0	1	3	8	13	23	19	15	11	3	5	134
Venstre	100	1	3	4	4	11	23	12	24	18	2	0	180
Høyre	100	3	1	5	11	10	25	13	19	11	2	1	926
Fremskrittspartiet	100	7	3	9	11	13	25	11	11	5	1	3	316
INP	100	7	1	6	13	14	26	4	20	6	1	0	102
Annen liste	100	4	4	7	9	12	24	16	12	8	3	1	202
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	5	2	5	10	10	24	12	18	10	2	1	3 804
Norske borgere, fra R1	100	2	5	2	7	12	24	10	17	15	3	2	343
Utenlandske borgere, R1	100	5	3	5	9	8	23	14	18	12	2	1	816
Norske borgere, fra R2	100	7	2	6	16	11	27	12	10	5	2	1	187
Utenlandske borgere, R2	100	8	6	8	11	8	27	9	11	5	2	3	533
Norske borgere, innvandrere, R3	100	11	5	7	10	9	28	9	9	6	1	3	1 044
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	14	5	12	13	12	19	9	10	4	1	2	601
Utenlandske borgere, R3	100	10	5	8	11	7	25	10	14	6	1	3	396

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.3 Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Kommunestyret

	0 Ingen tillit		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Svært stor tillit	Antall personer
I alt	100	6	2	5	9	10	23	12	15	11	4	3	4 180
Kjønn													
Menn	100	7	2	7	10	9	21	11	14	11	3	3	2 117
Kvinner	100	5	2	4	7	10	25	13	15	12	4	3	2 062
Alder													
18-34	100	8	2	6	9	10	24	14	13	9	2	3	825
35-49	100	7	2	5	10	10	22	12	15	10	4	3	996
50-69	100	5	2	6	8	9	22	12	16	13	4	3	1 713
over 70 år	100	5	3	4	9	10	25	11	13	14	3	3	646
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	13	3	6	11	12	22	13	8	8	2	3	521
Videregående	100	7	3	8	10	11	25	11	12	9	3	2	1 563
Universitets- og høgskole I	100	2	2	3	8	8	22	15	19	15	4	3	1 378
Universitets- og høgskole II	100	0	1	3	5	6	19	11	25	16	9	4	683
Stemte ikke	100	12	3	7	11	12	27	10	8	5	1	2	700
Stemte	100	3	2	5	7	8	21	14	18	14	5	3	3 480
Parti													
Rødt	100	8	2	9	10	8	21	11	15	9	6	1	136
Sosialistisk Venstreparti	100	3	1	1	6	7	16	15	23	19	4	5	291
Arbeiderpartiet	100	2	1	4	6	6	20	16	18	18	5	6	763
Senterpartiet	100	3	0	4	8	10	19	15	19	12	7	4	288
Miljøpartiet De Grønne	100	0	0	4	3	12	20	9	23	19	6	3	169
Kristelig Folkeparti	100	0	1	2	10	9	20	13	19	15	3	7	134
Venstre	100	2	0	3	5	7	22	14	24	16	5	3	180
Høyre	100	3	1	3	8	8	23	14	18	14	4	3	924
Fremskrittspartiet	100	6	5	10	12	10	24	11	10	7	3	2	315
INP	100	7	9	12	11	18	15	5	14	6	3	1	101
Annen liste	100	7	3	7	13	9	21	14	13	9	4	0	202
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	6	2	6	9	10	22	13	15	12	4	2	3 795
Norske borgere, fra R1	100	4	3	4	6	10	22	15	17	15	2	3	342
Utenlandske borgere, R1	100	6	2	5	8	7	23	16	18	11	2	2	805
Norske borgere, fra R2	100	4	3	3	10	7	29	12	14	11	3	4	186
Utenlandske borgere, R2	100	8	2	5	8	11	28	9	13	8	3	4	526
Norske borgere, innvandrere, R3	100	8	2	6	8	8	26	9	14	9	4	6	1 038
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	13	2	7	13	12	24	12	8	6	1	2	592
Utenlandske borgere, R3	100	7	1	4	6	5	23	11	17	10	6	9	393

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.4 Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Fylkestinget

	I alt	0 Ingen tillit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Svært stor tillit	Antall personer
I alt	100	7	3	6	9	10	27	12	13	9	2	3	4 150
Kjønn													
Menn	100	8	3	8	9	10	23	12	12	8	2	3	2 105
Kvinner	100	5	2	5	8	10	30	13	14	10	3	2	2 044
Alder													
18-34	100	8	1	6	8	10	28	15	11	8	1	3	812
35-49	100	6	3	6	9	12	25	11	14	8	3	3	994
50-69	100	6	2	6	9	10	26	11	14	10	3	2	1 707
over 70 år	100	7	5	7	9	9	28	13	10	8	3	2	637
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	12	2	8	9	10	29	11	8	7	1	3	517
Videregående	100	8	4	8	10	12	28	11	10	7	1	2	1 547
Universitets- og høyskole I	100	3	2	4	8	10	26	14	17	11	3	2	1 374
Universitets- og høyskole II	100	1	2	3	6	7	22	15	20	13	6	4	677
Stemte ikke	100	12	3	8	9	11	31	9	8	5	1	2	697
Stemte	100	4	2	5	8	10	24	14	15	11	3	3	3 453
Parti													
Rødt	100	13	3	8	10	11	23	9	11	7	4	1	135
Sosialistisk Venstreparti	100	1	1	3	5	9	19	18	20	18	3	4	287
Arbeiderpartiet	100	2	1	4	5	8	26	15	17	14	3	5	756
Senterpartiet	100	2	2	5	9	12	25	14	13	11	4	3	288
Miljøpartiet De Grønne	100	1	2	3	6	13	24	14	21	12	4	1	165
Kristelig Folkeparti	100	1	1	2	10	7	27	16	17	9	3	7	134
Venstre	100	4	2	5	6	7	27	12	21	12	4	2	178
Høyre	100	4	2	5	10	9	25	14	15	9	3	3	916
Fremskrittspartiet	100	10	5	9	11	10	26	11	10	5	1	2	314
INP	100	8	4	13	11	20	17	6	12	6	1	1	102
Annen liste	100	6	8	6	13	11	27	11	10	4	3	0	201
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	6	3	7	9	10	26	13	13	9	2	2	3 769
Norske borgere, fra R1	100	5	3	3	8	11	29	13	14	11	2	3	336
Utenlandske borgere, R1	100	6	3	6	7	8	30	13	14	10	1	2	796
Norske borgere, fra R2	100	5	2	4	8	10	32	10	13	8	6	3	186
Utenlandske borgere, R2	100	7	3	6	9	9	32	9	12	7	3	4	526
Norske borgere, innvandrere, R3	100	8	2	5	7	8	27	11	13	8	3	7	1 029
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	13	3	6	12	12	26	10	9	7	1	3	581
Utenlandske borgere, R3	100	6	2	4	5	7	24	10	15	11	7	10	395

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.5 Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Stortinget

	0 Ingen												10 Svært	Antall
	I alt	tillit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	stor tillit	personer	
I alt	100	8	3	5	9	9	20	12	14	11	5	4	4 179	
Kjønn														
Menn	100	11	4	7	10	8	18	10	13	11	4	4	2 121	
Kvinner	100	6	2	4	8	9	22	13	15	12	6	3	2 057	
Alder														
18-34	100	10	3	6	8	10	21	13	12	9	5	4	829	
35-49	100	10	2	6	10	9	18	12	15	9	5	4	995	
50-69	100	7	3	5	9	8	21	11	15	13	5	3	1 710	
over 70 år	100	4	5	5	9	8	22	11	14	13	5	4	645	
Utdanningsnivå														
Grunnskole	100	16	4	7	9	11	23	9	8	7	3	4	522	
Videregående	100	11	5	7	11	10	21	10	11	9	3	3	1 561	
Universitets- og høyskole I	100	3	2	4	8	6	18	15	20	14	6	3	1 376	
Universitets- og høyskole II	100	1	1	3	6	6	15	12	22	19	9	6	685	
Stemte ikke	100	15	5	7	11	8	24	9	9	6	2	3	701	
Stemte	100	5	2	5	8	9	18	13	17	14	6	4	3 478	
Parti														
Rødt	100	10	6	8	8	5	19	16	9	11	7	2	135	
Sosialistisk Venstreparti	100	2	1	3	6	9	15	16	20	16	7	6	293	
Arbeiderpartiet	100	3	1	4	4	7	19	13	18	19	8	5	760	
Senterpartiet	100	6	2	4	13	11	19	13	12	12	5	3	286	
Miljøpartiet De Grønne	100	2	1	3	6	10	13	15	19	16	9	6	170	
Kristelig Folkeparti	100	0	1	2	6	10	20	12	19	14	7	9	134	
Venstre	100	3	1	1	6	7	16	15	25	14	9	4	179	
Høyre	100	4	2	3	9	9	17	14	18	15	5	4	924	
Fremskrittspartiet	100	14	5	10	12	10	21	11	7	8	2	1	316	
INP	100	20	6	15	14	13	16	4	6	5	1	1	102	
Annen liste	100	12	5	10	11	9	22	7	14	8	4	0	202	
Landbakgrunn og statsborgerskap														
Øvrige norske borgere	100	8	3	6	9	8	20	12	15	12	5	3	3 791	
Norske borgere, fra R1	100	5	3	5	8	8	20	14	12	15	6	4	343	
Utenlandske borgere, R1	100	8	3	5	8	9	20	11	16	13	4	3	806	
Norske borgere, fra R2	100	6	2	4	5	10	27	10	13	12	5	5	188	
Utenlandske borgere, R2	100	7	3	5	9	10	30	8	12	9	2	5	521	
Norske borgere, innvandrere, R3	100	8	2	4	8	8	23	11	12	10	4	9	1 033	
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	13	4	6	11	11	22	11	10	7	1	4	593	
Utenlandske borgere, R3	100	6	3	3	7	7	19	12	13	10	8	13	391	

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.6 Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Domstolene (rettsvesenet)

	0 Ingen I alt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Svært stor tillit	Antall personer
I alt	100	4	1	3	5	4	12	8	14	19	15	4 175
Kjønn												
Menn	100	5	1	4	5	4	12	7	14	17	15	2 118
Kvinner	100	2	1	2	4	4	12	9	15	21	14	2 056
Alder												
18-34	100	6	1	3	5	6	15	10	13	16	9	827
35-49	100	4	1	4	4	4	12	9	15	17	15	994
50-69	100	3	2	3	4	3	10	7	15	21	17	1 712
over 70 år	100	2	1	2	5	4	11	6	14	21	17	642
Utdanningsnivå												
Grunnskole	100	7	2	4	10	7	15	10	13	14	9	518
Videregående	100	5	2	4	5	5	14	9	15	18	12	1 559
Universitets- og høyskole I	100	1	1	2	2	3	8	8	16	22	18	1 379
Universitets- og høyskole II	100	0	0	0	1	2	7	5	13	23	25	684
Stemte ikke	100	8	2	5	7	6	18	10	12	13	8	699
Stemte	100	2	1	2	3	3	9	7	16	22	18	3 476
Parti												
Rødt	100	4	2	4	5	3	13	5	14	19	15	135
Sosialistisk Venstreparti	100	3	0	2	1	1	7	8	21	20	18	293
Arbeiderpartiet	100	1	0	1	2	3	7	5	14	22	21	759
Senterpartiet	100	2	0	3	1	5	10	6	17	28	18	286
Miljøpartiet De Grønne	100	1	2	2	3	6	5	9	13	27	17	170
Kristelig Folkeparti	100	1	1	2	1	4	7	8	18	25	14	134
Venstre	100	0	1	0	1	4	7	10	16	18	23	180
Høyre	100	0	1	2	2	3	8	8	13	23	19	924
Fremskrittspartiet	100	5	2	3	7	3	15	11	14	19	10	314
INP	100	1	3	7	7	8	14	7	20	14	12	102
Annen liste	100	3	2	3	6	5	13	9	18	19	14	201
Landbakgrunn og statsborgerskap												
Øvrige norske borgere	100	3	1	3	4	4	11	8	14	20	16	3 790
Norske borgere, fra R1	100	3	0	3	2	4	9	11	13	21	16	342
Utenlandske borgere, R1	100	5	2	3	4	4	14	8	15	19	12	807
Norske borgere, fra R2	100	3	0	2	4	6	18	12	9	19	13	186
Utenlandske borgere, R2	100	6	2	3	5	6	30	7	13	12	8	526
Norske borgere, innvandrere, R3	100	7	2	3	6	6	19	8	12	13	9	1 031
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	8	3	3	7	8	20	11	13	14	4	591
Utenlandske borgere, R3	100	4	2	3	4	5	19	10	10	14	11	389

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.7 Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Politiet

	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall personer
I alt	100	3	1	2	3	5	12	8	15	21	14	14	4 180
Kjønn													
Menn	100	5	2	3	4	5	12	8	15	19	14	14	2 120
Kvinner	100	2	1	2	2	5	12	9	15	23	15	15	2 059
Alder													
18-34	100	5	1	3	4	7	14	8	15	18	11	13	828
35-49	100	4	1	3	3	4	12	8	15	20	16	15	991
50-69	100	3	1	2	3	4	11	8	15	22	16	15	1 716
over 70 år	100	1	1	2	2	5	11	10	16	25	14	12	645
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	7	1	3	5	6	16	11	13	16	10	12	521
Videregående	100	4	2	3	4	6	14	8	16	19	12	13	1 562
Universitets- og høyskole I	100	1	1	1	2	4	8	7	16	25	18	16	1 379
Universitets- og høyskole II	100	1	1	1	1	1	7	8	17	26	19	17	683
Stemte ikke	100	7	1	3	5	6	18	9	13	16	9	12	700
Stemte	100	2	1	2	2	4	9	8	17	23	17	15	3 480
Parti													
Rødt	100	6	2	6	3	4	13	11	14	18	18	6	135
Sosialistisk Venstreparti	100	2	2	2	3	5	10	10	19	22	14	11	293
Arbeiderpartiet	100	1	1	1	2	3	7	8	15	24	20	18	760
Senterpartiet	100	1	1	3	1	3	8	7	15	27	21	12	287
Miljøpartiet De Grønne	100	2	3	2	3	2	11	5	18	28	14	11	170
Kristelig Folkeparti	100	0	1	0	1	7	4	4	18	26	18	21	134
Venstre	100	1	1	2	2	6	8	5	18	22	15	20	179
Høyre	100	1	1	2	2	3	7	7	17	26	17	18	926
Fremskrittspartiet	100	5	1	2	5	6	15	8	15	19	10	14	316
INP	100	2	3	3	5	12	13	7	14	20	11	11	102
Annen liste	100	2	2	3	4	5	10	9	20	19	14	11	201
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	3	1	2	3	5	11	8	16	22	15	14	3 793
Norske borgere, fra R1	100	3	1	2	2	4	13	9	18	22	15	12	342
Utenlandske borgere, R1	100	5	2	2	3	3	12	6	17	21	14	15	809
Norske borgere, fra R2	100	3	1	5	4	2	13	14	17	12	12	17	188
Utenlandske borgere, R2	100	6	2	2	3	6	23	8	15	13	9	13	527
Norske borgere, innvandrere, R3	100	6	2	3	5	5	15	11	13	14	9	17	1 030
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	9	2	2	8	8	18	11	14	13	6	10	591
Utenlandske borgere, R3	100	4	3	2	3	5	15	9	13	15	10	20	391

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.8 I hvilken grad stoler du på nyheter formidlet gjennom tradisjonelle nyhetsmedier, som aviser, TV og Radio? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på det i det hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at det

	I alt	0 Stoler ikke på det hele										10	Antall personer
		tatt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Stoler fullt og helt på det	
I alt	100	4	1	3	6	5	18	12	18	17	9	6	4 168
Kjønn													
Menn	100	5	2	4	6	6	19	11	17	17	8	6	2 115
Kvinner	100	3	1	2	5	5	16	13	20	18	10	7	2 052
Alder													
18-34	100	7	1	3	6	6	21	10	18	13	8	7	823
35-49	100	4	1	4	7	6	16	12	18	16	9	8	991
50-69	100	3	1	3	6	5	17	13	19	19	9	6	1 710
over 70 år	100	1	0	4	5	4	18	12	19	21	10	5	644
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	7	2	3	8	5	23	11	14	12	6	7	515
Videregående	100	5	1	4	7	6	20	12	18	15	7	5	1 561
Universitets- og høgskole I	100	2	1	2	5	5	14	13	19	21	11	7	1 374
Universitets- og høgskole II	100	0	0	1	3	4	11	11	24	23	15	8	683
Stemte ikke	100	7	1	5	8	6	25	10	15	12	5	6	696
Stemte	100	2	1	2	5	5	14	13	20	20	11	7	3 472
Parti													
Rødt	100	6	3	2	6	6	13	11	13	22	12	6	135
Sosialistisk Venstreparti	100	1	1	1	1	2	9	13	21	25	13	12	293
Arbeiderpartiet	100	0	1	1	3	5	14	12	19	23	12	9	756
Senterpartiet	100	0	1	2	10	4	15	13	20	17	9	7	287
Miljøpartiet De Grønne	100	0	0	2	2	5	14	10	23	23	15	7	170
Kristelig Folkeparti	100	0	1	2	5	6	12	17	23	18	9	8	134
Venstre	100	1	0	1	3	2	11	9	27	26	12	8	180
Høyre	100	2	0	2	4	5	15	14	21	21	11	5	921
Fremskrittspartiet	100	9	1	6	8	7	19	13	13	12	5	7	317
INP	100	6	6	5	9	14	20	7	7	19	4	2	102
Annen liste	100	4	2	1	11	6	15	12	23	12	8	7	201
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	3	1	3	6	5	16	13	19	18	10	6	3 785
Norske borgere, fra R1	100	2	2	2	6	6	13	10	22	19	12	7	342
Utenlandske borgere, R1	100	6	3	4	6	7	16	11	15	16	9	7	809
Norske borgere, fra R2	100	4	2	2	4	7	25	11	14	18	7	5	189
Utenlandske borgere, R2	100	8	2	3	8	11	26	8	12	12	4	6	520
Norske borgere, innvandrere, R3	100	7	3	4	7	9	23	9	14	11	5	9	1 026
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	11	2	3	10	11	24	13	9	9	3	5	585
Utenlandske borgere, R3	100	4	3	3	5	8	25	10	15	11	7	10	389

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.9 I hvilken grad stoler du på nyheter formidlet gjennom sosiale medier, som Facebook, Twitter/X og Instagram? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på det i det hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at det

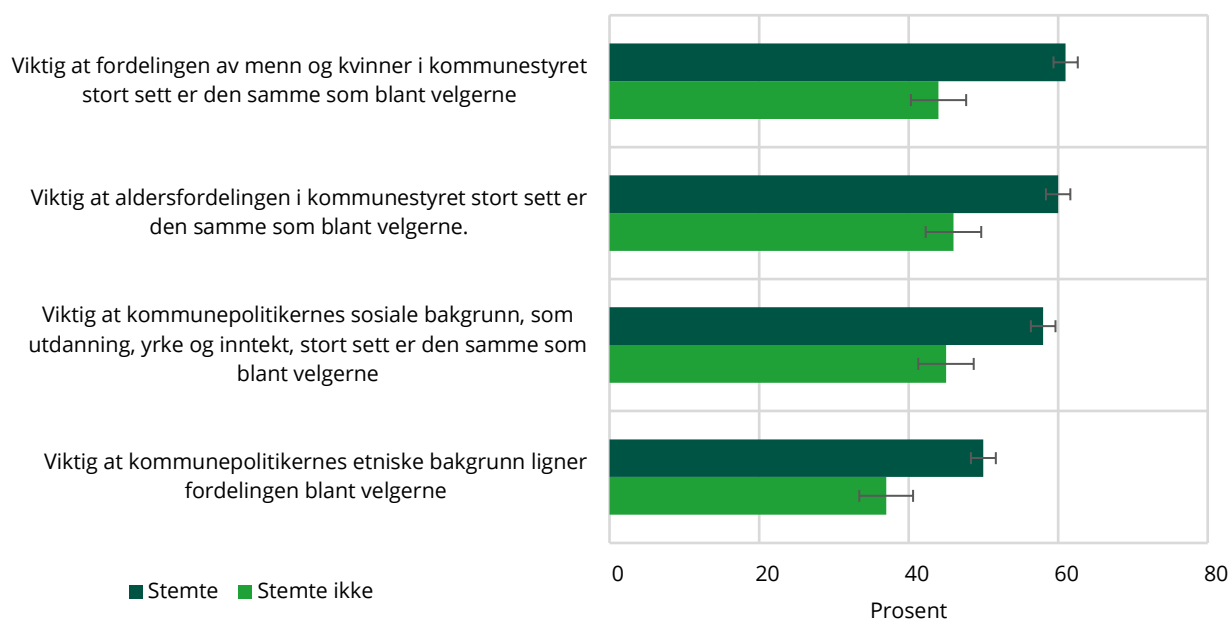
	0 Stoler ikke på det hele										10 Stoler fullt og helt på det	Antall personer	
	I alt	tatt	1	2	3	4	5	6	7	8	9		
I alt	100	19	7	13	16	13	19	6	4	2	0	1	4 151
Kjønn													
Menn	100	22	8	14	15	11	17	5	3	2	0	1	2 110
Kvinner	100	15	6	11	17	14	20	7	5	2	1	1	2 040
Alder													
18-34	100	13	6	10	18	14	23	7	6	2	1	1	822
35-49	100	15	6	14	16	14	19	7	4	3	1	1	987
50-69	100	20	8	13	16	13	17	6	3	2	0	1	1 704
over 70 år	100	31	8	14	13	9	14	5	2	3	0	1	638
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	19	6	10	13	12	24	6	4	3	1	2	517
Videregående	100	20	7	12	16	12	18	7	5	2	1	1	1 551
Universitets- og høgskole I	100	18	7	14	19	14	16	7	3	2	0	0	1 367
Universitets- og høgskole II	100	16	9	16	19	14	17	5	3	1	0	0	681
Stemte ikke	100	21	5	11	14	12	23	6	4	2	0	1	695
Stemte	100	18	8	14	17	13	16	7	4	2	1	1	3 456
Parti													
Rødt	100	28	12	8	26	6	16	1	2	1	1	0	135
Sosialistisk Venstreparti	100	16	7	16	16	13	18	7	5	2	0	1	292
Arbeiderpartiet	100	15	7	14	17	13	18	8	4	2	0	2	753
Senterpartiet	100	16	7	14	19	12	16	7	5	3	1	1	286
Miljøpartiet De Grønne	100	10	11	14	21	16	16	5	4	1	1	1	169
Kristelig Folkeparti	100	16	12	16	17	12	16	3	4	1	0	3	132
Venstre	100	15	4	21	22	7	21	4	3	1	0	0	179
Høyre	100	19	7	14	16	16	14	6	4	3	0	1	918
Fremskrittspartiet	100	23	6	10	11	14	19	7	5	4	1	1	314
INP	100	18	7	11	12	13	16	12	7	2	1	1	102
Annen liste	100	16	10	14	15	11	20	6	5	2	1	0	200
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	19	7	14	17	13	17	6	4	2	0	1	3 766
Norske borgere, fra R1	100	23	10	15	18	11	15	4	2	1	0	0	341
Utenlandske borgere, R1	100	24	7	15	17	12	15	6	4	1	0	1	810
Norske borgere, fra R2	100	18	11	12	10	14	21	5	7	2	0	1	186
Utenlandske borgere, R2	100	14	4	8	15	11	29	6	6	3	2	2	519
Norske borgere, innvandrere, R3	100	17	5	8	11	12	24	9	8	3	1	4	1 021
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	17	4	11	13	14	24	9	4	2	0	2	588
Utenlandske borgere, R3	100	10	5	7	8	10	24	12	9	6	2	7	388

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

5. Syn på demografisk representasjon

Primært stemmer vi i vårt representative demokrati på meninger. Men det er rimelig å hevde at legitimiteten til et representativt demokrati forutsetter at folkevalgte organer ikke utelukkende består av visse sosiale sjikt i samfunnet (som f.eks. hvite menn mellom 45 og 70 år med universitetsutdannelse). Men hverken Valgloven eller Kommuneloven stiller noen krav til «demografisk representasjon» i kommunestyre eller fylkesting. I faglitteraturen skilles det mellom ulike former for representasjon (Pitkin 1967). Det proporsjonalistiske perspektivet innebærer at en forsamling av representanter ligner på dem de representerer med hensyn til sosiodemografiske kjennetegn som kjønn, alder, yrke og etnisk bakgrunn. Talspersoner for dette perspektivet vil hevde at et politisk organ ikke er representativt for dem de skal representere hvis det er store forskjeller mellom de som representerer og de som blir representert. For eksempel hvis det kun er menn som er folkevalgte vil de hevde at disse ikke kan representere kvinner. «Liberal representasjonsteori» på den annen side innebærer at representanten skal være uavhengig av bindinger til dem vedkommende representerer, og ha kommunens eller nasjonens interesse i tankene. I liberal representasjonsteori vil derfor ikke den sosiodemografiske bakgrunnen til representantene eller sammensetningen med hensyn til sosiodemografisk bakgrunn tillegges noe særlig vekt (se Pitkin 1967). I praksis er de listene partiene setter opp et kompromiss mellom det «proporsjonalistiske» og det «liberale» perspektivet. Partiene setter opp sine lister slik at folk med ulike demografiske kjennetegn til en viss grad «kan kjenne igjen sine egne» blant noen på listen.

Figur 5.1 Andel som er enig i at det er viktig at fordelingen blant kommunepolitikere ligner fordelingen blant velgerne mht kjønn, alder, etnisitet og sosial bakgrunn. Kommunestyrevalget 2023. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

I velgerundersøkelsen 2023 har vi spurt om hva de stemmeberettigede mener om demografisk representasjon i kommunestyrene. Det er stilt som påstander, hvor enig eller uenig er du i følgende påstander

- *Det er viktig at fordelingen av menn og kvinner i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne*
- *Det er viktig at aldersfordelingen i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne.*

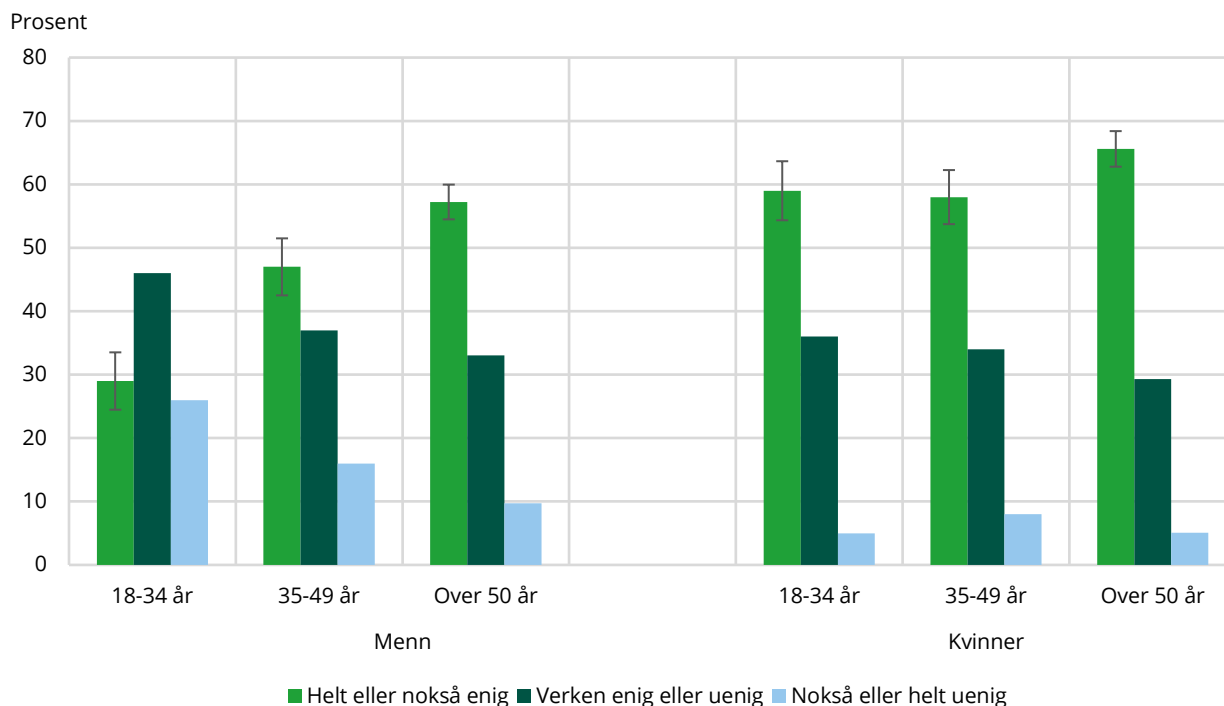
- *Det er viktig at kommunepolitikernes etniske bakgrunn ligner fordelingen blant velgerne*
- *Det er viktig at kommunepolitikernes sosiale bakgrunn, som utdanning, yrke og inntekt, stort sett er den samme som blant velgerne*

I figur 5.1 fremstiller vi prosentandelene som har sagt seg hekt enig eller nokså enig etter stemt og ikke stemt. Blant de som stemte er det rundt 60 prosent som sier seg enig i at det er viktig at fordelingen av menn og kvinner blant kommunepolitikere ligner fordelingen blant velgerne. Litt under 50 prosent mener at kommunepolitikernes sosiale bakgrunn stort sett bør være den samme som velgerne. Blant de som stemte er 50 prosent sier seg helt enig eller nokså enig i at det er viktig at kommunepolitikernes etniske bakgrunn ligner fordelingen blant velgerne. Blant de som ikke stemte er nivået lavere, 37 prosent av dem som ikke stemte oppgir at det sistnevnte er viktig.

5.1. Unge menn minst opptatt av kjønnsbalanse

I alt er det uavhengig av om man stemte eller ikke over 50 prosent som er enig i at det er viktig at fordelingen av menn og kvinner blant kommunepolitikere ligner fordelingen blant velgerne. (44 prosent blant dem som ikke stemte, og 61 prosent blant dem som stemte). Men her er det store forskjeller mellom aldersgruppene spesielt blant mennene. Blant de yngste mennene, 18 til 34 år, det kun 29 prosent som er enig i at kjønnsbalanse er viktig, og 26 prosent av dem sier seg uenig eller helt i enig i det.

Figur 5.2 Andel som er enig eller uenig i at det er viktig at fordelingen blant menn og kvinner i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne. Etter kjønn og aldersgrupper. Kommunestyrevalget 2023. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.1 Det er viktig at fordelingen av menn og kvinner i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Verken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	100	24	31	35	6	4	4 160
Kjønn							
Menn	100	20	28	37	9	6	2 114
Kvinner	100	27	35	32	4	2	2 045
Alder							
18-34	100	17	27	41	9	7	816
35-49	100	21	31	36	7	5	989
50-69	100	27	33	33	5	3	1 710
over 70 år	100	32	35	27	5	2	645
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	25	24	38	7	6	513
Videregående	100	20	28	40	6	5	1 560
Universitets- og høyskole I	100	26	36	30	6	2	1 368
Universitets- og høyskole II	100	29	39	24	5	3	684
Stemte ikke	100	20	24	43	6	7	692
Stemte	100	26	35	30	6	3	3 468
Parti							
Rødt	100	40	31	25	2	1	135
Sosialistisk Venstreparti	100	37	40	17	4	3	292
Arbeiderpartiet	100	33	37	25	5	1	755
Senterpartiet	100	22	38	34	4	2	286
Miljøpartiet De Grønne	100	36	34	28	2	1	170
Kristelig Folkeparti	100	24	32	38	5	1	134
Venstre	100	24	36	32	5	3	180
Høyre	100	19	33	34	9	4	923
Fremskrittspartiet	100	13	28	41	10	7	313
INP	100	18	27	41	9	5	102
Annen liste	100	26	35	33	4	2	198
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	24	33	34	6	4	3 777
Norske borgere, fra R1	100	31	31	29	5	3	341
Utenlandske borgere, R1	100	21	32	34	7	5	806
Norske borgere, fra R2	100	20	18	49	9	4	187
Utenlandske borgere, R2	100	13	22	45	9	11	516
Norske borgere, innvandrere, R3	100	20	26	41	7	6	1 012
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	17	23	42	9	9	579
Utenlandske borgere, R3	100	19	29	38	9	6	377

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.2 Det er viktig at aldersfordelingen i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Verken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	100	19	37	33	8	4	4 163
Kjønn							
Menn	100	17	35	34	10	5	2 113
Kvinner	100	21	38	32	7	3	2 049
Alder							
18-34	100	15	32	35	12	6	818
35-49	100	16	37	36	6	4	990
50-69	100	21	38	31	7	3	1 711
over 70 år	100	27	38	27	7	1	644
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	20	30	37	8	5	516
Videregående	100	19	33	36	8	4	1 560
Universitets- og høyskole I	100	19	42	28	8	3	1 368
Universitets- og høyskole II	100	18	44	25	10	3	684
Stemte ikke	100	17	29	40	8	6	694
Stemte	100	20	40	29	8	3	3 469
Parti							
Rødt	100	29	34	33	3	1	135
Sosialistisk Venstreparti	100	26	46	20	7	1	290
Arbeiderpartiet	100	25	42	25	7	1	756
Senterpartiet	100	21	40	30	7	3	287
Miljøpartiet De Grønne	100	27	40	26	6	1	170
Kristelig Folkeparti	100	14	36	40	7	3	133
Venstre	100	20	43	26	10	2	180
Høyre	100	14	40	32	10	3	922
Fremskrittspartiet	100	13	38	36	9	5	315
INP	100	13	37	37	6	7	102
Annen liste	100	23	38	29	8	1	200
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	20	38	32	7	3	3 780
Norske borgere, fra R1	100	19	38	29	9	4	342
Utenlandske borgere, R1	100	17	35	33	11	5	805
Norske borgere, fra R2	100	18	24	45	10	3	187
Utenlandske borgere, R2	100	12	24	43	14	8	517
Norske borgere, innvandrere, R3	100	18	26	41	10	6	1 009
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	13	27	43	11	7	578
Utenlandske borgere, R3	100	16	31	36	12	4	374

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.3 Det er viktig at kommunepolitikernes etniske bakgrunn ligner fordelingen blant velgerne

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Verken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	100	15	30	40	10	6	4 153
Kjønn							
Menn	100	13	29	40	11	7	2 110
Kvinner	100	18	31	39	8	4	2 042
Alder							
18-34	100	13	27	42	11	7	816
35-49	100	14	31	40	8	6	988
50-69	100	16	31	38	10	4	1 707
over 70 år	100	19	28	40	9	4	642
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	15	24	46	9	6	513
Videregående	100	13	24	45	11	7	1 553
Universitets- og høgskole I	100	16	36	34	9	4	1 368
Universitets- og høgskole II	100	19	40	28	8	5	684
Stemte ikke	100	13	24	45	11	7	688
Stemte	100	17	33	37	9	5	3 465
Parti							
Rødt	100	27	30	34	5	4	135
Sosialistisk Venstreparti	100	26	41	24	6	3	290
Arbeiderpartiet	100	20	38	34	5	3	757
Senterpartiet	100	14	30	44	7	4	286
Miljøpartiet De Grønne	100	31	38	25	4	2	170
Kristelig Folkeparti	100	15	32	40	11	1	133
Venstre	100	19	39	36	3	2	180
Høyre	100	10	30	40	13	6	919
Fremskrittspartiet	100	9	21	42	17	11	312
INP	100	10	25	42	11	12	102
Annen liste	100	14	27	44	11	4	200
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	16	31	39	9	5	3 773
Norske borgere, fra R1	100	18	33	32	10	6	341
Utenlandske borgere, R1	100	13	31	35	13	8	806
Norske borgere, fra R2	100	12	28	40	17	3	187
Utenlandske borgere, R2	100	10	21	43	16	10	516
Norske borgere, innvandrere, R3	100	18	27	40	9	6	1 010
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	16	23	44	8	9	576
Utenlandske borgere, R3	100	15	31	37	11	7	376

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.4 Det er viktig at kommunepolitikernes sosiale bakgrunn, som utdanning, yrke og inntekt, stort sett er den samme som blant velgerne

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Verken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	100	19	35	35	8	3	4 162
Kjønn							
Menn	100	19	34	36	9	4	2 115
Kvinner	100	19	36	35	8	3	2 046
Alder							
18-34	100	16	30	41	9	4	815
35-49	100	18	35	36	8	3	990
50-69	100	20	37	32	8	3	1 712
over 70 år	100	20	36	34	7	2	645
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	19	28	41	9	4	514
Videregående	100	18	34	39	7	3	1 560
Universitets- og høyskole I	100	20	39	31	8	3	1 370
Universitets- og høyskole II	100	20	40	27	10	2	684
Stemte ikke	100	17	28	42	9	3	692
Stemte	100	20	38	32	8	3	3 470
Parti							
Rødt	100	34	36	24	3	3	135
Sosialistisk Venstreparti	100	29	36	26	7	2	290
Arbeiderpartiet	100	22	40	30	5	2	757
Senterpartiet	100	18	40	33	7	2	286
Miljøpartiet De Grønne	100	29	37	26	7	0	170
Kristelig Folkeparti	100	17	42	35	4	2	133
Venstre	100	20	39	33	7	1	180
Høyre	100	14	36	36	10	4	923
Fremskrittspartiet	100	15	34	36	10	5	315
INP	100	21	46	23	7	4	102
Annen liste	100	21	35	34	8	2	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	20	36	35	7	3	3 780
Norske borgere, fra R1	100	17	38	32	9	4	342
Utenlandske borgere, R1	100	15	34	35	11	4	803
Norske borgere, fra R2	100	16	23	45	12	4	187
Utenlandske borgere, R2	100	11	28	39	14	9	515
Norske borgere, innvandrere, R3	100	21	29	34	11	5	1 015
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	17	26	40	11	6	575
Utenlandske borgere, R3	100	17	37	30	10	5	375

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.5 Ga du personstemme til en eller flere kandidater på listen som du stemte på ved kommunestyrevalget, såkalt kumulering? (Blant de som stemte)

Feil n skal bare være de som stemte	I alt	Ja	Nei	Antall personer
I alt	100	42	58	4 460
Kjønn				
Menn	100	41	59	2 260
Kvinner	100	42	58	2 200
Alder				
18-34	100	42	58	910
35-49	100	49	52	1 070
50-69	100	41	59	1 792
over 70 år	100	31	69	688
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	43	57	573
Videregående	100	44	56	1 678
Universitets- og høgskole I	100	40	60	1 445
Universitets- og høgskole II	100	37	63	707
Stemte ikke	100	30	70	820
Stemte	100	42	58	3 640
Parti				
Rødt	100	34	66	144
Sosialistisk Venstreparti	100	37	63	298
Arbeiderpartiet	100	43	57	781
Senterpartiet	100	51	49	290
Miljøpartiet De Grønne	100	33	67	175
Kristelig Folkeparti	100	55	45	137
Venstre	100	39	61	184
Høyre	100	41	59	948
Fremskrittspartiet	100	40	60	331
INP	100	37	63	105
Annen liste	100	40	60	206
Landbakgrunn og statsborgerskap				
Øvrige norske borgere	100	40	60	4 011
Norske borgere, fra R1	100	46	54	359
Utenlandske borgere, R1	100	54	46	859
Norske borgere, fra R2	100	57	43	201
Utenlandske borgere, R2	100	71	29	593
Norske borgere, innvandrere, R3	100	57	43	1 204
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	50	50	702
Utenlandske borgere, R3	100	53	47	471

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.6 Førte du opp kandidater fra andre partiers lister, såkalte slengerstemmer? (Blant de som stemte)

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
I alt	100	11	89	4 460
Kjønn				
Menn	100	11	89	2 260
Kvinner	100	12	88	2 200
Alder				
18-34	100	10	90	910
35-49	100	15	85	1 070
50-69	100	12	88	1 792
over 70 år	100	7	93	688
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	11	89	573
Videregående	100	10	90	1 678
Universitets- og høyskole I	100	13	87	1 445
Universitets- og høyskole II	100	10	90	707
Stemte ikke				
Stemte ikke	100	13	87	820
Stemte	100	11	89	3 640
Parti				
Rødt	100	12	88	144
Sosialistisk Venstreparti	100	14	86	298
Arbeiderpartiet	100	13	87	781
Senterpartiet	100	16	84	290
Miljøpartiet De Grønne	100	9	91	175
Kristelig Folkeparti	100	15	85	137
Venstre	100	12	88	184
Høyre	100	8	92	948
Fremskrittspartiet	100	9	91	331
INP	100	14	86	105
Annen liste	100	14	86	206
Landbakgrunn og statsborgerskap				
Øvrige norske borgere	100	11	89	4 011
Norske borgere, fra R1	100	12	88	359
Utenlandske borgere, R1	100	14	86	859
Norske borgere, fra R2	100	14	86	201
Utenlandske borgere, R2	100	13	87	593
Norske borgere, innvandrere, R3	100	21	79	1 204
Norske borgere, norskf. m. innvandref., R3	100	16	84	702
Utenlandske borgere, R3	100	23	77	471

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.7 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Det nabolaget eller bydelen der du bor

	I alt	1 Ingen tilknytning	2	3	4	5 Svært sterk tilknytning	Antall personer
I alt	100	8	11	32	28	21	4 147
Kjønn							
Menn	100	9	11	34	27	19	2 108
Kvinner	100	6	11	30	30	24	2 038
Alder							
18-34	100	11	17	32	24	17	817
35-49	100	7	10	32	28	22	981
50-69	100	7	9	33	30	22	1 707
over 70 år	100	6	7	29	31	26	642
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	10	11	31	22	26	516
Videregående	100	9	10	31	27	23	1 552
Universitets- og høyskole I	100	5	12	30	32	21	1 364
Universitets- og høyskole II	100	3	13	36	33	14	681
Stemte ikke	100	15	12	35	24	15	685
Stemte	100	4	10	30	31	25	3 462
Parti							
Rødt	100	6	19	36	16	23	135
Sosialistisk Venstreparti	100	4	15	31	33	17	290
Arbeiderpartiet	100	3	9	30	34	24	757
Senterpartiet	100	1	6	24	31	38	286
Miljøpartiet De Grønne	100	6	12	42	25	15	170
Kristelig Folkeparti	100	1	8	26	37	28	133
Venstre	100	9	12	30	28	21	178
Høyre	100	4	9	30	35	23	921
Fremskrittspartiet	100	6	10	30	22	31	313
INP	100	4	7	39	29	21	101
Annen liste	100	5	11	24	31	30	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	7	11	30	30	22	3 769
Norske borgere, fra R1	100	10	11	35	29	15	342
Utenlandske borgere, R1	100	11	14	38	25	11	802
Norske borgere, fra R2	100	11	8	38	27	16	187
Utenlandske borgere, R2	100	12	11	36	25	17	512
Norske borgere, innvandrere, R3	100	13	13	40	19	15	1 005
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	15	11	36	19	19	563
Utenlandske borgere, R3	100	12	14	39	18	18	379

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.8 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Kommunen eller byen der du bor

	I alt	1 Ingen tilknytning	2	3	4	5 Svært sterk tilknytning	Antall personer
I alt	100	5	10	28	33	25	4 148
Kjønn							
Menn	100	6	11	29	32	22	2 107
Kvinner	100	4	8	27	33	28	2 040
Alder							
18-34	100	7	13	28	29	22	820
35-49	100	5	9	27	34	25	981
50-69	100	4	9	28	34	25	1 704
over 70 år	100	4	6	27	34	28	643
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	7	9	30	26	29	513
Videregående	100	6	10	28	30	26	1 554
Universitets- og høyskole I	100	3	10	26	36	24	1 366
Universitets- og høyskole II	100	1	9	27	43	19	682
Stemte ikke							
Stemte ikke	100	11	12	33	27	17	683
Stemte	100	2	8	25	36	29	3 465
Parti							
Rødt	100	3	12	36	18	31	134
Sosialistisk Venstreparti	100	2	8	26	37	28	292
Arbeiderpartiet	100	2	7	24	37	30	757
Senterpartiet	100	0	9	20	36	35	286
Miljøpartiet De Grønne	100	4	11	30	34	21	170
Kristelig Folkeparti	100	1	8	17	51	23	133
Venstre	100	5	10	21	38	26	179
Høyre	100	2	6	26	40	27	921
Fremskrittspartiet	100	4	9	31	27	30	313
INP	100	3	9	29	39	20	101
Annen liste	100	3	9	22	31	35	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	4	10	26	34	25	3 770
Norske borgere, fra R1	100	7	8	29	35	22	341
Utenlandske borgere, R1	100	8	14	36	30	12	802
Norske borgere, fra R2	100	11	9	40	24	16	187
Utenlandske borgere, R2	100	9	11	33	28	19	510
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	12	36	23	20	1 005
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	10	10	34	21	25	564
Utenlandske borgere, R3	100	6	11	37	27	20	380

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.9 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Fylket der du bor

	I alt	1 Ingen tilknytning	2	3	4	5 Svært sterk tilknytning	Antall personer
I alt	100	8	13	34	26	19	4 143
Kjønn							
Menn	100	11	13	34	26	17	2 107
Kvinner	100	5	13	34	27	22	2 035
Alder							
18-34	100	12	17	35	20	17	819
35-49	100	8	12	35	26	18	981
50-69	100	7	12	34	28	20	1 707
over 70 år	100	6	11	29	32	21	636
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	9	10	37	21	24	512
Videregående	100	8	12	34	27	19	1 552
Universitets- og høgskole I	100	7	15	33	28	18	1 363
Universitets- og høgskole II	100	7	16	30	32	15	682
Stemte ikke	100	12	13	37	23	16	688
Stemte	100	6	13	32	28	21	3 455
Parti							
Rødt	100	6	14	33	14	32	135
Sosialistisk Venstreparti	100	7	15	28	30	20	290
Arbeiderpartiet	100	5	11	32	30	22	754
Senterpartiet	100	2	11	31	30	26	286
Miljøpartiet De Grønne	100	13	18	34	24	11	170
Kristelig Folkeparti	100	2	10	31	38	19	133
Venstre	100	15	18	26	25	16	178
Høyre	100	7	12	32	29	20	918
Fremskrittspartiet	100	8	9	38	21	25	312
INP	100	4	15	38	24	18	102
Annen liste	100	4	16	33	28	20	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	8	14	33	27	19	3 762
Norske borgere, fra R1	100	15	14	33	27	13	339
Utenlandske borgere, R1	100	14	18	36	23	8	802
Norske borgere, fra R2	100	12	16	38	22	12	186
Utenlandske borgere, R2	100	10	12	36	25	18	511
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	13	37	24	17	1 006
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	13	14	37	15	20	563
Utenlandske borgere, R3	100	8	13	38	24	17	378

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.10 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Landsdelen der du bor

	I alt	1 Ingen tilknytning	2	3	4	5 Svært sterk tilknytning	Antall personer
I alt	100	5	11	30	28	26	4 139
Kjønn							
Menn	100	7	11	32	28	21	2 105
Kvinner	100	4	10	29	27	31	2 033
Alder							
18-34	100	8	14	34	20	24	819
35-49	100	5	11	33	28	23	983
50-69	100	4	9	28	31	28	1 701
over 70 år	100	4	9	24	33	30	636
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	7	8	32	23	29	513
Videregående	100	6	10	30	28	27	1 545
Universitets- og høyskole I	100	4	12	28	31	26	1 367
Universitets- og høyskole II	100	2	13	32	31	22	680
Stemte ikke	100	10	12	34	22	22	686
Stemte	100	3	10	28	31	28	3 453
Parti							
Rødt	100	6	11	30	22	30	135
Sosialistisk Venstreparti	100	4	8	31	34	23	291
Arbeiderpartiet	100	3	8	26	32	31	753
Senterpartiet	100	0	8	27	34	31	285
Miljøpartiet De Grønne	100	6	20	30	26	18	169
Kristelig Folkeparti	100	1	9	22	37	31	133
Venstre	100	8	12	25	32	24	179
Høyre	100	3	9	28	32	28	918
Fremskrittspartiet	100	5	8	34	22	30	312
INP	100	3	9	34	27	26	102
Annen liste	100	3	12	26	25	34	198
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	5	11	29	29	27	3 764
Norske borgere, fra R1	100	11	12	32	29	16	340
Utenlandske borgere, R1	100	13	14	36	26	11	802
Norske borgere, fra R2	100	8	14	40	18	21	185
Utenlandske borgere, R2	100	9	11	37	24	19	511
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	14	36	23	18	1 002
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	11	11	36	21	21	563
Utenlandske borgere, R3	100	6	12	40	23	18	378

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.11 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Norge som helhet

	I alt	1 Ingen tilknytning	2	3	4	5 Svært sterk tilknytning	Antall personer
I alt	100	3	5	17	25	50	4 128
Kjønn							
Menn	100	4	5	19	26	47	2 099
Kvinner	100	1	4	16	25	54	2 028
Alder							
18-34	100	5	6	21	26	42	818
35-49	100	3	5	21	27	45	979
50-69	100	1	3	15	25	55	1 699
over 70 år	100	2	6	11	23	58	632
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	5	6	25	19	45	511
Videregående	100	3	4	18	25	49	1 541
Universitets- og høyskole I	100	1	4	13	27	55	1 362
Universitets- og høyskole II	100	0	2	11	32	55	680
Stemte ikke							
Stemte ikke	100	6	6	25	24	39	685
Stemte	100	1	4	13	26	56	3 443
Parti							
Rødt	100	2	4	18	31	45	134
Sosialistisk Venstreparti	100	1	2	13	37	48	291
Arbeiderpartiet	100	0	4	14	23	59	750
Senterpartiet	100	0	1	14	24	60	284
Miljøpartiet De Grønne	100	4	7	20	21	48	169
Kristelig Folkeparti	100	1	2	10	20	67	133
Venstre	100	2	4	8	33	52	179
Høyre	100	1	3	13	26	57	914
Fremskrittspartiet	100	2	5	18	24	52	311
INP	100	1	7	13	23	55	102
Annen liste	100	2	4	9	25	61	198
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	2	4	15	25	54	3 678
Norske borgere, fra R1	100	4	7	17	37	36	42
Utenlandske borgere, R1	100	5	10	31	33	20	107
Norske borgere, fra R2	100	5	4	22	30	38	17
Utenlandske borgere, R2	100	5	9	30	32	24	62
Norske borgere, innvandrere, R3	100	6	9	27	26	33	142
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	8	6	28	25	33	26
Utenlandske borgere, R3	100	5	7	32	28	28	54

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.12 Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Annet land enn Norge

	I alt	1 Ingen tilknytning	2	3	4	5 Svært sterk tilknytning	Antall personer
I alt	100	48	17	21	9	5	4 119
Kjønn							
Menn	100	48	17	21	8	5	2 097
Kvinner	100	47	18	20	10	5	2 021
Alder							
18-34	100	47	21	21	8	4	813
35-49	100	45	16	23	10	6	977
50-69	100	49	17	20	10	4	1 696
over 70 år	100	51	17	18	9	5	633
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	47	15	25	7	6	504
Videregående	100	50	16	20	10	4	1 544
Universitets- og høyskole I	100	51	21	18	7	3	1 358
Universitets- og høyskole II	100	41	21	20	12	6	679
Stemte ikke	100	46	14	24	11	5	681
Stemte	100	49	19	19	8	5	3 438
Parti							
Rødt	100	51	22	19	6	2	135
Sosialistisk Venstreparti	100	44	24	15	11	6	289
Arbeiderpartiet	100	50	19	17	8	5	749
Senterpartiet	100	54	18	19	3	5	284
Miljøpartiet De Grønne	100	44	19	21	14	2	168
Kristelig Folkeparti	100	52	21	18	8	1	131
Venstre	100	40	20	19	12	8	179
Høyre	100	48	19	21	8	5	915
Fremskrittspartiet	100	50	17	21	7	4	310
INP	100	53	18	18	6	5	100
Annen liste	100	55	16	15	8	5	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	54	18	18	6	3	3 745
Norske borgere, fra R1	100	6	13	31	30	20	340
Utenlandske borgere, R1	100	7	9	28	34	21	800
Norske borgere, fra R2	100	15	23	34	21	7	187
Utenlandske borgere, R2	100	10	15	35	23	17	512
Norske borgere, innvandrere, R3	100	18	17	34	17	14	993
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	22	20	33	14	11	565
Utenlandske borgere, R3	100	12	15	38	17	18	372

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

6. Holdninger til politiske stridsspørsmål

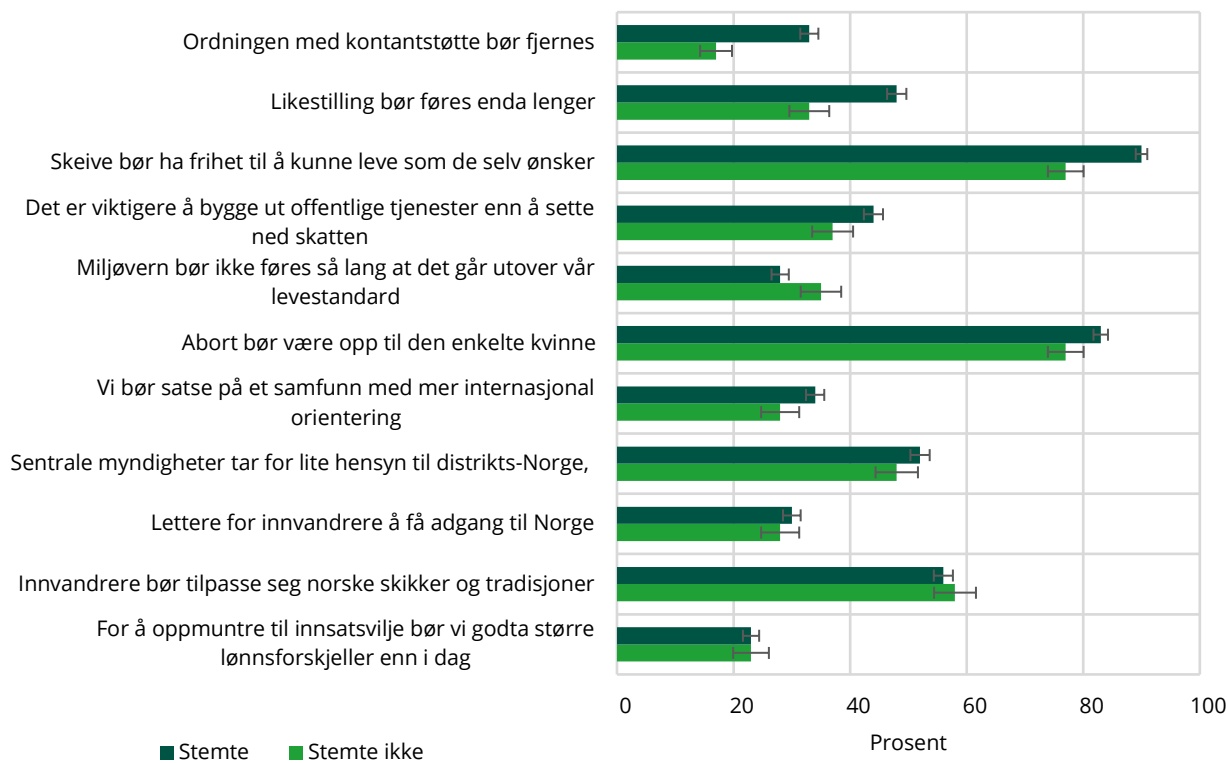
I figur 6.1 fremstiller vi holdninger til ulike politiske stridsspørsmål blant dem som stemte og dem som ikke stemte. Figuren er sortert slik at de spørsmålene hvor det er størst forskjell er plassert øverst. De fleste spørsmålene er formulert som påstander hvor respondentene erklærer seg enig eller uenig på en 5-punkt skale, eller på en 11-punkt skala. Vi konstruerer så en todeling basert på om en erklærer seg enig eller uenig. For de fire nederste påstandene er det ikke signifikante forskjeller mellom dem som stemte og dem som ikke stemte. Dette gjelder:

- For å oppmuntre til innsatsvilje bør vi godta større lønnsforskjeller enn i dag
- Innvandrere bør tilpasse seg norske skikker og tradisjoner
- Lettere for innvandrere å få adgang til Norge
- Sentrale myndigheter tar for lite hensyn til distrikts-Norge,

6.1. De som ikke stemmer er litt mer «sosialt konservative»

Det fremgår at de som ikke stemmer er litt mer «sosialt konservative» en dem som stemmer. Det er flere blant dem som ikke stemmer som er enig eller helt enig i at ordningen med kontantstøtte bør fjernes, 33 mot 17 prosent. Blant dem som ikke stemmer er det 33 prosent som mener at likestillingen bør føres enda lenger, mens 48 prosent blant dem som stemte sier det samme. Blant dem som stemte sier 90 prosent at skeive bør ha frihet til å kunne leve som de selv ønsker, blant dem som ikke stemte er andelen 77 prosent. Blant de som stemte er det 83 prosent som mener at abort bør være opp til den enkelte kvinne, mens det er 77 prosent blant dem som ikke stemte som sier det samme.

Figur 6.1 Holdninger til ulike stridsspørsmål etter stemt og ikke stemt. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.1 For å oppmuntre innsatsviljen til den enkelte, bør vi godta større lønnsforskjeller enn i dag

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Antall personer
I alt	100	9	14	26	18	26	6	4 290
Kjønn								
Menn	100	11	16	27	17	23	6	2 169
Kvinner	100	7	11	26	20	30	6	2 120
Alder								
18-34	100	11	11	30	15	23	10	870
35-49	100	10	15	22	19	27	6	1 021
50-69	100	8	14	26	20	27	4	1 738
over 70 år	100	5	16	28	17	30	4	661
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	10	12	26	13	27	11	547
Videregående	100	9	13	29	17	26	6	1 606
Universitets- og høgskole I	100	7	14	25	22	28	4	1 404
Universitets- og høgskole II	100	8	18	23	23	24	3	693
Stemte ikke	100	12	11	24	16	26	12	746
Stemte	100	7	16	28	20	26	3	3 544
Parti								
Rødt	100	2	2	14	18	62	2	142
Sosialistisk Venstreparti	100	3	2	9	27	55	3	296
Arbeiderpartiet	100	5	8	27	25	34	2	774
Senterpartiet	100	3	12	28	26	30	2	287
Miljøpartiet De Grønne	100	0	6	19	29	44	2	170
Kristelig Folkeparti	100	5	15	26	21	28	5	135
Venstre	100	2	22	31	23	13	8	184
Høyre	100	15	28	35	11	9	2	941
Fremskrittspartiet	100	15	22	33	14	13	3	326
INP	100	13	17	26	21	20	3	104
Annen liste	100	5	14	28	17	32	4	204
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	7	14	27	20	28	4	3 884
Norske borgere, fra R1	100	8	17	21	17	29	8	350
Utenlandske borgere, R1	100	9	14	24	20	26	9	832
Norske borgere, fra R2	100	14	17	25	15	20	9	192
Utenlandske borgere, R2	100	27	15	20	14	12	12	556
Norske borgere, innvandrere, R3	100	26	16	20	9	14	15	1 095
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	15	15	30	12	18	9	653
Utenlandske borgere, R3	100	20	19	23	14	11	14	425

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.2 Det er viktigere å bygge ut offentlige tjenester enn å sette ned skatten

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Antall personer
I alt	100	24	23	27	12	9	5	4 287
Kjønn								
Menn	100	21	20	27	15	11	4	2 168
Kvinner	100	27	26	27	8	7	5	2 118
Alder								
18-34	100	20	20	29	16	9	6	866
35-49	100	24	25	26	12	9	5	1 022
50-69	100	25	24	26	11	10	3	1 737
over 70 år	100	33	23	29	6	6	4	662
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	21	16	31	13	11	8	548
Videregående	100	20	23	29	13	10	5	1 604
Universitets- og høgskole I	100	30	28	24	8	7	3	1 403
Universitets- og høgskole II	100	30	28	23	13	5	2	694
Stemte ikke	100	19	18	28	12	13	9	742
Stemte	100	27	26	27	12	7	2	3 545
Parti								
Rødt	100	58	21	11	3	4	2	142
Sosialistisk Venstreparti	100	61	24	8	3	2	2	295
Arbeiderpartiet	100	43	33	17	3	3	1	773
Senterpartiet	100	28	32	28	7	3	2	289
Miljøpartiet De Grønne	100	45	36	13	4	1	1	170
Kristelig Folkeparti	100	17	41	28	7	4	2	135
Venstre	100	16	36	29	14	3	2	183
Høyre	100	9	17	38	21	12	2	939
Fremskrittspartiet	100	9	14	37	22	17	1	327
INP	100	14	16	38	19	10	3	104
Annen liste	100	21	27	31	12	8	2	205
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	25	25	27	12	8	4	3 882
Norske borgere, fra R1	100	30	24	22	12	9	3	349
Utenlandske borgere, R1	100	26	26	28	9	7	5	830
Norske borgere, fra R2	100	18	22	30	13	10	7	192
Utenlandske borgere, R2	100	14	17	22	23	15	10	549
Norske borgere, innvandrere, R3	100	25	16	26	9	14	10	1 096
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	16	17	32	16	14	6	652
Utenlandske borgere, R3	100	22	20	29	13	7	8	424

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.3 Innvandrere bør tilpasse seg norske skikker og tradisjoner

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Antall personer
I alt	100	31	26	33	6	2	3	4 285
Kjønn								
Menn	100	35	28	27	6	2	3	2 165
Kvinner	100	27	23	38	7	2	2	2 119
Alder								
18-34	100	22	21	40	10	3	4	867
35-49	100	29	24	34	7	3	3	1 019
50-69	100	35	27	31	5	1	2	1 738
over 70 år	100	40	30	24	3	1	1	661
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	39	22	26	6	2	6	549
Videregående	100	39	28	26	4	2	1	1 601
Universitets- og høgskole I	100	21	26	42	7	2	1	1 404
Universitets- og høgskole II	100	17	24	46	10	2	1	693
Stemte ikke	100	34	24	28	6	2	6	742
Stemte	100	29	27	35	6	2	1	3 543
Parti								
Rødt	100	17	16	55	7	5	1	142
Sosialistisk Venstreparti	100	7	16	57	13	6	2	295
Arbeiderpartiet	100	22	27	41	7	3	1	774
Senterpartiet	100	33	27	34	4	2	0	288
Miljøpartiet De Grønne	100	2	20	58	16	4	0	170
Kristelig Folkeparti	100	18	32	42	4	4	0	136
Venstre	100	17	27	42	12	0	1	183
Høyre	100	34	34	27	4	1	0	939
Fremskrittspartiet	100	65	21	14	1	0	0	326
INP	100	54	24	21	1	0	0	103
Annen liste	100	42	22	28	4	0	3	205
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	30	26	34	6	2	2	3 880
Norske borgere, fra R1	100	29	19	38	9	3	2	350
Utenlandske borgere, R1	100	26	22	37	9	3	3	832
Norske borgere, fra R2	100	46	22	25	3	1	2	192
Utenlandske borgere, R2	100	34	30	21	5	4	6	551
Norske borgere, innvandrere, R3	100	36	21	23	6	7	7	1 097
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	18	19	39	10	10	4	650
Utenlandske borgere, R3	100	27	26	27	9	6	6	421

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.4 Ordningen med kontantstøtte bør fjernes

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Antall personer
I alt	100	14	13	21	16	19	16	4 273
Kjønn								
Menn	100	15	13	22	18	17	15	2 157
Kvinner	100	14	13	21	15	21	16	2 115
Alder								
18-34	100	4	8	19	20	22	27	862
35-49	100	12	16	22	17	23	12	1 017
50-69	100	20	15	22	16	16	11	1 733
over 70 år	100	23	15	22	12	15	13	661
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	11	8	22	17	21	22	544
Videregående	100	14	13	23	15	20	16	1 599
Universitets- og høgskole I	100	18	16	19	17	19	12	1 399
Universitets- og høgskole II	100	16	20	20	17	15	12	693
Stemte ikke	100	10	7	22	16	24	22	734
Stemte	100	17	16	21	17	16	12	3 539
Parti								
Rødt	100	27	13	17	12	17	14	142
Sosialistisk Venstreparti	100	14	19	18	18	17	14	295
Arbeiderpartiet	100	23	18	21	14	14	10	773
Senterpartiet	100	8	12	24	21	22	12	288
Miljøpartiet De Grønne	100	11	24	12	19	16	18	168
Kristelig Folkeparti	100	4	4	7	18	66	1	136
Venstre	100	17	19	16	17	17	15	183
Høyre	100	17	18	25	18	12	11	938
Fremskrittspartiet	100	22	15	25	16	11	12	327
INP	100	17	12	26	14	19	12	103
Annen liste	100	16	10	20	19	20	16	204
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	16	14	21	16	18	15	3 874
Norske borgere, fra R1	100	15	14	19	16	23	14	349
Utenlandske borgere, R1	100	7	10	19	23	23	19	830
Norske borgere, fra R2	100	11	10	22	19	23	15	191
Utenlandske borgere, R2	100	8	7	23	20	26	17	550
Norske borgere, innvandrere, R3	100	12	9	19	15	27	18	1 089
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	4	5	19	20	31	20	649
Utenlandske borgere, R3	100	8	10	20	19	25	19	421

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.5 Vi bør satse på et samfunn med mer internasjonal orientering og med mindre vekt på grenser mellom folk og land

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Antall personer
I alt	100	11	20	30	17	12	9	4 274
Kjønn								
Menn	100	13	20	28	18	14	7	2 158
Kvinner	100	10	19	32	17	10	11	2 115
Alder								
18-34	100	10	20	27	20	8	15	862
35-49	100	12	21	30	16	12	10	1 019
50-69	100	12	18	31	18	14	6	1 731
over 70 år	100	12	20	32	16	15	5	662
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	11	14	30	15	15	15	545
Videregående	100	10	16	30	20	15	9	1 599
Universitets- og høyskole I	100	11	25	31	18	9	7	1 399
Universitets- og høyskole II	100	17	29	31	13	6	4	693
Stemte ikke	100	11	17	29	16	13	15	738
Stemte	100	12	22	30	18	12	6	3 536
Parti								
Rødt	100	14	20	29	15	19	3	142
Sosialistisk Venstreparti	100	13	32	31	10	5	9	295
Arbeiderpartiet	100	13	23	36	15	8	6	772
Senterpartiet	100	4	9	29	33	19	6	288
Miljøpartiet De Grønne	100	28	35	24	4	6	3	170
Kristelig Folkeparti	100	7	13	36	25	12	7	136
Venstre	100	18	31	27	13	4	7	182
Høyre	100	12	24	32	19	8	5	936
Fremskrittspartiet	100	8	10	23	26	29	4	325
INP	100	4	12	32	21	25	7	103
Annen liste	100	8	19	22	19	22	10	205
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	10	20	31	19	13	8	3 870
Norske borgere, fra R1	100	21	28	27	11	8	4	349
Utenlandske borgere, R1	100	21	26	27	12	7	7	831
Norske borgere, fra R2	100	20	18	29	11	15	7	192
Utenlandske borgere, R2	100	21	25	21	15	7	10	549
Norske borgere, innvandrere, R3	100	27	21	23	8	6	15	1 090
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	23	27	28	8	4	10	648
Utenlandske borgere, R3	100	26	24	24	10	4	13	419

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.6 Skeive (lesbiske, homofile, bifile, transpersoner) bør ha frihet til å kunne leve som de selv ønsker

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Antall personer
I alt	100	69	16	7	2	2	3	4 267
Kjønn								
Menn	100	62	19	9	3	3	4	2 153
Kvinner	100	77	13	5	1	1	2	2 113
Alder								
18-34	100	67	14	7	3	3	6	857
35-49	100	68	16	8	2	2	3	1 017
50-69	100	74	15	5	2	1	2	1 732
over 70 år	100	61	21	11	3	2	3	661
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	63	15	8	4	3	7	541
Videregående	100	65	18	9	3	2	3	1 600
Universitets- og høgskole I	100	80	12	5	1	1	2	1 396
Universitets- og høgskole II	100	74	18	5	1	1	2	692
Stemte ikke	100	60	17	9	4	4	7	736
Stemte	100	74	16	6	1	1	2	3 531
Parti								
Rødt	100	86	8	5	1	1	0	142
Sosialistisk Venstreparti	100	87	9	1	0	0	3	295
Arbeiderpartiet	100	78	14	4	1	2	2	770
Senterpartiet	100	64	22	8	2	2	2	289
Miljøpartiet De Grønne	100	88	7	3	1	0	2	170
Kristelig Folkeparti	100	37	29	20	6	4	3	136
Venstre	100	82	13	3	1	1	0	183
Høyre	100	76	17	5	1	0	1	932
Fremskrittspartiet	100	64	18	10	4	2	2	326
INP	100	69	20	10	0	0	1	103
Annen liste	100	72	15	6	1	4	2	203
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	74	15	6	2	1	2	3 867
Norske borgere, fra R1	100	71	16	6	2	2	3	349
Utenlandske borgere, R1	100	67	17	9	2	2	3	830
Norske borgere, fra R2	100	50	22	18	5	1	5	192
Utenlandske borgere, R2	100	32	27	15	7	10	10	546
Norske borgere, innvandrere, R3	100	41	17	15	4	10	13	1 078
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	46	14	19	6	9	6	641
Utenlandske borgere, R3	100	33	23	17	7	6	15	414

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.7 Myndighetene iverksetter mange tiltak for å skape likestilling mellom kvinner og menn. Synes du at likestilling bør føres enda lenger, er den ført langt nok eller er den ført for langt?

	I alt	Bør føres lenger	Ført langt nok	Ført for langt	Ingen mening	Antall personer
I alt	100	43	34	9	14	4 251
Kjønn						
Menn	100	28	43	13	16	2 150
Kvinner	100	57	26	5	13	2 100
Alder						
18-34	100	41	30	11	19	852
35-49	100	41	32	13	14	1 008
50-69	100	46	35	6	13	1 732
over 70 år	100	42	44	5	9	659
Utdanningsnivå						
Grunnskole	100	33	37	9	21	540
Videregående	100	36	36	11	17	1 590
Universitets- og høyskole I	100	54	30	7	9	1 391
Universitets- og høyskole II	100	55	33	5	7	692
Stemte ikke	100	33	33	12	23	727
Stemte	100	48	35	7	10	3 524
Parti						
Rødt	100	73	12	7	8	142
Sosialistisk Venstreparti	100	76	17	1	6	293
Arbeiderpartiet	100	56	33	3	8	767
Senterpartiet	100	42	41	7	11	289
Miljøpartiet De Grønne	100	62	28	1	9	168
Kristelig Folkeparti	100	36	46	9	8	135
Venstre	100	51	33	5	11	183
Høyre	100	38	42	10	10	934
Fremskrittspartiet	100	25	43	20	13	324
INP	100	35	41	11	13	103
Annen liste	100	43	40	7	10	205
Landbakgrunn og statsborgerskap						
Øvrige norske borgere	100	44	35	8	12	3 852
Norske borgere, fra R1	100	51	29	10	10	348
Utenlandske borgere, R1	100	48	28	10	14	826
Norske borgere, fra R2	100	36	38	11	15	192
Utenlandske borgere, R2	100	22	37	15	26	541
Norske borgere, innvandrere, R3	100	35	31	11	24	1 070
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	36	28	14	21	634
Utenlandske borgere, R3	100	33	33	12	22	411

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.8 Hvilken av disse standpunktene om adgang til abort stemmer best med din egen mening?

	I alt	Abort bør aldri tillates	Abort bør tillates bare hvis kvinnens liv eller helse er i fare	Abort bør tillates hvis kvinnen på grunn av personlige forhold har meget vanskelig for å ta seg av et barn	Abort bør være opp til den enkelte kvinne. Selvbestemt abort	Antall personer
I alt	100	2	7	10	81	4 251
Kjønn						
Menn	100	2	8	11	78	2 150
Kvinner	100	2	7	8	84	2 100
Alder						
18-34	100	2	6	11	81	852
35-49	100	2	8	9	80	1 008
50-69	100	1	6	8	85	1 732
over 70 år	100	4	12	15	70	659
Utdanningsnivå						
Grunnskole	100	4	10	12	75	540
Videregående	100	1	6	11	82	1 590
Universitets- og høgskole I	100	1	7	8	84	1 391
Universitets- og høgskole II	100	1	8	7	84	692
Stemte ikke						
Stemte ikke	100	3	8	12	77	727
Stemte	100	2	7	9	83	3 524
Parti						
Rødt	100	0	5	4	91	142
Sosialistisk Venstreparti	100	0	3	5	91	293
Arbeiderpartiet	100	2	4	7	87	767
Senterpartiet	100	2	7	15	77	289
Miljøpartiet De Grønne	100	1	2	5	92	168
Kristelig Folkeparti	100	3	50	16	31	135
Venstre	100	1	4	6	89	183
Høyre	100	1	5	10	84	934
Fremskrittspartiet	100	2	9	12	78	324
INP	100	2	4	12	82	103
Annen liste	100	4	10	7	79	205
Landbakgrunn og statsborgerskap						
Øvrige norske borgere	100	1	5	10	84	3 852
Norske borgere, fra R1	100	1	7	8	85	348
Utenlandske borgere, R1	100	3	7	9	82	826
Norske borgere, fra R2	100	3	12	11	73	192
Utenlandske borgere, R2	100	6	18	13	63	541
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	26	12	52	1 070
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	5	12	18	65	634
Utenlandske borgere, R3	100	11	28	16	45	411

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.9 Natur og miljøvern: Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at miljøvern ikke bør føres så langt at det går utover vår levestandard, mens 10 betyr at vi bør satse mye mer på miljøvern, selv om det medfører betydelige lavere levestandard

	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall personer
I alt	100	9	3	4	7	7	20	10	12	10	4	13	4 242
Kjønn													
Menn	100	11	4	5	9	7	20	10	12	9	3	10	2 147
Kvinner	100	7	3	3	5	7	20	11	13	11	4	17	2 094
Alder													
18-34	100	11	2	4	6	7	19	15	12	8	4	11	850
35-49	100	8	3	4	8	6	17	9	13	11	4	16	1 010
50-69	100	9	3	4	6	7	22	9	13	9	4	13	1 726
over 70 år	100	9	5	4	6	7	23	9	10	10	4	13	656
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	15	5	4	8	7	24	9	9	4	2	12	538
Videregående	100	12	4	6	8	9	23	11	9	8	2	9	1 586
Universitets- og høyskole I	100	4	1	3	6	6	18	13	17	13	5	15	1 390
Universitets- og høyskole II	100	2	1	3	4	4	12	9	16	19	7	23	691
Stemte ikke													
Stemte ikke	100	13	4	5	7	6	22	11	9	7	3	12	725
Stemte	100	7	3	4	7	7	19	10	14	11	4	14	3 517
Parti													
Rødt	100	3	2	2	8	2	12	8	12	14	3	33	140
Sosialistisk Venstreparti	100	2	1	1	2	1	8	6	15	17	10	36	294
Arbeiderpartiet	100	5	2	3	5	6	21	13	14	14	5	12	767
Senterpartiet	100	6	2	8	7	11	22	12	12	10	4	7	289
Miljøpartiet De Grønne	100	0	1	0	0	0	4	6	13	17	6	52	170
Kristelig Folkeparti	100	3	0	1	8	3	29	7	19	12	3	16	136
Venstre	100	2	1	2	3	4	13	11	17	18	10	20	183
Høyre	100	7	2	4	10	9	24	13	14	9	3	5	928
Fremskrittspartiet	100	23	7	8	8	11	23	7	8	1	0	4	322
INP	100	18	8	7	8	4	30	6	12	5	2	1	103
Annen liste	100	12	3	4	8	10	16	11	14	9	3	9	205
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	9	3	4	7	7	20	11	13	10	4	12	3 844
Norske borgere, fra R1	100	4	1	4	4	5	15	7	14	16	8	22	347
Utenlandske borgere, R1	100	6	2	3	4	4	15	9	16	14	6	22	825
Norske borgere, fra R2	100	7	2	3	6	3	30	6	12	16	5	10	190
Utenlandske borgere, R2	100	8	3	3	4	5	26	8	10	10	6	18	536
Norske borgere, innvandrere, R3	100	8	4	4	5	5	20	9	10	9	5	20	1 070
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	12	2	4	6	7	24	12	12	8	3	8	627
Utenlandske borgere, R3	100	5	5	4	4	4	19	9	12	10	3	25	409

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.10 Innvandringspolitikk: Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens 10 betyr at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag?

	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall personer
I alt	100	6	2	4	9	8	25	8	10	8	3	16	4 230
Menn	100	5	2	3	7	6	24	8	11	10	4	19	2 139
Kvinner	100	7	2	5	10	10	25	9	9	7	3	14	2 090
Alder													
18-34	100	9	2	4	10	10	23	9	9	7	2	14	842
35-49	100	8	2	4	9	8	22	8	11	8	4	18	1 009
50-69	100	5	2	4	7	8	27	8	9	10	4	17	1 724
over 70 år	100	4	2	4	9	6	28	8	12	9	4	14	655
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	8	1	2	7	8	22	7	7	9	4	23	534
Videregående	100	4	2	3	7	6	24	9	11	10	3	22	1 585
Universitets- og høyskole I	100	7	2	5	11	10	29	9	10	7	3	8	1 384
Universitets- og høyskole II	100	8	3	6	10	10	26	10	11	6	3	8	690
Stemte ikke													
Stemte	100	7	2	3	8	8	22	7	9	8	4	22	718
Stemte	100	6	2	4	9	9	26	9	10	9	3	13	3 512
Parti													
Rødt	100	18	3	7	10	9	26	6	4	9	2	7	140
Sosialistisk Venstreparti	100	20	5	9	17	10	25	3	4	3	0	3	294
Arbeiderpartiet	100	5	3	7	10	11	33	10	8	5	2	6	767
Senterpartiet	100	1	3	3	9	11	25	7	14	11	4	13	288
Miljøpartiet De Grønne	100	23	2	6	17	13	21	6	9	2	2	1	169
Kristelig Folkeparti	100	4	2	8	13	6	35	10	11	7	1	3	135
Venstre	100	8	2	6	10	10	28	10	13	7	2	4	182
Høyre	100	2	0	2	5	7	29	11	13	12	5	14	928
Fremskrittspartiet	100	2	1	0	1	3	15	5	9	15	6	41	321
INP	100	2	1	2	4	3	13	6	12	18	11	29	103
Annen liste	100	4	2	3	8	8	21	8	10	8	1	27	205
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	5	2	4	9	9	25	9	10	9	3	16	3 835
Norske borgere, fra R1	100	10	3	8	9	8	27	5	8	5	4	13	347
Utenlandske borgere, R1	100	9	2	6	9	8	27	7	10	7	3	11	823
Norske borgere, fra R2	100	4	1	3	4	6	21	9	13	9	5	24	190
Utenlandske borgere, R2	100	6	3	3	4	5	28	7	10	7	6	20	533
Norske borgere, innvandrere, R3	100	12	4	4	7	7	27	8	8	6	3	15	1 058
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	15	3	7	11	8	27	9	7	4	2	8	626
Utenlandske borgere, R3	100	11	5	3	6	6	27	12	5	7	4	14	400

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.11 Distriktspolitikk: Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at sentrale myndigheter tar for lite hensyn til distrikts-Norge, mens 10 betyr at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til distrikts-Norge?

	I alt	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Antall personer
I alt	100	16	5	8	12	10	32	6	5	3	1	3	4 204
Kjønn													
Menn	100	17	5	8	12	10	30	6	4	3	1	3	2 128
Kvinner	100	15	5	8	12	11	34	6	5	2	1	3	2 075
Alder													
18-34	100	14	2	8	10	11	41	5	4	2	0	3	826
35-49	100	16	5	8	12	10	30	6	6	3	2	3	1 003
50-69	100	16	5	9	13	10	29	6	5	3	1	3	1 719
over 70 år	100	17	7	7	11	10	31	6	4	3	1	2	656
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	23	4	5	9	9	34	5	3	2	1	4	527
Videregående	100	18	7	9	13	9	30	5	4	2	0	2	1 579
Universitets- og høyskole I	100	12	4	10	13	12	32	5	6	3	1	2	1 377
Universitets- og høyskole II	100	7	3	8	12	10	34	9	7	5	1	3	687
Stemte ikke	100	19	4	7	8	10	37	5	5	2	1	3	708
Stemte	100	14	5	9	14	10	30	6	5	3	1	3	3 496
Parti													
Rødt	100	25	3	12	16	14	20	3	1	3	2	2	138
Sosialistisk Venstreparti	100	13	3	8	17	12	35	4	4	2	0	1	292
Arbeiderpartiet	100	13	5	9	16	13	29	5	4	2	1	2	763
Senterpartiet	100	29	14	14	14	6	15	1	1	3	0	1	288
Miljøpartiet De Grønne	100	4	2	9	19	12	28	10	7	3	1	6	170
Kristelig Folkeparti	100	13	5	5	17	11	38	6	3	0	2	1	136
Venstre	100	12	6	5	13	6	35	6	7	5	1	4	181
Høyre	100	8	3	6	11	10	36	8	7	5	1	4	924
Fremskrittspartiet	100	22	5	8	12	9	29	4	3	2	1	5	317
INP	100	28	8	15	10	5	26	4	3	0	1	1	103
Annen liste	100	22	10	10	12	10	24	5	3	2	0	4	203
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	16	5	9	13	11	31	6	4	3	1	2	3 816
Norske borgere, fra R1	100	11	4	6	9	9	34	7	8	5	2	5	344
Utenlandske borgere, R1	100	12	3	7	11	8	41	6	6	3	1	2	797
Norske borgere, fra R2	100	11	4	4	8	10	45	6	7	2	1	2	188
Utenlandske borgere, R2	100	11	4	4	10	7	45	8	4	2	2	4	530
Norske borgere, innvandrere, R3	100	8	4	3	9	9	36	10	7	4	3	7	1 047
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	10	2	3	10	12	45	8	5	2	0	4	602
Utenlandske borgere, R3	100	6	2	5	9	9	38	6	9	6	1	9	392

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

7. Syn på demokrati og medbestemmelse

I denne delen har vi samlet spørsmål om syn på demokrati og medbestemmelse, spørsmål om sosial omgang, helse og opplevelse av diskriminering. Til siste i delen er det ukommentert tabeller over oppgitte årsaker til å ikke stemme.

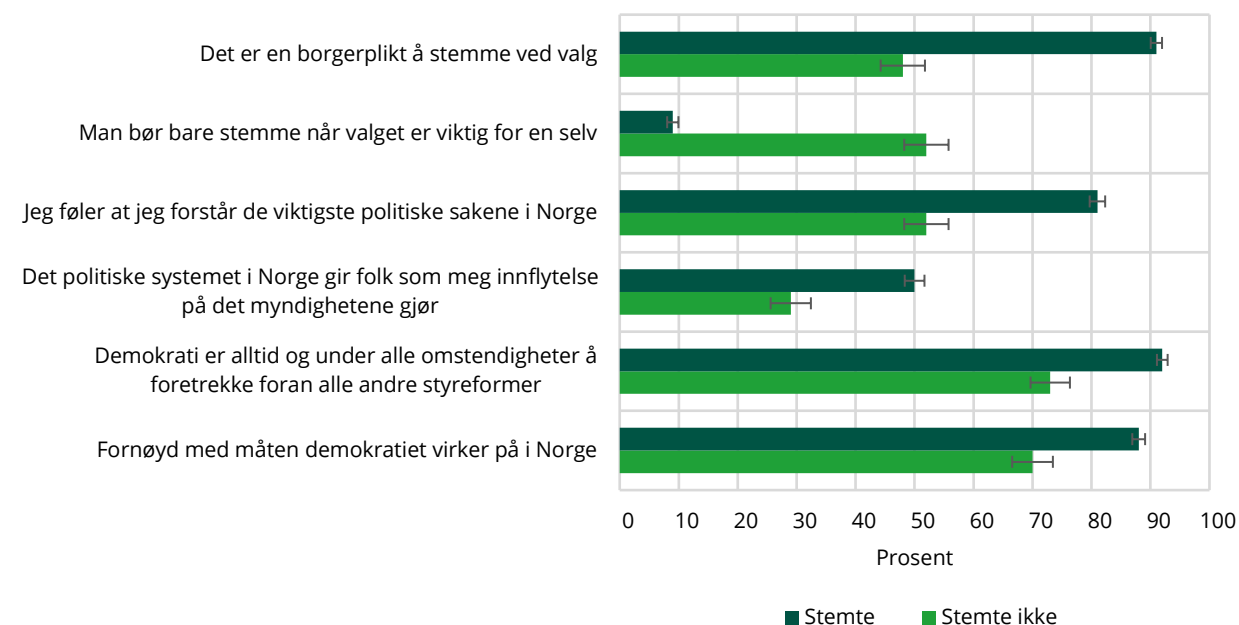
7.1. Ni av ti blant de som stemte mener det er en borgerplikt å stemme ved valg

Som det fremgår av figur 7.1 er det store forskjeller mellom dem som stemmer og dem som ikke stemmer med hensyn til syn på demokrati og medbestemmelse. Størst forskjell er det i synet på om det er en borgerplikt å stemme ved valget eller om en kun skal stemme når valget er viktig for en selv. Blant dem som stemte er det hele 91 prosent som mener det er en borgerplikt å stemme ved valg, blant de som ikke stemte er 48 prosent som sier det samme. Det er også stor forskjell i hvilken grad en føler at en forstår de viktigste politiske sakene i Norge. Blant dem som ikke stemte er det 52 prosent som oppgir det, blant dem som stemte er det 81 prosent som sier det samme.

På spørsmålene om 'demokrati er å foretrekke fremfor alle andre styreformere' og om man er 'fornøyd med måten demokratiet virker på i Norge' er det mindre forskjeller. Selv om det også her er klare og signifikante forskjeller er det verdt å merke seg at 70 prosent av dem som ikke stemte er fornøyde med måten demokratiet virker på i Norge, 73 prosent mener at demokrati er å foretrekke. Tilsvarende tall for dem som stemte er 92 og 88 prosent.

På spørsmålet om man mener det politiske systemet i Norge gir folk som meg innflytelse på det myndighetene gjør, er det halvparten blant dem som stemte som er enig i det (på en skala fra 0 ikke i det hele tatt til 10 i svært stor grad), plaserer 50 prosent seg mellom 6 eller 10). Blant dem som ikke stemte er det 29 prosent som plaserer seg i det samme intervallet.

Figur 7.1 Syn på demokrati og medbestemmelse blant dem som stemte og ikke stemte. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.1 Noen mener det er en borgerplikt å stemme ved valg, andre mener at man bare bør stemme når valget oppleves som viktig for en selv. Hvilket av disse standpunktene er du mest enig i?

	I alt	Det er en borgerplikt å stemme ved valg	Man bør bare stemme når valget er viktig for en selv	Antall personer
I alt	100	76	24	4 099
Kjønn				
Menn	100	73	27	2 075
Kvinner	100	79	21	2 023
Alder				
18-34	100	64	36	801
35-49	100	74	26	974
50-69	100	81	19	1 689
over 70 år	100	88	12	635
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	61	39	499
Videregående	100	75	25	1 530
Universitets- og høyskole I	100	83	17	1 357
Universitets- og høyskole II	100	87	13	679
Stemte ikke	100	48	52	659
Stemte	100	91	9	3 440
Parti				
Rødt	100	92	8	135
Sosialistisk Venstreparti	100	89	11	292
Arbeiderpartiet	100	94	6	750
Senterpartiet	100	91	9	283
Miljøpartiet De Grønne	100	89	11	167
Kristelig Folkeparti	100	96	4	133
Venstre	100	90	10	177
Høyre	100	90	10	913
Fremskrittspartiet	100	79	21	308
INP	100	86	14	101
Annen liste	100	88	12	198
Landbakgrunn og statsborgerskap				
Øvrige norske borgere	100	79	21	3 725
Norske borgere, fra R1	100	82	18	341
Utenlandske borgere, R1	100	73	27	792
Norske borgere, fra R2	100	69	31	185
Utenlandske borgere, R2	100	51	49	506
Norske borgere, innvandrere, R3	100	65	35	979
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	59	41	546
Utenlandske borgere, R3	100	66	34	368

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.2 Hvor fornøyd er du med måten demokratiet virker på i Norge?

	I alt	Svært fornøyd	Ganske fornøyd	Ikke særlig fornøyd	Ikke fornøyd i det hele tatt	Antall personer
I alt	100	26	56	15	3	4 123
Kjønn						
Menn	100	25	53	18	5	2 098
Kvinner	100	26	60	12	2	2 024
Alder						
18-34	100	20	56	18	6	804
35-49	100	23	57	17	3	980
50-69	100	29	55	12	3	1 701
over 70 år	100	28	59	11	2	638
Utdanningsnivå						
Grunnskole	100	20	51	22	7	512
Videregående	100	21	57	18	4	1 539
Universitets- og høgskole I	100	31	57	10	2	1 360
Universitets- og høgskole II	100	35	59	5	1	679
Stemte ikke	100	17	53	24	6	677
Stemte	100	30	58	10	2	3 446
Parti						
Rødt	100	23	56	16	5	135
Sosialistisk Venstreparti	100	31	62	6	1	292
Arbeiderpartiet	100	41	54	4	1	753
Senterpartiet	100	25	62	12	0	284
Miljøpartiet De Grønne	100	34	58	8	1	168
Kristelig Folkeparti	100	33	63	5	0	133
Venstre	100	36	60	3	1	178
Høyre	100	31	60	8	1	916
Fremskrittspartiet	100	15	56	24	5	310
INP	100	11	43	37	8	99
Annen liste	100	13	67	16	4	199
Landbakgrunn og statsborgerskap						
Øvrige norske borgere	100	26	57	13	4	3 743
Norske borgere, fra R1	100	35	52	11	2	339
Utenlandske borgere, R1	100	26	58	11	5	799
Norske borgere, fra R2	100	25	58	14	4	186
Utenlandske borgere, R2	100	16	60	20	4	508
Norske borgere, innvandrere, R3	100	29	49	18	4	1 006
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	15	51	26	8	551
Utenlandske borgere, R3	100	31	50	16	3	380

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.3 Jeg føler at jeg forstår de viktigste politiske sakene i Norge

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Verken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	100	22	48	22	6	2	4 126
Kjønn							
Menn	100	26	46	20	6	3	2 100
Kvinner	100	19	50	24	5	2	2 025
Alder							
18-34	100	17	40	29	8	5	811
35-49	100	22	49	21	6	2	980
50-69	100	25	52	18	4	1	1 698
over 70 år	100	25	51	20	3	1	637
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	16	39	33	7	5	508
Videregående	100	17	50	24	6	2	1 544
Universitets- og høgskole I	100	28	51	16	4	1	1 359
Universitets- og høgskole II	100	35	54	7	3	1	681
Stemte ikke	100	14	38	34	9	5	679
Stemte	100	27	54	15	4	1	3 447
Parti							
Rødt	100	37	47	12	4	0	135
Sosialistisk Venstreparti	100	28	59	9	3	0	292
Arbeiderpartiet	100	28	56	14	2	0	752
Senterpartiet	100	18	56	21	4	0	284
Miljøpartiet De Grønne	100	29	56	10	4	0	168
Kristelig Folkeparti	100	29	42	23	6	0	133
Venstre	100	29	53	14	2	2	179
Høyre	100	27	55	14	3	1	916
Fremskrittspartiet	100	24	46	22	8	1	310
INP	100	17	58	15	10	0	101
Annen liste	100	23	49	23	3	2	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	24	50	19	5	2	3 750
Norske borgere, fra R1	100	33	47	18	2	0	340
Utenlandske borgere, R1	100	18	44	26	9	3	798
Norske borgere, fra R2	100	24	41	28	5	2	186
Utenlandske borgere, R2	100	8	36	43	9	4	508
Norske borgere, innvandrere, R3	100	19	39	31	8	4	1 005
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	15	35	33	14	4	562
Utenlandske borgere, R3	100	14	34	35	12	5	377

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.4 Demokrati er alltid og under alle omstendigheter å foretrekke foran alle andre styreformer

	I alt	Helt enig	Nokså enig	Verken enig eller uenig	Nokså uenig	Helt uenig	Antall personer
I alt	100	64	21	11	2	1	4 127
Kjønn							
Menn	100	61	22	13	2	2	2 100
Kvinner	100	68	20	10	2	1	2 026
Alder							
18-34	100	48	28	18	4	3	810
35-49	100	57	24	16	2	1	978
50-69	100	73	19	6	1	1	1 700
over 70 år	100	81	12	6	0	1	639
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	50	23	21	3	3	507
Videregående	100	62	22	14	2	1	1 544
Universitets- og høgskole I	100	74	19	4	1	1	1 361
Universitets- og høgskole II	100	74	20	4	1	0	681
Stemte ikke	100	46	27	21	4	2	679
Stemte	100	74	18	6	1	1	3 448
Parti							
Rødt	100	75	18	6	1	0	134
Sosialistisk Venstreparti	100	79	17	4	1	0	292
Arbeiderpartiet	100	78	16	5	1	0	751
Senterpartiet	100	72	17	9	1	0	283
Miljøpartiet De Grønne	100	66	26	5	3	1	168
Kristelig Folkeparti	100	77	19	2	1	1	133
Venstre	100	76	20	4	0	0	179
Høyre	100	73	18	7	1	1	917
Fremskrittspartiet	100	63	23	13	0	1	310
INP	100	67	19	12	1	1	101
Annen liste	100	73	20	7	1	0	199
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	69	19	9	1	1	3 753
Norske borgere, fra R1	100	70	21	7	2	0	340
Utenlandske borgere, R1	100	60	23	12	3	1	800
Norske borgere, fra R2	100	57	22	17	3	1	186
Utenlandske borgere, R2	100	32	31	31	4	2	505
Norske borgere, innvandrere, R3	100	37	33	23	5	3	994
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	34	29	28	7	3	561
Utenlandske borgere, R3	100	36	28	28	5	2	373

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.5 I hvilken grad vil du si at det politiske systemet i Norge gir folk som deg innflytelse på det myndighetene gjør?

	I alt	0 Ikke i det hele tatt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 I svært stor grad	Antall personer
I alt	100	9	3	7	10	9	20	12	14	10	3	4	4 112
Kjønn													
Menn	100	11	3	7	10	9	19	11	13	10	3	4	2 094
Kvinner	100	7	3	7	10	9	20	13	14	11	2	4	2 017
Alder													
18-34	100	9	3	6	9	11	17	16	15	9	2	3	806
35-49	100	9	3	7	12	9	20	11	13	10	3	4	975
50-69	100	9	3	7	10	8	21	11	13	11	3	6	1 696
over 70 år	100	9	3	6	10	8	21	10	15	11	3	3	635
Utdanningsnivå													
Grunnskole	100	15	3	7	11	9	21	10	10	6	2	7	499
Videregående	100	13	3	8	11	10	21	11	10	8	2	3	1 542
Universitets- og høyskole I	100	4	2	6	10	8	18	15	18	12	3	4	1 361
Universitets- og høyskole II	100	2	2	6	6	5	15	14	20	21	5	3	677
Stemte ikke	100	16	3	8	12	10	23	9	9	6	1	4	679
Stemte	100	6	3	7	9	8	18	14	16	13	3	4	3 433
Parti													
Rødt	100	13	5	9	11	5	14	14	11	11	3	3	135
Sosialistisk Venstreparti	100	3	1	7	6	6	10	18	23	18	2	4	292
Arbeiderpartiet	100	2	2	4	8	8	19	13	18	15	5	6	749
Senterpartiet	100	5	3	6	11	14	21	12	14	10	4	2	282
Miljøpartiet De Grønne	100	1	1	7	6	7	18	18	19	13	4	6	169
Kristelig Folkeparti	100	1	1	2	9	12	17	16	18	10	4	8	133
Venstre	100	3	1	4	6	9	13	18	21	16	6	3	177
Høyre	100	5	2	6	8	9	19	15	16	13	2	5	914
Fremskrittspartiet	100	17	5	9	12	7	22	8	9	6	1	3	309
INP	100	17	5	19	11	12	14	9	6	4	1	2	101
Annen liste	100	12	3	11	17	9	19	8	12	6	1	2	197
Landbakgrunn og statsborgerskap													
Øvrige norske borgere	100	9	3	7	10	9	18	13	15	10	3	4	3 739
Norske borgere, fra R1	100	3	1	8	8	4	23	14	13	13	6	5	339
Utenlandske borgere, R1	100	8	2	7	8	7	21	12	17	12	3	3	789
Norske borgere, fra R2	100	8	4	4	7	4	21	14	14	14	4	4	186
Utenlandske borgere, R2	100	9	3	5	9	12	28	9	10	7	3	5	503
Norske borgere, innvandrere, R3	100	7	3	5	7	11	23	12	13	9	3	8	999
Norskfødte m. innvanderforeldre, R3	100	9	4	6	12	12	23	14	10	4	1	3	551
Utenlandske borgere, R3	100	5	1	6	6	7	26	11	12	10	6	9	373

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

7.2. Sosial omgang, helse og opplevelse av diskriminering

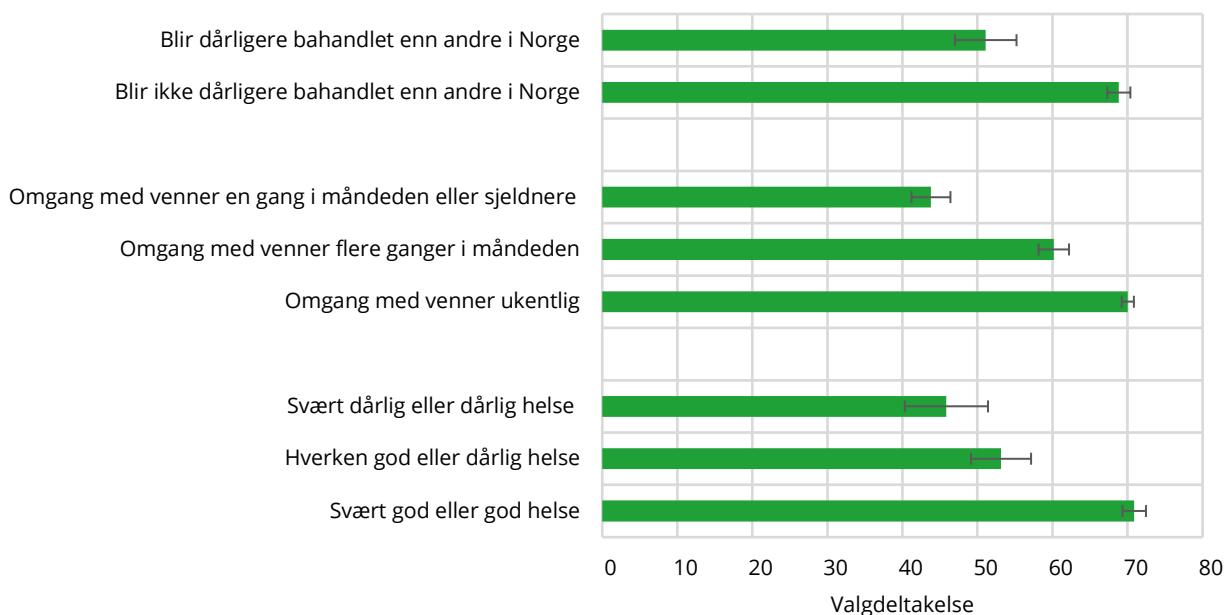
I den senere tid har det blitt mere fokus på sammenhengen mellom dårlig helse og følelse av utenforskap og lav valgdeltakelse. I skjemaet er det derfor tatt med noen spørsmål om det. Følgende spørsmål er stilt:

- Omtrent hvor ofte har du sosial omgang med venner, slektninger eller arbeidskollegaer?
- Omtrent hvor ofte har du kontakt med venner, slektninger eller arbeidskollegaer, via telefon, sosiale medier eller lignende?
- Hvordan vurderer du din helse alt i alt?
- Vil du si at du er medlem av en gruppe som blir behandlet dårligere enn andre her i landet?

I figur 7.1 fremstiller vi valgdeltakelsen etter tre av disse spørsmålene. Altså *ikke* andelen som oppgir at de blir dårligere behandlet, har mindre omgang med venner eller oppgir dårlig helse. Det er interessante forskjeller ette bakgrunnskjennetegn og disse spørsmålene, men i denne sammenheng kommenterer vi ikke det, men kun forskjellene i valgdeltakelse.²

Det er klare forskjeller med hensyn til disse spørsmålene og valgdeltakelse. Samlet sett er det 17 prosent som oppgir at de er medlem av en gruppe som blir dårligere behandlet enn andre. I skjemaet er det også spørsmål om grunnen til at man opplever å bli dårligere behandlet, svarene på det er imidlertid ikke med i denne rapporten. Blant dem som oppgir at de blir dårligere behandlet er valgdeltakelsen 51 prosent, mens den for dem som ikke opplever at de tilhører en gruppe som blir dårligere behandlet er 69 prosent. Blant de som har omgang med venner kun en gang i måneden eller sjeldnere er valgdeltakelsen 44 prosent, mens den er 70 prosent blant dem som har omgang med venner ukentlig. Blant de som har svært god eller god helse er valgdeltakelsen 71 prosent, mens den er 46 prosent for dem som oppgir at de har svært dårlig eller dårlig helse.

Figur 7.2 Valgdeltakelse etter helse, sosial omgang og opplevelse av diskriminering. Prosent

Feilfelt: 95 % konfidensintervall.

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

² På grunn av frafall, både partielt og enhetsfracfall, vil ikke valgdeltakelsen i figur 7.2 nødvendigvis summere til den riktige i populasjonen.

Tabell 7.6 Omtrent hvor ofte har du sosial omgang med venner, slektninger eller arbeidskollegaer?

	I alt	Daglig	Ukentlig	Flere ganger i måneden	En gang i måneden	Minst en gang i året	Sjeldnere eller aldri	Antall personer
I alt	100	43	31	15	6	2	3	4121
Kjønn								
Menn	100	41	31	15	7	3	4	2094
Kvinner	100	45	33	15	6	2	1	2026
Alder								
18-34	100	50	28	10	6	3	4	809
35-49	100	48	25	15	9	2	1	975
50-69	100	42	32	16	5	2	3	1 697
over 70 år	100	25	45	20	6	2	3	640
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	39	29	15	7	4	7	504
Videregående	100	40	33	15	7	3	2	1 544
Universitets- og høgskole I	100	47	32	14	5	1	1	1 360
Universitets- og høgskole II	100	50	30	13	5	2	1	679
Stemte ikke	100	38	27	17	9	4	6	679
Stemte	100	45	34	13	5	1	1	3 442
Parti								
Rødt	100	44	38	12	4	0	2	135
Sosialistisk Venstreparti	100	51	31	12	3	2	1	291
Arbeiderpartiet	100	45	34	13	4	1	2	748
Senterpartiet	100	44	31	16	6	1	1	283
Miljøpartiet De Grønne	100	55	34	8	3	1	0	169
Kristelig Folkeparti	100	52	36	8	3	0	0	133
Venstre	100	50	30	13	6	0	1	178
Høyre	100	46	31	16	5	2	1	916
Fremskrittspartiet	100	40	32	16	9	2	1	310
INP	100	42	42	12	3	2	0	101
Annen liste	100	42	39	14	4	1	0	198
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	46	32	13	5	2	2	3 750
Norske borgere, fra R1	100	35	36	17	8	2	1	340
Utenlandske borgere, R1	100	41	28	17	8	3	3	798
Norske borgere, fra R2	100	38	24	20	12	4	2	187
Utenlandske borgere, R2	100	32	20	25	14	7	3	506
Norske borgere, innvandrere, R3	100	25	23	22	14	8	8	986
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	36	26	20	9	5	3	562
Utenlandske borgere, R3	100	24	18	23	20	8	7	374

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.7 Omtrent hvor ofte har du kontakt med venner, slektninger eller arbeidskollegaer, via telefon, sosiale medier eller lignende?

	I alt	Daglig	Ukentlig	Flere ganger i måneden	En gang i måneden	Minst en gang i året	Sjeldnere eller aldri	Antall personer
I alt	100	55	28	10	4	1	2	4 121
Kjønn								
Menn	100	49	30	12	5	2	2	2 093
Kvinner	100	61	27	8	3	1	1	2 027
Alder								
18-34	100	68	16	6	5	2	2	807
35-49	100	59	26	10	3	0	1	977
50-69	100	52	31	12	3	1	1	1 697
over 70 år	100	31	44	16	5	2	3	640
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	51	24	13	7	1	4	503
Videregående	100	52	30	11	4	2	2	1 543
Universitets- og høyskole I	100	59	30	8	2	0	0	1 361
Universitets- og høyskole II	100	59	30	7	2	1	0	680
Stemte ikke								
Stemte ikke	100	50	26	12	6	2	4	678
Stemte	100	57	30	10	3	1	1	3 443
Parti								
Rødt	100	59	33	6	1	1	0	135
Sosialistisk Venstreparti	100	58	29	10	2	1	0	291
Arbeiderpartiet	100	53	33	9	3	1	0	749
Senterpartiet	100	55	28	9	6	1	1	282
Miljøpartiet De Grønne	100	64	29	4	3	1	0	169
Kristelig Folkeparti	100	57	32	8	1	0	1	133
Venstre	100	59	26	11	1	0	2	179
Høyre	100	59	27	10	3	0	1	914
Fremskrittspartiet	100	55	28	12	4	1	1	310
INP	100	57	31	12	1	0	0	101
Annen liste	100	53	37	7	1	2	0	198
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	100	56	29	9	3	1	1	3 748
Norske borgere, fra R1	100	53	31	12	4	0	1	340
Utenlandske borgere, R1	100	53	29	10	4	1	3	798
Norske borgere, fra R2	100	59	19	16	4	0	2	187
Utenlandske borgere, R2	100	54	20	15	7	1	2	504
Norske borgere, innvandrere, R3	100	45	19	19	9	3	5	987
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	57	19	11	6	3	3	563
Utenlandske borgere, R3	100	41	19	18	14	5	4	371

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.8 Hvordan vurderer du din helse alt i alt?

	I alt	Svært god	God	Verken god eller dårlig	Dårlig	Svært dårlig	Antall personer
I alt	100	31	44	16	7	2	4 125
Kjønn							
Menn	100	30	44	17	7	2	2 097
Kvinner	100	31	44	16	8	2	2 027
Alder							
18-34	100	38	37	12	7	5	809
35-49	100	34	44	14	6	1	976
50-69	100	28	45	18	8	1	1 700
over 70 år	100	18	52	21	8	2	640
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	21	39	22	13	6	508
Videregående	100	27	45	18	8	2	1 543
Universitets- og høgskole I	100	34	47	13	6	1	1 360
Universitets- og høgskole II	100	46	42	9	2	0	680
Stemte ikke	100	26	37	22	11	4	680
Stemte	100	33	47	13	6	1	3 445
Parti							
Rødt	100	27	43	19	10	1	135
Sosialistisk Venstreparti	100	29	51	13	6	1	291
Arbeiderpartiet	100	31	49	13	6	1	749
Senterpartiet	100	29	45	20	6	1	282
Miljøpartiet De Grønne	100	41	45	10	3	1	169
Kristelig Folkeparti	100	40	46	11	2	1	133
Venstre	100	37	48	10	5	0	179
Høyre	100	37	48	11	4	1	917
Fremskrittspartiet	100	32	45	17	5	1	310
INP	100	32	41	12	14	1	101
Annen liste	100	26	51	13	9	1	198
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	32	44	15	7	2	3 749
Norske borgere, fra R1	100	30	50	16	5	1	339
Utenlandske borgere, R1	100	29	46	17	6	2	797
Norske borgere, fra R2	100	23	48	18	9	2	187
Utenlandske borgere, R2	100	21	47	21	8	3	505
Norske borgere, innvandrere, R3	100	25	41	22	8	5	992
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	29	40	17	9	6	563
Utenlandske borgere, R3	100	26	40	22	9	4	376

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.9 Vil du si at du er medlem av en gruppe som blir behandlet dårligere enn andre her i landet?

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
I alt	100	17	83	4 094
Kjønn				
Menn	100	15	85	2 083
Kvinner	100	18	82	2 010
Alder				
18-34	100	26	74	798
35-49	100	20	80	971
50-69	100	13	87	1 689
over 70 år	100	4	96	636
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	21	79	503
Videregående	100	17	83	1 534
Universitets- og høgskole I	100	13	87	1 351
Universitets- og høgskole II	100	13	87	672
Stemte ikke				
Stemte ikke	100	24	76	669
Stemte	100	13	87	3 425
Parti				
Rødt	100	18	82	134
Sosialistisk Venstreparti	100	24	76	288
Arbeiderpartiet	100	10	90	745
Senterpartiet	100	13	87	279
Miljøpartiet De Grønne	100	25	76	168
Kristelig Folkeparti	100	11	89	131
Venstre	100	8	92	179
Høyre	100	10	90	914
Fremskrittspartiet	100	13	87	307
INP	100	12	88	100
Annen liste	100	20	80	197
Landbakgrunn og statsborgerskap				
Øvrige norske borgere	100	13	87	3 728
Norske borgere, fra R1	100	19	81	337
Utenlandske borgere, R1	100	20	80	791
Norske borgere, fra R2	100	29	71	184
Utenlandske borgere, R2	100	40	60	496
Norske borgere, innvandrere, R3	100	38	62	974
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	56	44	545
Utenlandske borgere, R3	100	37	63	363

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

7.3. Oppgitte årsaker for å ikke stemme

Tabell 7.10 Hvor viktig eller uviktig var følgende grunner til at du ikke stemte: Forskjellene mellom partiene er for små

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	27	19	33	15	6	694
Kjønn							
Menn	100	29	21	30	14	6	354
Kvinner	100	26	16	36	16	6	340
Alder							
18-34	100	29	17	34	12	8	224
35-49	100	27	16	35	16	5	203
50-69	100	27	21	28	18	6	210
over 70 år	100	26	29	35	10	0	57
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	28	18	35	12	8	170
Videregående	100	28	16	36	15	6	309
Universitets- og høyskole I	100	29	18	23	23	6	151
Universitets- og høyskole II	100	17	35	33	14	2	45
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	30	17	31	16	6	506
Norske borgere, fra R1	100	36	23	14	17	10	35
Utenlandske borgere, R1	100	27	18	31	18	7	269
Norske borgere, fra R2	100	26	20	29	18	7	62
Utenlandske borgere, R2	100	19	24	32	15	9	424
Norske borgere, innvandrere, R3	100	18	24	32	18	8	485
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	21	17	37	20	6	280
Utenlandske borgere, R3	100	15	19	39	21	6	222

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.11 Det er ingen viktige lokale saker jeg brenner for

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	25	19	33	17	6	687
Kjønn							
Menn	100	25	16	34	17	8	352
Kvinner	100	24	22	32	18	4	335
Alder							
18-34	100	26	18	31	16	9	222
35-49	100	20	15	39	20	5	197
50-69	100	25	22	32	16	5	210
over 70 år	100	33	22	29	17	0	58
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	28	21	33	13	6	167
Videregående	100	25	17	35	17	7	305
Universitets- og høyskole I	100	21	22	28	25	4	153
Universitets- og høyskole II	100	16	18	32	25	9	45
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	27	19	31	18	6	500
Norske borgere, fra R1	100	28	22	17	18	15	36
Utenlandske borgere, R1	100	22	22	35	18	4	260
Norske borgere, fra R2	100	19	32	31	15	3	62
Utenlandske borgere, R2	100	20	23	36	14	6	419
Norske borgere, innvandrere, R3	100	16	24	35	16	8	480
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	19	20	34	18	9	276
Utenlandske borgere, R3	100	11	23	40	18	8	215

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.13 Jeg har ikke tillit til politikerne her i kommunen

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	29	15	25	16	15	681
Kjønn							
Menn	100	30	13	24	16	17	350
Kvinner	100	28	17	26	16	13	331
Alder							
18-34	100	34	14	25	13	14	219
35-49	100	25	15	26	16	18	199
50-69	100	27	15	26	17	15	208
over 70 år	100	32	15	16	24	13	55
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	32	14	20	15	19	165
Videregående	100	26	13	27	17	17	303
Universitets- og høgskole I	100	29	17	26	19	9	149
Universitets- og høgskole II	100	37	28	20	11	4	45
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	30	14	23	18	15	498
Norske borgere, fra R1	100	36	11	25	14	13	36
Utenlandske borgere, R1	100	23	19	25	17	16	267
Norske borgere, fra R2	100	27	14	27	15	17	60
Utenlandske borgere, R2	100	22	23	31	13	10	416
Norske borgere, innvandrere, R3	100	19	22	31	17	12	469
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	19	16	29	15	22	280
Utenlandske borgere, R3	100	19	26	33	13	9	212

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.14 Jeg hadde ikke tid og anledning

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	29	13	20	15	22	686
Kjønn							
Menn	100	34	13	20	12	21	352
Kvinner	100	24	13	20	19	24	334
Alder							
18-34	100	21	11	19	19	30	220
35-49	100	28	15	17	16	24	201
50-69	100	36	13	22	13	16	210
over 70 år	100	42	13	29	7	9	55
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	30	12	18	14	25	166
Videregående	100	32	12	19	17	21	304
Universitets- og høgskole I	100	26	9	25	17	23	152
Universitets- og høgskole II	100	20	33	17	12	18	45
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	33	11	18	16	23	500
Norske borgere, fra R1	100	47	12	14	12	14	36
Utenlandske borgere, R1	100	27	12	20	13	29	270
Norske borgere, fra R2	100	12	12	23	18	35	62
Utenlandske borgere, R2	100	22	18	22	18	20	419
Norske borgere, innvandrere, R3	100	19	20	28	16	18	477
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	23	16	21	14	27	278
Utenlandske borgere, R3	100	8	17	31	25	19	211

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.15 Jeg er fornøyd med tingene slik de er

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	30	18	34	13	5	673
Kjønn							
Menn	100	32	17	33	12	6	347
Kvinner	100	29	18	36	13	4	326
Alder							
18-34	100	32	19	32	14	3	218
35-49	100	27	16	34	13	10	197
50-69	100	32	19	35	10	4	207
over 70 år	100	31	11	42	13	4	51
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	36	16	34	9	5	164
Videregående	100	30	18	32	14	5	301
Universitets- og høyskole I	100	29	19	33	15	5	146
Universitets- og høyskole II	100	14	20	46	14	7	45
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	32	18	32	13	4	490
Norske borgere, fra R1	100	34	22	27	14	4	37
Utenlandske borgere, R1	100	28	17	37	10	7	268
Norske borgere, fra R2	100	24	20	31	19	7	62
Utenlandske borgere, R2	100	17	23	35	16	8	416
Norske borgere, innvandrere, R3	100	22	20	34	16	7	477
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	34	20	36	7	3	275
Utenlandske borgere, R3	100	13	22	38	16	10	214

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.16 Sykdom eller uførhet (egen eller i familien)

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	52	10	14	10	14	680
Kjønn							
Menn	100	59	10	12	9	10	349
Kvinner	100	44	10	16	11	19	331
Alder							
18-34	100	54	10	15	10	12	220
35-49	100	50	14	10	11	15	196
50-69	100	55	8	14	7	16	209
over 70 år	100	39	8	20	18	16	55
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	41	11	19	12	17	164
Videregående	100	54	12	14	9	11	302
Universitets- og høyskole I	100	61	4	6	11	17	151
Universitets- og høyskole II	100	68	9	9	6	9	45
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	59	8	11	9	13	496
Norske borgere, fra R1	100	64	6	14	6	11	36
Utenlandske borgere, R1	100	53	11	14	11	11	268
Norske borgere, fra R2	100	40	15	19	17	10	61
Utenlandske borgere, R2	100	40	15	18	13	14	416
Norske borgere, innvandrere, R3	100	32	15	21	17	15	471
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	45	13	21	10	12	276
Utenlandske borgere, R3	100	30	15	23	14	19	210

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.17 Var usikker på om jeg hadde stemmerett

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	77	6	9	4	4	676
Kjønn							
Menn	100	77	6	9	4	3	350
Kvinner	100	76	6	9	4	5	326
Alder							
18-34	100	80	5	10	1	3	217
35-49	100	70	8	11	7	4	196
50-69	100	79	5	7	4	5	211
over 70 år	100	77	9	5	3	6	52
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	75	9	8	4	5	163
Videregående	100	78	5	10	4	3	301
Universitets- og høgskole I	100	86	3	4	3	4	150
Universitets- og høgskole II	100	74	2	11	10	2	44
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	88	2	5	2	3	490
Norske borgere, fra R1	100	80	12	6	3	0	35
Utenlandske borgere, R1	100	60	7	13	11	9	271
Norske borgere, fra R2	100	69	9	12	10	0	60
Utenlandske borgere, R2	100	43	16	17	14	10	416
Norske borgere, innvandrere, R3	100	50	14	17	10	9	468
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	76	5	10	5	3	12
Utenlandske borgere, R3	100	29	18	24	14	13	208

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.18 Var usikker på hvor eller hvordan jeg kan stemme

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	68	9	11	7	5	675
Kjønn							
Menn	100	69	8	11	7	5	350
Kvinner	100	67	10	11	6	5	325
Alder							
18-34	100	66	9	13	5	7	219
35-49	100	66	10	15	5	5	196
50-69	100	72	6	8	10	4	210
over 70 år	100	76	13	3	7	2	50
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	65	12	13	7	4	163
Videregående	100	72	7	9	7	5	298
Universitets- og høgskole I	100	75	9	7	5	4	151
Universitets- og høgskole II	100	70	6	7	10	7	44
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	79	5	7	6	2	489
Norske borgere, fra R1	100	66	14	14	6	0	35
Utenlandske borgere, R1	100	60	9	14	8	10	269
Norske borgere, fra R2	100	64	16	13	3	3	61
Utenlandske borgere, R2	100	41	15	20	15	9	412
Norske borgere, innvandrere, R3	100	45	15	18	12	10	467
Norske borgere, norskf. m. innvandrerf., R3	100	65	12	13	8	3	272
Utenlandske borgere, R3	100	25	21	28	16	9	209

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.19 Jeg føler ikke at min stemme betyr noe

	I alt	Ikke viktig i det hele tatt	Litt viktig	Noe viktig	Ganske viktig	Svært viktig	Antall personer
I alt	100	41	16	20	11	12	673
Kjønn							
Menn	100	42	15	19	11	12	349
Kvinner	100	40	17	21	11	11	324
Alder							
18-34	100	49	14	17	9	11	218
35-49	100	32	17	22	13	16	193
50-69	100	40	17	22	12	8	210
over 70 år	100	39	19	17	11	14	52
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	39	17	21	10	12	161
Videregående	100	42	13	21	10	14	300
Universitets- og høyskole I	100	47	18	15	12	7	151
Universitets- og høyskole II	100	34	20	16	19	11	44
Landbakgrunn og statsborgerskap							
Øvrige norske borgere	100	46	15	18	10	11	490
Norske borgere, fra R1	100	60	17	11	8	4	36
Utenlandske borgere, R1	100	35	14	23	8	20	270
Norske borgere, fra R2	100	38	14	25	7	17	61
Utenlandske borgere, R2	100	29	19	24	18	10	417
Norske borgere, innvandrere, R3	100	27	19	24	16	14	467
Norske borgere, norskf. m. innvandref., R3	100	40	15	18	12	15	271
Utenlandske borgere, R3	100	20	24	29	12	14	210

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

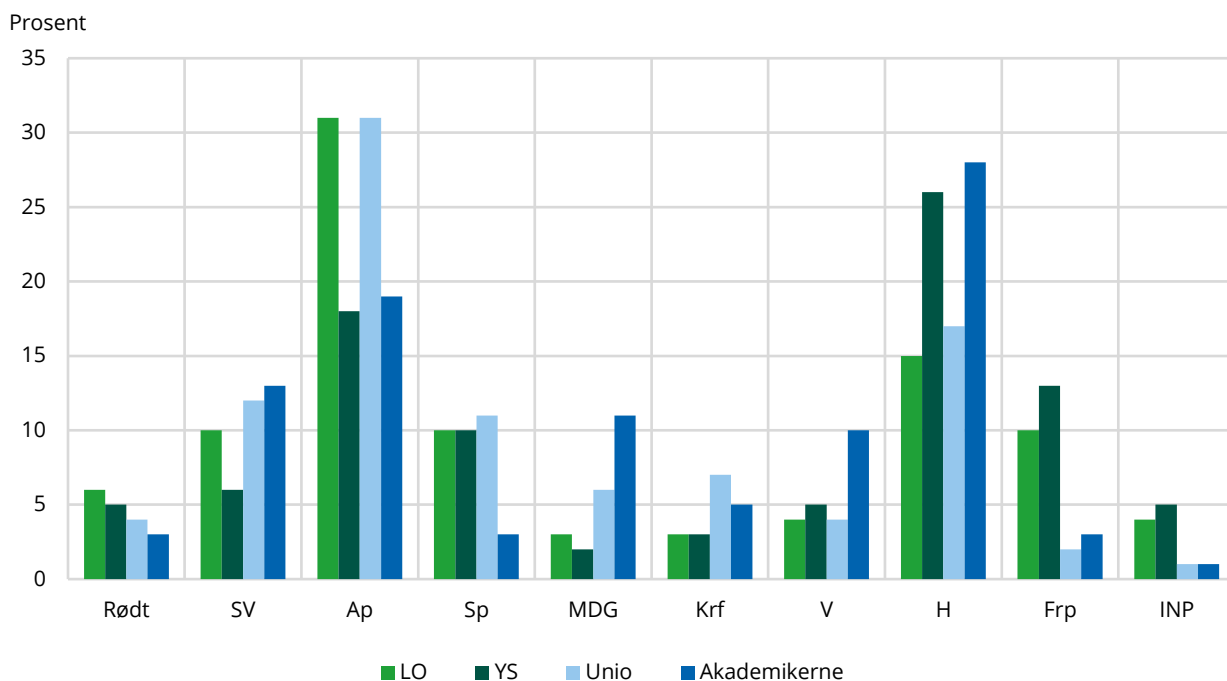
8. Partivalg etter fagorganisasjon, religion og fylkestings- og bydelsvalget

I denne delen fremstiller vi først partivalg i det siste lokalvalget etter fagorganisasjon, religion og innvandringskategori/landgruppe/statsborgerskap. Deretter fremstiller vi partivalg i fylkestingsvalget og bydelsvalget (i Oslo) etter partivalget i kommunestyrevalget. Vi kommenterer kun partivalg etter fagorganisasjon. Dette er tabeller fra undersøkelsen som tidligere ikke er publisert. SSB har allerede publisert partivalg etter sosiale kjennetegn fra undersøkelsen, se Kleven (2024).

8.1. 30 prosent av LO-medlemmene stemte Ap

Figur 8.1 viser partivalg i kommunestyrevalget i 2023 etter arbeidstakerorganisasjoner hovedsammenslutning. I tabell 8.1 viser vi også partivalg for dem som er medlem av arbeidsgiverorganisasjoner. I tabell 8.1 er partivalg og organisasjon fordelt også etter kjønn. Rundt 60 prosent av LO-medlemmene stemmer på «venstresidens» partier. Men også blant UNIO sine medlemmer er det rundt 60 prosent som stemmer på «venstresidens» partier. Blant YS og Akademikerne medlemmer er oppslutningen om «venstresiden» litt under 40 prosent. Blant Akademikerne får MDG 11 prosent. Blant YS og Akademikerne er litt over 45 prosent som stemte på et av partiene som utgjorde Solberg-regjeringen. Blant YS og Akademikerne er Høyre det største partiet, henholdsvis 26 og 28 prosent oppgir at de stemte Høyre. Blant LO og UNIO sine medlemmer er Arbeiderpartiet, det største partiet. 31 prosent av disse medlemmene oppgir at de stemte Ap. Blant LO-medlemmene er Høyre det nest største partiet, 15 prosent oppgir at de stemte det. Av LO-medlemmene er det 10 prosent som stemte henholdsvis Frp, SV eller Sp.

Figur 8.1 Partivalg etter fagorganisasjon. Kommunestyrevalget 2023. Prosent

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.1 Partivalg etter arbeidstakerorganisasjon eller arbeidsgiverorganisasjon og kjønn. Kommunestyrevalget 2023. Prosent

	I alt	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	INP	Andre	Antall personer
LO	100	6	10	31	10	3	3	4	15	10	4	6	751
YS	100	5	6	18	10	2	3	5	26	13	5	6	209
Unio	100	4	12	31	11	6	7	4	17	2	1	4	341
Akademikerne	100	3	13	19	3	11	5	10	28	3	1	4	349
Bonde/fiskarlag	100	3	5	5	50	0	11	3	3	11	0	11	38
NHO/Virke/Spekter	100	1	4	18	4	4	1	4	50	9	1	1	68
Andre	100	1	10	18	10	9	4	5	28	4	6	6	136
Menn													
LO	100	6	7	31	10	4	2	3	15	12	5	7	351
YS	100	4	4	14	8	2	4	6	31	16	6	4	98
Unio	100	2	12	29	11	5	7	7	22	2	0	4	103
Akademikerne	100	4	9	18	1	12	4	11	32	4	2	5	170
Bonde/fiskarlag	100	0	3	7	41	0	14	3	3	14	0	14	29
NHO/Virke/Spekter	100	0	0	18	2	7	0	5	57	9	0	2	44
Andre	100	2	7	15	10	9	6	6	29	5	5	7	87
Kvinner													
LO	100	7	13	31	10	2	3	5	16	8	2	5	400
YS	100	5	7	21	12	3	2	5	22	11	5	8	110
Unio	100	5	12	31	12	7	7	3	15	3	2	4	238
Akademikerne	100	2	16	21	5	11	6	10	23	3	0	4	179
Bonde/fiskarlag	9
NHO/Virke/Spekter	100	4	13	17	8	0	4	4	38	8	4	0	24
Andre	100	0	14	22	8	8	0	4	27	4	8	4	49

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.2 Partivalg etter religion. Kommunestyrevalget 2023. Prosent

	I alt	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	INP	Andre	Antall personer
Den norske kirke/statskirke	100	2	5	23	11	3	4	4	29	10	3	6	2 182
Den romersk-katolske kirke	100	4	6	25	3	5	3	4	36	7	2	6	275
Den ortodokse kirke	100	7	7	32	6	6	2	2	22	9	2	6	88
En annen kristen menighet, frikirke	100	1	2	7	4	2	46	1	20	6	3	8	100
Et islamsk trossamfunn	100	9	15	43	2	1	1	2	20	2	1	4	282
Buddhismen	100	2	7	20	5	13	2	4	33	9	2	4	55
Hinduismen	100	6	15	37	0	2	0	7	22	7	0	4	54
Annet trossamfunn	100	6	12	18	8	8	3	3	26	8	1	8	77
Human-etisk forbund	100	8	16	24	3	6	0	8	27	3	2	3	209
Annet livssynsamfunn	100	5	15	19	4	13	0	9	20	9	1	4	75
Ingen tros- eller livssynsamfunn	100	7	19	17	4	10	0	7	20	6	3	6	621
Ønsker ikke å svare	100	5	8	23	5	6	2	5	22	17	2	6	125

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.3 Partivalg etter innvandringskategori og statsborgerskap. Kommunestyrevalget 2023 Prosent

	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	INP	Andre	n
Øvrige norske borgere	4.0	8.0	20.7	8.2	4.8	3.9	5.0	26.9	9.9	3.0	5.8	3 375
Norske borgere, fra R1	5.4	10.8	20.9	3.1	12.2	2.5	8.0	22.5	7.8	2.8	4.2	311
Utenlandske borgere, R1	5.6	12.0	17.7	4.5	14.5	1.7	7.7	21.8	5.9	2.1	6.7	556
Norske borgere, fra R2	1.5	3.7	19.9	4.1	3.7	3.4	8.2	33.3	10.5	0.8	10.9	126
Utenlandske borgere, R2	6.8	7.0	14.7	4.0	6.7	4.8	5.7	27.3	15.9	2.5	4.7	140
Norske borgere, innvandrere, R3	6.3	11.9	32.5	2.8	2.6	3.5	2.9	27.6	5.3	0.8	3.8	643
Norske borgere, norskf. m. innvandrerf., R3	5.9	19.3	24.0	2.8	6.1	1.9	4.3	24.9	4.1	0.2	6.6	388
Utenlandske borgere, R3	6.0	8.5	33.4	5.2	6.9	3.9	5.8	20.7	6.8	1.1	1.7	212

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.4 Andel som stemte enten i kommunestyrevalget, fylkestingsvalget eller i bydelsvalget i Oslo. Prosent

	Antall respondenter	Prosent
Fylkestingsvalget (ikke Oslo)		
Stemte både kommunestyrevalget og fylkestingsvalget	2 868	94.1
Stemte kun i kommunestyrevalget	174	5.7
Stemte kun i fylkestingsvalget	5	0.2
	3 047	100.0
Oslo		
Stemte både kommunestyrevalget og bydelsvalget	467	91.0
Stemte kun i kommunestyrevalget	44	8.6
Stemte kun i bydelsvalget	2	0.4
	513	100.0

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.5 Partivalg i fylkestingsvalget og kommunestyrevalget blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise (n=2 984). Kommunestyre og fylkestingsvalget 2023. Prosent

Fylkestingsvalget	Kommunestyrevalget												
	Stemte ikke	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	INP	Andre	I alt
Stemte ikke	.	0.3	0.2	1.6	0.5	0.1	0.1	0.2	1.4	0.7	0.1	0.5	5.8
Rødt	0.0	2.5	0.4	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	3.6
SV	0.0	0.3	5.5	0.7	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.2	7.1
Ap	0.0	0.2	1.0	17.4	0.8	0.2	0.1	0.2	0.8	0.1	0.1	0.4	21.5
Sp	0.0	0.1	0.0	0.7	6.5	0.0	0.1	0.1	0.3	0.0	0.1	0.5	8.4
MDG	0.0	0.0	0.3	0.2	0.0	3.0	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	0.1	4.0
Krf	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	3.3	0.0	0.3	0.1	0.0	0.2	4.3
V	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	2.8	0.3	0.0	0.0	0.2	3.7
H	0.1	0.0	0.0	0.8	0.6	0.0	0.3	0.5	20.1	1.0	0.2	0.5	24.1
Frp	0.0	0.0	0.0	0.2	0.3	0.0	0.1	0.1	0.9	7.1	0.1	0.4	9.3
INP	0.0	0.1	0.0	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	2.4	0.3	3.7
Andre	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.0	0.1	0.1	0.6	0.2	0.1	2.7	4.6
I alt	0.2	3.6	7.6	22.4	9.5	3.7	4.2	4.4	25.1	9.9	3.3	6.2	100.0

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.6 Partivalg i bydelsvalget og kommunestyrevalget i Oslo blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise (n=505). Kommunestyre og bydelsvalget 2023. Prosent

Bydelsvalget	Kommunestyrevalget												
	Stemte ikke	Rødt	SV	Ap	Sp	MDG	Krf	V	H	Frp	INP	Andre	I alt
Stemte ikke	.	0.4	0.8	1.2	0.0	0.6	0.0	0.4	3.2	1.2	0.0	0.8	8.5
Rødt	0.0	4.2	0.2	0.2	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.0
SV	0.2	0.0	9.7	1.0	0.0	0.0	0.2	0.4	0.6	0.0	0.0	0.2	12.3
Ap	0.2	0.2	0.6	15.8	0.0	0.4	0.0	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	17.6
Sp	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
MDG	0.0	0.4	1.0	0.2	0.0	9.3	0.0	0.2	0.2	0.0	0.0	0.2	11.5
Krf	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	1.6
V	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.9	0.4	0.0	0.0	0.0	8.5
H	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.2	0.2	0.6	26.7	0.2	0.0	0.2	28.3
Frp	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	4.0	0.4	0.0	5.1
INP	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.0	0.4
Andre	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.6	1.2
I alt	0.4	5.5	12.3	18.8	0.0	10.9	1.8	9.5	32.1	5.5	1.0	2.2	100.0

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.7 Er du medlem av noen av de følgende type organisasjoner?

	Fagforening/ Arbeids- taker- organisasjon	Arbeidsgiver- organisasjon/ yrkes- sammen- lutning	Politisk parti	Idrettslag/ idretts- forening	Innvandrer/ flyktninge- forening	Menighet/ religiøs forening	Ikke medlem	Antall personer
I alt	41	4	7	20	1	7	31	4 081
Kjønn								
Menn	38	5	8	23	1	6	32	2 077
Kvinner	45	2	5	17	1	8	30	2 003
Alder								
18-34	33	2	4	16	1	5	35	790
35-49	46	4	7	27	1	7	25	968
50-69	46	5	7	19	1	7	30	1 686
over 70 år	35	2	10	16	0	9	37	637
Utdanningsnivå								
Grunnskole	23	3	4	16	1	4	43	494
Videregående	38	4	7	19	1	5	33	1 526
Universitets- og høyskole I	53	3	8	23	0	10	24	1 352
Universitets- og høyskole II	61	6	10	24	1	10	20	676
Stemte ikke								
Stemte ikke	30	2	2	13	1	3	38	663
Stemte	48	4	9	24	1	9	27	3 418
Parti								
Rødt	55	3	12	17	1	7	28	132
Sosialistisk Venstreparti	61	2	10	17	1	6	27	287
Arbeiderpartiet	57	4	9	26	1	5	21	745
Senterpartiet	55	5	13	32	0	9	21	281
Miljøpartiet De Grønne	51	7	8	23	0	6	26	168
Kristelig Folkeparti	54	3	13	21	1	76	4	132
Venstre	52	4	7	20	1	6	31	178
Høyre	38	5	7	28	1	6	33	909
Fremskrittspartiet	39	2	8	19	1	5	34	307
INP	50	1	22	17	0	4	24	101
Annen liste	45	3	7	23	0	8	31	198
Landbakgrunn og statsborgerskap								
Øvrige norske borgere	45	3	8	22	0	7	29	3 718
Norske borgere, fra R1	40	3	8	18	1	15	32	339
Utenlandske borgere, R1	37	5	3	20	1	9	34	786
Norske borgere, fra R2	44	6	3	13	2	10	34	183
Utenlandske borgere, R2	25	3	2	11	2	6	45	496
Norske borgere, innvandrere, R3	31	6	3	8	5	14	29	958
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	27	4	5	9	2	12	33	538
Utenlandske borgere, R3	18	7	2	6	5	9	36	353

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

9. Særskilte spørsmål til innvandrere

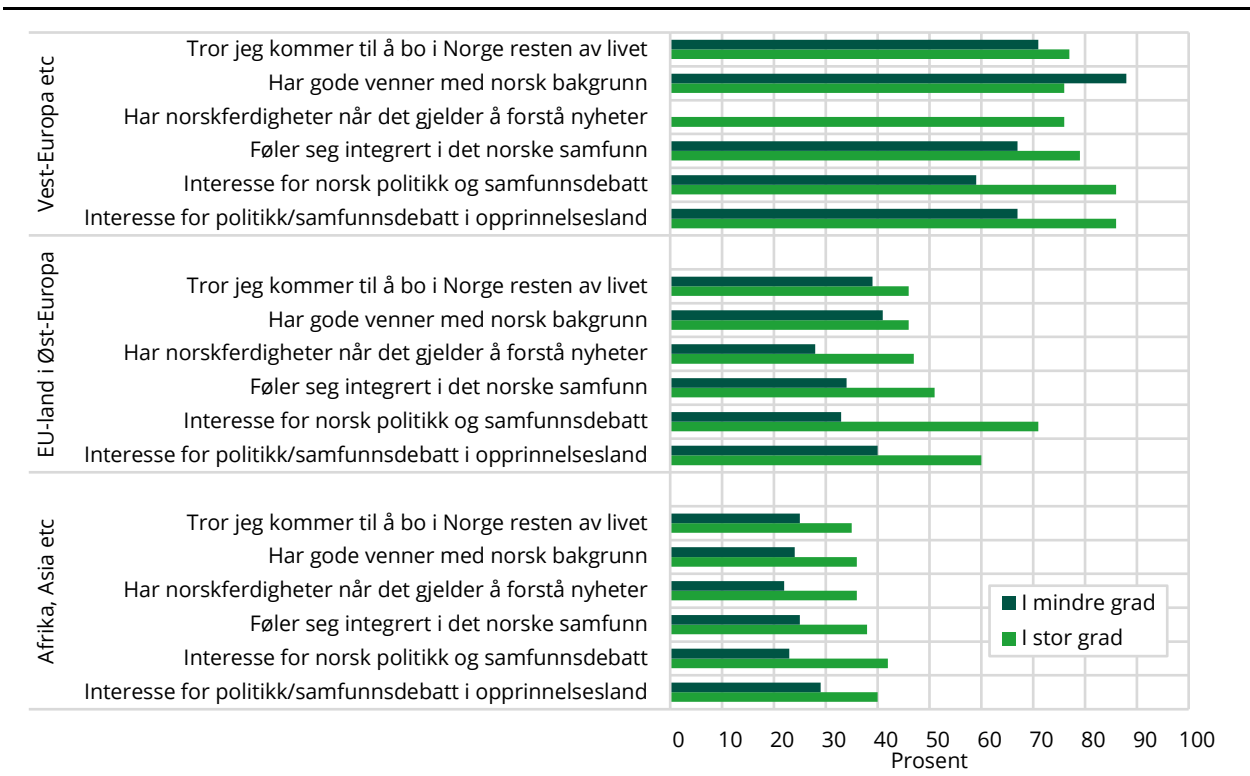
I undersøkelsen er det stilt enkelte spørsmål utelukkende til stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn. Disse spørsmålene dreier seg om stemmegivning i andre land enn Norge, og om en følger med på politikk og samfunnsdebatt i sitt opprinnelsesland. Videre er det noen spørsmål om en føler seg integrert i det norske samfunnet, hva en synes om sine egne norskferdigheter, hvor mange gode venner med norsk bakgrunn en har og om en tror en kommer til å bo i Norge resten av sitt liv. I arbeidet med spørsmålsutformingen av denne delen så vi hen til blant annet SSBs særskilte levekårsundersøkelser blant innvandrere (Holmøy og Wiggen 2017), og Fafos pilotundersøkelse om «Hverdagsintegrering» (Dalen et al. 2022). I tabellene i denne delen har vi delt inn etter landgruppe, statsborgerskap og stemt, ikke stemt og kjønn. I vedlegg A er spørsmålene fremstilt etter kjønn, aldersgruppe, utdanningsnivå og partivalg. I disse tabellene er det ikke fordelt etter landgruppe og statsborgerskap.

I Figur 9.1 og figur 9.2 er en rekke av disse spørsmålene gjort om til binære variabler, om en i stor eller i mindre grad mener noe. For eksempel om en har interesse for politikk i opprinnelseslandet i stor grad eller i mindre grad. Grafene viser så valgdeltakelsen for henholdsvis dem som svarte i stor grad eller i mindre grad. Nivået på valgdeltakelsen er ulik avhengig av landgruppe, for norske borgere er valgdeltakelsen høyere for dem fra Vest-Europa etc. (R1 land), mens den er lavere for dem som kommer fra Afrika, Asia etc. (R3 land), mens innvandrere fra EU-land i Øst-Europa R2 befinner seg i midten (se Kleven og Corneliussen 2024).

9.1. Jo mer integrert, jo høyere valgdeltakelse

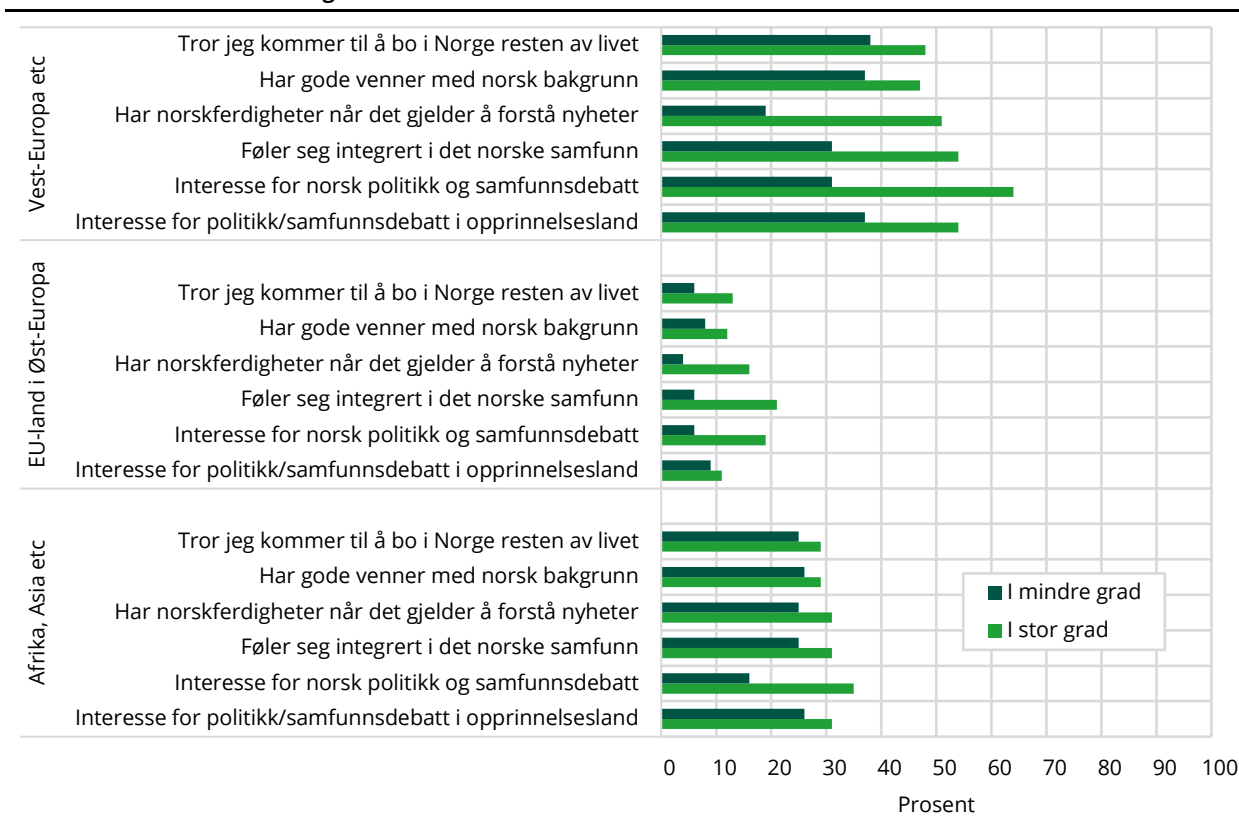
Uavhengig av landgruppe er mønsteret stort sett at valgdeltakelsen er høyere for dem som faller i gruppen i stor grad på spørsmålene om «hverdagsintegrering». Blant noen av gruppene er det relativt få observasjoner slik at man må være varsom med å trekke bastante konklusjoner. Figur 9.1 viser norske borgere, mens figur 9.2 viser utenlandske borgere.

Figur 9.1 Valgdeltakelse i kommunestyrevalget etter spørsmål om «hverdagsintegrering» og landgruppe. Innvandrere, norske borgere Prosent

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Figur 9.2 Valgdeltakelse i kommunestyrevalget etter spørsmål om «hverdagsintegrering» og landgruppe. Utenlandske borgere Prosent

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Selv om det er en klar tendens til at jo mer «hverdagsintegrert» en er jo større er sjansen for at man stemmer, er ikke disse forskjellene spesielt store.

9.2. 45 prosent av innvandrerne oppgir at de har stemmerett i opprinnelseslandet.

Til sammen er det 45 prosent som oppgir at de har stemmerett i et annet land enn i Norge (tabell 9.2). Blant utenlandske borgere fra R1-land er det 75 prosent som oppgir det, tilsvarende tall for utenlandske borgere fra R2-land og R3-land er henholdsvis 83 og 61 prosent. Samlet er det 42 prosent av dem som har stemmerett i opprinnelseslandet som sier de stemte i det siste valget (tabell 9.3). Det er kun blant norske borgere fra R1-land at andelen som oppgir at de har stemt er over 50 prosent, 55 prosent.

Tabell 9.1 Hvor interessert er du i politikk og samfunnsdebatt i andre land enn Norge, som du har et forhold til, for eksempel foreldres opprinnelsesland eller ditt eget opprinnelsesland?

		Svært	Ganske	Noe	Lite	Ikke	Har ikke	Antall
	I alt	interessert	interessert	interessert	interessert	interessert	land enn Norge	personer
							forhold til andre	
							noe	
							forhold	
							til andre	
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt								
	100	13	24	31	17	10	5	3 720
Norske borgere, fra R1	100	16	36	29	12	5	3	340
Utenlandske borgere, R1	100	17	32	33	12	5	2	794
Norske borgere, fra R2	100	9	19	34	20	16	3	187
Utenlandske borgere, R2	100	15	22	31	18	11	3	505
Norske borgere, innvandrere, R3	100	13	22	28	20	12	5	983
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	7	15	36	20	14	10	548
Utenlandske borgere, R3	100	16	22	30	18	10	5	369
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke i alt								
	100	10	20	32	19	13	6	1 627
Norske borgere, fra R1	100	3	24	41	16	11	5	37
Utenlandske borgere, R1	100	10	28	38	12	9	2	257
Norske borgere, fra R2	100	3	15	31	25	23	3	61
Utenlandske borgere, R2	100	14	22	30	18	12	4	395
Norske borgere, innvandrere, R3	100	11	18	27	22	15	7	448
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	6	11	37	21	14	12	241
Utenlandske borgere, R3	100	9	26	32	19	11	5	188
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte i alt								
	100	16	27	31	15	8	4	2 098
Norske borgere, fra R1	100	17	37	27	12	4	2	303
Utenlandske borgere, R1	100	20	34	31	11	3	1	536
Norske borgere, fra R2	100	12	21	35	17	12	3	126
Utenlandske borgere, R2	100	19	21	35	15	8	2	110
Norske borgere, innvandrere, R3	100	15	26	29	17	9	4	535
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	7	18	35	19	13	8	307
Utenlandske borgere, R3	100	23	19	27	18	9	4	181
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn i alt								
	100	16	25	30	14	10	5	1 818
Norske borgere, fra R1	100	19	38	29	7	5	1	167
Utenlandske borgere, R1	100	19	32	30	12	4	2	430
Norske borgere, fra R2	100	9	30	30	13	13	6	54
Utenlandske borgere, R2	100	18	25	27	17	11	2	257
Norske borgere, innvandrere, R3	100	14	21	29	17	13	6	483
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	8	15	36	15	14	12	241
Utenlandske borgere, R3	100	19	22	28	15	11	5	186
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner i alt								
	100	11	23	32	19	10	4	1 907
Norske borgere, fra R1	100	13	33	28	18	5	4	173
Utenlandske borgere, R1	100	14	32	37	11	6	1	363
Norske borgere, fra R2	100	9	14	35	23	17	2	133
Utenlandske borgere, R2	100	13	19	35	18	12	4	248
Norske borgere, innvandrere, R3	100	12	24	27	22	11	5	500
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	6	14	36	23	13	8	307
Utenlandske borgere, R3	100	12	23	31	21	8	4	183

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.2 Har du stemmerett i andre land enn Norge?

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt	100	45	55	3 720
Norske borgere, fra R1	100	47	53	337
Utenlandske borgere, R1	100	75	25	791
Norske borgere, fra R2	100	49	51	187
Utenlandske borgere, R2	100	86	14	502
Norske borgere, innvandrere, R3	100	23	77	980
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	12	88	546
Utenlandske borgere, R3	100	61	39	366
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke i alt	100	49	51	1 616
Norske borgere, fra R1	100	56	44	36
Utenlandske borgere, R1	100	73	27	255
Norske borgere, fra R2	100	49	51	61
Utenlandske borgere, R2	100	84	16	393
Norske borgere, innvandrere, R3	100	21	79	444
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	15	85	241
Utenlandske borgere, R3	100	54	46	186
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte i alt	100	47	53	2 092
Norske borgere, fra R1	100	47	53	301
Utenlandske borgere, R1	100	76	24	535
Norske borgere, fra R2	100	48	52	126
Utenlandske borgere, R2	100	91	9	109
Norske borgere, innvandrere, R3	100	24	76	536
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	10	90	305
Utenlandske borgere, R3	100	68	32	180
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn i alt	100	48	52	1 813
Norske borgere, fra R1	100	48	52	166
Utenlandske borgere, R1	100	74	26	430
Norske borgere, fra R2	100	48	52	54
Utenlandske borgere, R2	100	88	13	256
Norske borgere, innvandrere, R3	100	20	80	480
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	12	88	242
Utenlandske borgere, R3	100	56	44	185
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner i alt	100	48	52	1 895
Norske borgere, fra R1	100	47	53	171
Utenlandske borgere, R1	100	76	24	360
Norske borgere, fra R2	100	49	51	133
Utenlandske borgere, R2	100	84	16	246
Norske borgere, innvandrere, R3	100	25	75	500
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	12	88	304
Utenlandske borgere, R3	100	66	34	181

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.3 Stemte du ved det siste valget i dette landet?

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt	100	42	58	1 780
Norske borgere, fra R1	100	55	45	159
Utenlandske borgere, R1	100	45	55	591
Norske borgere, fra R2	100	36	64	90
Utenlandske borgere, R2	100	47	53	430
Norske borgere, innvandrere, R3	100	33	67	222
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	43	57	65
Utenlandske borgere, R3	100	30	70	222
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke i alt	100	36	64	793
Norske borgere, fra R1	100	25	75	20
Utenlandske borgere, R1	100	37	63	185
Norske borgere, fra R2	100	21	79	29
Utenlandske borgere, R2	100	45	55	331
Norske borgere, innvandrere, R3	100	31	69	93
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	40	60	35
Utenlandske borgere, R3	100	17	83	100
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte i alt	100	48	52	985
Norske borgere, fra R1	100	60	40	139
Utenlandske borgere, R1	100	48	52	405
Norske borgere, fra R2	100	43	57	61
Utenlandske borgere, R2	100	57	43	99
Norske borgere, innvandrere, R3	100	35	65	129
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	47	53	30
Utenlandske borgere, R3	100	41	59	122
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn i alt	100	44	56	874
Norske borgere, fra R1	100	52	48	79
Utenlandske borgere, R1	100	45	55	318
Norske borgere, fra R2	100	44	56	25
Utenlandske borgere, R2	100	50	50	224
Norske borgere, innvandrere, R3	100	34	66	96
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	40	60	30
Utenlandske borgere, R3	100	32	68	102
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner i alt	100	41	59	904
Norske borgere, fra R1	100	59	41	80
Utenlandske borgere, R1	100	44	56	272
Norske borgere, fra R2	100	32	68	65
Utenlandske borgere, R2	100	45	55	206
Norske borgere, innvandrere, R3	100	33	67	126
Norskfødte m. innvandrerforeldre, R3	100	46	54	35
Utenlandske borgere, R3	100	28	72	120

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.4 I hvilken grad føler du deg integrert i det norske samfunnet?

	I alt	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	Antall personer
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt	100	2	9	31	58	3 127
Norske borgere, fra R1	100	0	1	14	84	340
Utenlandske borgere, R1	100	1	6	23	70	750
Norske borgere, fra R2	100	1	4	28	68	187
Utenlandske borgere, R2	100	4	15	51	29	505
Norske borgere, innvandrere, R3	100	2	9	29	59	983
Utenlandske borgere, R3	100	3	16	43	38	362
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke i alt	100	3	15	40	42	1 368
Norske borgere, fra R1	100	0	0	24	76	37
Utenlandske borgere, R1	100	1	12	32	55	241
Norske borgere, fra R2	100	0	5	38	57	61
Utenlandske borgere, R2	100	5	18	55	23	394
Norske borgere, innvandrere, R3	100	3	14	31	52	448
Utenlandske borgere, R3	100	3	20	43	35	187
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte i alt	100	1	5	25	70	1 758
Norske borgere, fra R1	100	0	2	13	85	303
Utenlandske borgere, R1	100	0	3	19	78	508
Norske borgere, fra R2	100	1	3	23	73	126
Utenlandske borgere, R2	100	1	6	40	53	111
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	6	27	66	535
Utenlandske borgere, R3	100	3	13	43	41	175
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn i alt	100	2	10	32	55	1 554
Norske borgere, fra R1	100	1	2	17	81	167
Utenlandske borgere, R1	100	1	7	26	66	408
Norske borgere, fra R2	100	2	2	26	70	54
Utenlandske borgere, R2	100	5	18	53	24	257
Norske borgere, innvandrere, R3	100	2	10	30	58	484
Utenlandske borgere, R3	100	4	15	41	40	184
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner i alt	100	1	8	30	60	1 572
Norske borgere, fra R1	100	0	1	12	87	173
Utenlandske borgere, R1	100	0	5	20	75	341
Norske borgere, fra R2	100	0	5	29	67	133
Utenlandske borgere, R2	100	4	12	50	35	248
Norske borgere, innvandrere, R3	100	2	9	29	60	499
Utenlandske borgere, R3	100	2	18	45	35	178

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.5 Hva synes du om dine egne norskferdigheter når det gjelder å forstå nyheter i aviser, radio og tv?

	I alt	Svært dårlige	Ganske dårlige	Middels	Ganske gode	Svært gode	Antall personer
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt		2	4	20	25	49	3 128
Norske borgere, fra R1	100	0	0	2	10	87	340
Utenlandske borgere, R1	100	1	3	9	17	69	751
Norske borgere, fra R2	100	1	1	7	29	62	187
Utenlandske borgere, R2	100	4	8	36	28	24	504
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	4	22	31	42	986
Utenlandske borgere, R3	100	4	9	35	34	18	360
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke i alt	100	3	7	29	28	33	1 367
Norske borgere, fra R1	100	0	0	0	22	78	37
Utenlandske borgere, R1	100	2	7	18	20	53	242
Norske borgere, fra R2	100	0	2	11	34	52	61
Utenlandske borgere, R2	100	5	9	40	27	18	393
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	6	28	29	36	450
Utenlandske borgere, R3	100	5	10	36	34	14	184
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte i alt	100	1	2	12	24	61	1 760
Norske borgere, fra R1	100	0	0	3	9	88	303
Utenlandske borgere, R1	100	1	1	5	16	77	508
Norske borgere, fra R2	100	1	0	6	27	67	126
Utenlandske borgere, R2	100	2	2	19	33	44	111
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	3	17	33	47	536
Utenlandske borgere, R3	100	2	7	34	34	23	176
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn i alt	100	2	5	22	25	45	1 551
Norske borgere, fra R1	100	0	1	2	10	88	167
Utenlandske borgere, R1	100	2	4	12	20	63	408
Norske borgere, fra R2	100	0	0	7	33	59	54
Utenlandske borgere, R2	100	6	12	45	22	16	256
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	3	23	32	41	483
Utenlandske borgere, R3	100	5	12	34	32	17	183
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner i alt	100	1	3	17	26	52	1 576
Norske borgere, fra R1	100	0	0	3	11	86	173
Utenlandske borgere, R1	100	1	1	6	15	77	342
Norske borgere, fra R2	100	1	1	8	28	63	133
Utenlandske borgere, R2	100	3	4	27	34	33	248
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	5	21	31	43	503
Utenlandske borgere, R3	100	2	5	37	37	19	177

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.6 Hvor mange gode venner med norsk bakgrunn har du?

	I alt	Ingen	En	To	Tre eller flere	Antall personer
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt	100	11	6	11	73	3 114
Norske borgere, fra R1	100	4	3	4	90	338
Utenlandske borgere, R1	100	5	4	7	83	749
Norske borgere, fra R2	100	13	3	11	72	186
Utenlandske borgere, R2	100	18	9	16	58	502
Norske borgere, innvandrere, R3	100	11	6	11	71	979
Utenlandske borgere, R3	100	18	7	13	62	360
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke i alt	100	15	7	13	65	1 362
Norske borgere, fra R1	100	0	3	3	94	36
Utenlandske borgere, R1	100	8	6	7	79	242
Norske borgere, fra R2	100	10	7	15	69	61
Utenlandske borgere, R2	100	18	9	17	56	392
Norske borgere, innvandrere, R3	100	16	7	12	64	447
Utenlandske borgere, R3	100	19	7	14	60	184
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte i alt	100	8	4	9	79	1 751
Norske borgere, fra R1	100	4	3	4	89	302
Utenlandske borgere, R1	100	4	3	8	85	506
Norske borgere, fra R2	100	15	2	10	74	125
Utenlandske borgere, R2	100	17	7	11	65	110
Norske borgere, innvandrere, R3	100	8	5	11	76	532
Utenlandske borgere, R3	100	16	7	13	63	176
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn i alt	100	12	6	10	72	1 545
Norske borgere, fra R1	100	4	4	5	87	166
Utenlandske borgere, R1	100	7	3	8	81	408
Norske borgere, fra R2	100	15	0	11	74	54
Utenlandske borgere, R2	100	19	11	14	56	255
Norske borgere, innvandrere, R3	100	12	5	11	71	481
Utenlandske borgere, R3	100	20	7	10	64	181
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner i alt	100	10	6	11	73	1 568
Norske borgere, fra R1	100	3	1	3	92	172
Utenlandske borgere, R1	100	3	5	6	86	340
Norske borgere, fra R2	100	13	5	11	71	132
Utenlandske borgere, R2	100	17	7	17	59	247
Norske borgere, innvandrere, R3	100	10	7	12	71	498
Utenlandske borgere, R3	100	16	8	17	60	179

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.7 Tror du at du kommer til å bo i Norge om resten av livet?

	I alt	Nei, helt sikkert ikke	Nei, tror ikke det	Vet ikke	Ja, tror det	Ja, helt sikkert	Antall personer
Landbakgrunn og statsborgerskap i alt	100	2	5	21	37	36	3 116
Norske borgere, fra R1	100	0	1	10	32	56	339
Utenlandske borgere, R1	100	2	6	20	40	33	748
Norske borgere, fra R2	100	0	2	12	38	48	186
Utenlandske borgere, R2	100	5	9	31	42	14	500
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	4	20	34	40	986
Utenlandske borgere, R3	100	2	5	23	37	33	357
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte ikke	100	3	7	26	38	27	1 364
Norske borgere, fra R1	100	0	0	16	43	41	37
Utenlandske borgere, R1	100	2	9	23	40	26	242
Norske borgere, fra R2	100	0	5	11	34	49	61
Utenlandske borgere, R2	100	5	10	33	40	11	391
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	5	24	34	36	450
Utenlandske borgere, R3	100	2	5	25	39	29	183
Landbakgrunn og statsborgerskap stemte	100	1	3	17	37	42	1 751
Norske borgere, fra R1	100	0	1	9	31	58	302
Utenlandske borgere, R1	100	1	5	18	39	36	505
Norske borgere, fra R2	100	0	1	12	39	48	125
Utenlandske borgere, R2	100	3	2	25	49	22	109
Norske borgere, innvandrere, R3	100	1	4	17	35	43	536
Utenlandske borgere, R3	100	2	5	21	34	37	174
Landbakgrunn og statsborgerskap Menn	100	2	6	21	37	33	1 546
Norske borgere, fra R1	100	1	2	12	35	51	167
Utenlandske borgere, R1	100	2	7	21	41	30	408
Norske borgere, fra R2	100	0	4	11	37	48	54
Utenlandske borgere, R2	100	6	11	35	37	11	254
Norske borgere, innvandrere, R3	100	2	5	18	38	38	481
Utenlandske borgere, R3	100	3	8	21	31	38	182
Landbakgrunn og statsborgerskap Kvinner	100	1	4	20	37	38	1 569
Norske borgere, fra R1	100	0	1	8	30	62	172
Utenlandske borgere, R1	100	1	6	19	38	36	339
Norske borgere, fra R2	100	0	2	12	38	48	132
Utenlandske borgere, R2	100	3	6	27	47	17	246
Norske borgere, innvandrere, R3	100	0	4	23	31	42	505
Utenlandske borgere, R3	100	2	2	25	43	28	175

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

10. Om undersøkelsen

10.1. Feilkilder ved utvalgsundersøkelser

Gjennom utvalgsundersøkelser kan vi anslå forekomsten av ulike fenomener i en stor gruppe (populasjon) ved å måle forekomsten bare i et mindre utvalg som er trukket fra populasjonen. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Grunnene til at vi gjennomfører utvalgsundersøkelser er at vi skal bruke resultatene fra undersøkelsen til å estimere ukjente verdier, kvantifiserbare fenomener, fra en populasjon. Metoden som brukes til å beregne et anslag (estimatet), kalles en estimator.

Estimatoren bør gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den "treffer målet" i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er forventningsrett. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Denne variasjonen er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er standardfeilen, *SE* (fra det engelske begrepet "standard error"), til estimatet. *SE* er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. *SE* forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien. På bakgrunn av det kan en estimere feilmarginer og si noe om innenfor hvilke intervaller den sannsynlige verdi ligger. Men denne fremgangsmåten forutsetter at dataene er nærmest frie fra andre typer feil, eller at summen av disse feilene i praksis balanserer hverandre ut.

I vurderingen av kvalitet i offisielle statistikk tar vi utgangspunkt i de forskjellige feilkildene som kan oppstå i planleggingen, innsamlingen og bearbeidingen av statistikken. Et systematisk og uttømmende rammeverk, er det såkalte *Total Survey Error*. *Total Survey Error* refererer til alle feil som kan oppstå i planleggingen, innsamlingen, bearbeidingen og analysen av data fra utvalgsundersøkelser. På norsk bruker vi 'totalfeil rammeverket' (*TFR*). Rammeverket er ikke begrenset til utvalgsundersøkelser, det anvendes også på totaltelling, registerbasert statistikk og stordata. For en gjennomgang av *TFR* se [Kleven og Bergseteren \(2023\)](#). Det er to typer av feil: 'utvalgsfeil og 'ikke-utvalgsfeil'. Utvalgsfeil oppstår fordi vi undersøker et utvalg og ikke hele populasjonen. Den andre typen feil, ikke-utvalgsfeil, skyldes feil eller mangler som oppstår under innsamlingen av data eller under bearbeiding av dataene.

Utvalgsfeilen (den rene utvalgsvariansen) er først og fremst tilfeldig og usystematisk. De andre feilene er *både* systematiske og usystematiske. Usystematiske (tilfeldige, variable) feil kan føre til at usikkerheten til estimatoren øker. Systematiske feil fører til at statistikken (estimatoren) avviker fra den «sanne verdien». Men det vil variere hvor alvorlig feilen er, og hvor mye statistikken avviker fra den sanne verdi. Summen av alle feilkildene kan nemlig i en del tilfeller motvirke hverandre slik at den totale feilen blir mindre alvorlig. I andre tilfeller kan derimot flere feilkilder trekke i samme retning slik at totalfeilen blir lenger fra den sanne verdien. Utvalgsfeil fører gjerne til variable, usystematiske eller tilfeldige feil. Ikke-utvalgsfeil fører både til usystematiske- og systematiske feil. Systematiske feil fører til skjevhet i estimatene, mens tilfeldige feil først og fremst har innvirkning på den statistiske usikkerheten til estimatoren.

En utvalgsundersøkelse som velgerundersøkelsen baserer seg på to former for slutninger (inferens) for å speile fenomenet vi studerer. Vi skal ved hjelp av et spørreskjema, stille spørsmål og få svar fra utvalgsenheter som danner et mikrokosmos av målpopulasjonen. I *TFR* skiller det mellom ulike feilkilder.

Spesifiseringsfeil

Feil som oppstår i planleggingen og utformingen av spørreskjemaet til undersøkelsen som fører til at spørreskjemaet eller undersøkelsesinstrumentet er annerledes enn det som er intendert. Spesifiseringsfeil kan påvirke validiteten til hvert enkelt spørsmål. Denne typen feil oppstår gjerne pga. dårlig kommunikasjon mellom de som planlegger undersøkelsen. Eksempler kan være filterfeil eller feil tidsperioder.

Dekningsfeil

Feil som oppstår i planleggingen og utformingen av utvalgsplanen (utvalgsrammen). Som gjør at det utvalget som trekkes eller konstrueres har mangler. Det betyr at utvalget ikke «dekker» den populasjonen vi skal måle. I eldre tider var tidslegg på registeret et større problem enn i dag.

Utvalgsvarians - utvalgsfeil

Utvalgsvariansen, eller utvalgsfeilen, er en feil vi med vitende og vilje introduserer i statistikken. Det gir store besparelser sammenlignet med om vi skulle gjennomført målingen i hele populasjonen, men samtidig får vi en viss usikkerhet i anslagene. Denne usikkerheten (variasjonen til estimatoren rundt populasjonsverdien ved gjentatte trekninger), kan beregnes. Dette er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er standardfeilen, SE (fra det engelske begrepet "standard error"), til estimatet. SE er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. SE forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien. På bakgrunn av det kan en estimere feilmarginer og si noe om innenfor hvilke intervaller den sannsynlige verdi ligger. Standardfeilen blir mindre jo større utvalget er.

Målefeil

Målefeil er feil som oppstår under datainnsamlingen og som fører til at den registrerte verdien blir forskjellige fra den «sanne verdien». Målefeilen blir definert for hver enkelt observasjon. Målefeil er gjerne den feilkilden som gjør mest skade på resultatet av statistiske undersøkelser. Men de er gjerne vanskelig å avdekke med mindre de er helt åpenbare.

Feil kan oppstå i det intervjuet foretas, altså i møte mellom intervjuer og respondent. Målefeil kan komme av at intervjupersonen gir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar.

Virkningen av målefeil på statistikken vil variere. Hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte kan det føre til betydelig feil i statistikken. Men siden målefeil henviser til hver enkelt observasjon kan det også i mange tilfeller bety at feilen blir ubetydelig siden den nærmest blir tilfeldig fordelt mellom respondentene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

Manglende data - frafallsfeil

I de aller fleste statistiske undersøkelser vil det være manglende data, enten enhetsfrafall eller partielt frafall. Enhetsfrafall betyr at enhetene som er trukket ut til å delta av en eller annen grunn ikke kommer med i undersøkelsen. Partielt frafall betyr at enhetene som har deltatt i undersøkelsen unnlater å svare på enkelte av spørsmålene. Dersom personer med bestemte kjennetegn deltar systematisk mindre enn andre, oppstår en systematisk skjevhet. Systematiske skjevheter vil føre til at de som er intervjuet ikke er representative for den populasjonen man er ute etter å undersøke. Frafall fører til at vi mister kontroll over trekke mekanismen (seleksjonsmekanismen), dermed blir treksannsynligheten ukjent. Frafall fører til en del praktiske problemer, det kan føre til at estimatene blir skjeve og det kan føre til at de statistiske usikkerhetsmålene vi benytter blir feil. Noen ganger er frafall en alvorlig utfordring for kvaliteten på statistikken andre ganger ikke. Lite frafall og høy svarprosent er i seg selv ikke en tilstrekkelig indikasjon på perfekt eller høy

datakvalitet. Sammenhengen mellom frafall og den skaden den gjør på kvaliteten av statistikken er kompleks og kan variere fra en undersøkelse og undergruppe til en annen. I litteraturen (Rubin 1976, Zhang et al. 2013) er det vanlig å operere med tre forskjellige scenarier for frafallet:

- (1) *MCAR Missing Completely at Random* ingen skjevhet i frafallet, helt tilfeldig hvem som deltar og ikke deltar i undersøkelsen.
- (2) *MAR Missing-at-random* frafallet kan tilbakeføres til en observerbar variabel vi har tilgang til som gjør at vi kan rette opp skjevheten innført ved frafall.
- (3) *NMAR Not-Missing-At-Random* frafallet fører til skjevhet vi ikke har kontroll over. Denne feil-mekanismen er i realiteten ukjent og det anbefales derfor at man undersøker effekten av frafallet under de ulike scenarioene.

Prosesseringsfeil

Etter at dataene er samlet inn gjennomgår de en eller annen form for bearbeiding. Svarene blir editert, åpenbare feil svar justeres, åpne spørsmål kodes, nye variabler utledes, det beregnes vektorer i datasettet, manglende verdier imputeres, tabeller fra datasettet produseres. Feil som oppstår i denne fasen kalles gjerne data-prosesseringsfeil eller bearbeidingsfeil. Det er mange former for prosesseringsfeil. Prosesseringsfeil er ofte alvorlige siden de kan ha store konsekvenser for statistikken. Men siden de ofte også fører til «ulogiske» estimater i de statistiske tabellene blir de oppdaget og rettet opp.

10.2. Utvalg, svarinnang, vektorer og utvalgsvarians

Tabell 10.1 Svarprosent etter utvalg, kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, innvandringskategori/landgruppe og stemt/ikke stemt, Velgerundersøkelsen 2023 – kort skjema. Prosent

	I alt	Stemte ikke	Stemte
Panel (utvalg1)	71	43	77
Nytt utvalg (utvalg1)	44	24	55
Kjønn			
Menn	51	25	63
Kvinner	51	28	62
Alder			
18-34	41	24	55
35-49	50	28	63
50-69	61	35	69
over 70 år	47	17	56
Utdanningsnivå			
Grunnskole	34	20	48
Videregående	49	29	59
Universitets- og høyskole I	61	34	68
Universitets- og høyskole II	66	30	73
Landbakgrunn og statsborgerskap (utvalg1-3)			
Øvrige norske borgere	54	28	63
Norske borgere, fra R1	60	26	72
Utenlandske borgere, R1	47	30	64
Norske borgere, fra R2	50	34	64
Utenlandske borgere, R2	27	24	55
Norske borgere, innvandrere, R3	31	22	45
Norske borgere, norskf. m. innvandrerf., R3	29	21	43
Utenlandske borgere, R3	26	19	47

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Feltperiode og svarinnngang

Et viktig poeng med undersøkelsene er å studere endringer mellom valgene. Deler av utvalget til undersøkelsen er derfor trukket blant de som svarte i tilsvarende undersøkelser i 2019. Utvalgene trekkes rett fra manntallet til kommunestyre- og fylkestingsvalget. De påkobles kontaktinformasjon fra Kontakt- og reservasjonsregisteret (KRR) som inneholder opplysninger om SMS og e-post.

Feltperioden for undersøkelsen var mellom 12. september og 5. november. Svarinngangen var høyest i begynnelsen av perioden. Svarprosenten er 44 prosent for tverrsnittsutvalget (utvalg1), nytt utvalg. For panelet (utvalg1) er svarprosenten 71 prosent. Svarandelen er høyest blant de som stemte i valget, 55 prosent, men kun 24 prosent blant de som ikke stemte i valget.

I tabell 10.1 viser vi svarprosent etter kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, innvandringskategori/landgruppe og stemt/ikke stemt i valget. Svarprosenten er høyest blant de mellom 50-69 år, den er lavest blant de under 35 år. Videre er den lavere blant de med grunnskole og høyest blant de med universitetsutdanning. Blant de med innvandrerbakgrunn er deltakelsen høye blant de med bakgrunn fra Norden og Vest-Europa, men den er lavere blant de fra Afrika og Asia.

Sammenlikning med valgresultatet

Summen av feilene kan gjøre at estimatene fra undersøkelsen er forskjellige fra den sanne verdien i populasjonen. Hvor godt vi treffer kan vi illustrere ved å sammenlikne partifordelingen blant de som har stemt i svarutvalget med det offisielle valgresultatet ved kommunestyrevalget i 2023 (tabell 10.2). Vi viser for enkelthet skyld kun fordelingen i det uveide tverrsnitts utvalget. Den største differansen er for Fremskrittspartiet, de er underrepresentert med -1,5 prosentpoeng. På den annen side er det partiet som er mest overrepresentert SV, + 1,1. Senterpartiet, Venstre og INP har samme fordeling i svarutvalget som i valget. Prosentavviket er større enn 2 ganger standardfeilen for 2 av partiene/listene. Det betyr at det sannsynligvis er frafallsfeil og/eller målefeil som også spiller inn i tillegg til utvalgsvariansen. Estimaterne i tabell 10.2 er uveid, hvis vi hadde vektet resultatene etter for eksempel utdanningsnivå vil tradisjonelt andelen som oppgir Frp eller SV stemme bedre overens med valgresultatet. Resultatene i tabell 10.2, hvor Frp underestimeres og SV overestimeres, er i tråd med tidligere undersøkelser.

Tabell 10.2 Offisielt valgresultat, partivalg i nettoutvalget (tverrsnitt) og prosentavviket mellom partifordelingen i nettoutvalget og det faktiske valgresultatet. Velgerundersøkelsene 2023

	Offisielt valgresultat	Nettoutvalget	Prosentavvik nettoutvalg og valgresultatet	2* SE +/-
Rødt	3,5	4,0	0,5	0,6
Sosialistisk Venstreparti	6,9	8,0	1,1	0,9
Arbeiderpartiet	21,6	20,8	-0,8	1,3
Senterpartiet	8,2	8,2	0,0	0,9
Miljøpartiet de Grønne	4,2	4,8	0,6	0,7
Kristelig Folkeparti	4,0	3,8	-0,2	0,6
Venstre	5,0	5,0	0,0	0,7
Høyre	25,9	26,9	1,0	1,4
Fremskrittspartiet	11,3	9,8	-1,5	1,0
INP	3,0	3,0	0,0	0,6
Andre lister eller partier	6,5	5,8	-0,7	0,8

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Vekter, justering etter trekk sannsynlighet og svarsannsynlighet

Utvalgene veies etter trekk sannsynlighet for å kunne gi et estimat for alle stemmeberettigede i 2023. Siden vi har med panel fra 2019 så vil andelen blant de som ikke hadde stemmerett i 2019, de under 22 år og innvandrere som har blitt norske borgere, bli nær halvert i utvalget sammenliknet med populasjonen av alle stemmeberettigede. Hvis vi derimot kun tok utgangspunkt i tverrsnitts utvalget

fra 2023 hadde vi ikke behøvd å ta hensyn til ulik trekk sannsynlighet. Siden vi i frekvenstabellene i kapittel 3 fremstiller svarene etter bakgrunnskjenne tegn gir det betydelig variansreduksjon å ta med alle utvalgene.

Totalvekt for alle 3 utvalgene

I det samlede utvalget vil førstegangsvelgerne bli underrepresentert. Ser en på alle de 3 utvalgene sammen vil også de med innvandrerbakgrunn bli overrepresentert. For at utvalget skal ha tverrsnittsegenskaper må en derfor vekte det samlede utvalget etter andelen i populasjonen. En må ta hensyn til utvalgsdesignet når en estimerer noe fra undersøkelsen. Vekten *Totalvekten* tar hensyn til det. Totalvekten tar også hensynet til frafallet. At mange ikke ønsker å svare kan føre til skjevhet i resultatene, men skjevhet etter et kjennemerke trenger ikke medføre skjevhet etter andre kjennemerker. For å motvirke skjevhet introdusert ved frafall veies utvalgene etter kjente kjennemerker i populasjonen i tillegg til trekk sannsynligheten.

Siden det er en sterk korrelasjon mellom svarandel og stemt i valget tar vi også med den i modellen.

- Stemmerett i 2019 (0,1),
- Stemt i valget 2023 (0,1),
- Innvandringsskategorier (Øvrig norsk, innvandrer, norskfødt med innvandrerforeldre).

Totalvekten konstrueres ved enkel etterstratifisering, hvor:

N = antall enheter i populasjonen eller universet

n = antall enheter i utvalget vi trekker fra populasjonen

n_r = antall i utvalget som svarte i undersøkelsen (*nettoutvalget*)

n_{nr} = antall i utvalget som ikke svarte i undersøkelsen (*frafallet*)

k = stratum (kategori, undergruppe)

w_i = Vekten for en enhet, eller et element i datafilen

$$w_i = \frac{N^k / N}{n_r^k / n_r}$$

Tverrsnittsvikt for delutvalg1

Variabelen *Tverrsnittsvikt* korrigerer for forskjeller mellom andelen i nettoutvalget fra utvalg1 og andelen i populasjonen samt justerer for skjevhet introdusert ved frafall etter kombinasjonen av registervariablene stemmerett i 2019, stemt/ikke stemt 2013, kjønn, og utdanningsnivå. Denne vekten er benyttet i tabellene med unntak av estimatene for landgruppe og statsborgerskap.

Tverrsnittsvikten er beregnet ved justeringsceller (etterstratifisering). Populasjonen N , som består av alle med stemmerett i valget, deles inn i 16 strata (k) etter følgende registervariabler:

- Stemmerett i 2019 (0,1),
- Stemt i valget 2023 (0,1),
- Kjønn (mann, kvinne),
- Grunnskole (0=Grunnskole, 1=høyere enn grunnskole)

På samme måte deles nettoutvalget (de som svarte i undersøkelsen) inn i tilsvarende strata. Fordi vi kjenner fordelingen i populasjonen og i nettoutvalget etter k (strata) kan vi konstruere vektene ved etterstratifisering.

Beregning av utvalgsusikkerheten i resultatene

Estimatene (tallene) i artikkelen er basert på et utvalg av velgere. Det er dermed knyttet en viss statistisk usikkerhet til resultatene fra undersøkelsene. I denne delen redegjør vi for hvordan vi beregner standardfeilen for undersøkelsen. I tillegg til standardfeilen kan det være skjevheter i resultatene på grunn av frafall og målefeil som er svært komplisert å beregne. En bør derfor ikke legge vekt på små forskjeller i enkeltresultatene.

En kan si at det er to aspekter ved en estimator som er viktig. For det første bør estimatoren gi omtrent korrekt verdi ved gjentatte forsøk. Det vil si at den "treffer målet" i den forstand at ved gjentatt trekking av utvalg, vil gjennomsnittsverdien av estimatene være sentret rundt den sanne populasjonsverdien; estimatoren er *forventningsrett*. I tillegg trenger vi et mål på hvor stor variasjon rundt populasjonsverdien estimatene har ved gjentatt trekking av utvalg. Det er denne variasjonen som er den statistiske usikkerheten til estimatet, og det vanlige målet er *standardfeilen*, SE ("standard error"), til estimatet. SE er definert som det estimerte standardavviket til estimatoren. SE forteller dermed hvor mye et anslag i gjennomsnitt vil avvike fra den sanne verdien.

Som en illustrasjon: La oss si vi ønsker å estimere prosentandelen kvinner, P_0 , i en befolkning (populasjon) med størrelse N . Anta utvalget av størrelse n er trukket tilfeldig, det vil si at alle enheter har samme sannsynlighet n/N for å bli med i utvalget. La P være prosentandelen kvinner i utvalget. Da er P en forventningsrett estimator for P_0 og standardfeilen er gitt ved:

$$SE(P) = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}.$$

Estimeringsfeilen vi begår er forskjellen mellom P og P_0 . Denne er selvfølgelig ukjent, men vi kan gi et anslag, *feilmarginen*, på hvor stor den med en gitt sannsynlighet kan være. Feilmarginen er definert som $2 \cdot SE$. Intervallet

$$(P - 2 \cdot SE, P + 2 \cdot SE)$$

er et 95 prosent konfidensintervall. Det betyr at sannsynligheten for at intervallet dekker den sanne verdien P_0 er 0,95 (95 prosent). Eller sagt på en annen måte, ved gjentatte utvalg, så vil 95 prosent av intervallene dekke den sanne verdien P_0 . Vi sier da at det er 95 prosent *sikkerhet* for at det *beregnete* intervallet dekker den sanne verdien.

I de fleste utvalgsundersøkelsene i SSB utgjør utvalget en svært liten del av populasjonen. Undersøkelsene tar sikte på å dekke store populasjoner, som for eksempel alle norske velgere. Utvalgene som skal dekke disse populasjonene er små i forhold til populasjonsstørrelsene. Det betyr at utvalgsandelen n/N er neglisjerbar i formelen for SE , og vi kan benytte formelen

$$SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n}}$$

Vi legger merke til at konfidensintervallets størrelse er avhengig av størrelsen på utvalget, men ikke av populasjonen. Standardfeilen blir mindre dess flere som er med i utvalget, og sammenhengen mellom størrelsen på standardfeilen og n er ikke lineær. For å få standardfeilen halvert, med samme

verdi av P , så må utvalgsstørrelsen firedobles. Vi ser at standardfeilen er størst når utvalgsresultatet er 50 prosent, og avtar symmetrisk etter hvert som prosentandelen nærmer seg 0 og 100.

Statistisk usikkerhet for estimering av prosentandel av et kjennetegn ved enkelt tilfeldig utvalg

N	antall enheter i populasjonen
n	antall enheter i utvalget, trukket enkelt tilfeldig
P_0	prosentandel i populasjonen med kjennetegn a
x	antall enheter i utvalget med kjennetegn a
P	prosentandel i utvalget med kjennetegn a , $P = 100 \cdot (x/n)$
$100 - P$	prosentandel i utvalget som ikke har kjennetegn a

$$\text{Utvalgsvarians } \text{Var}(P) = \frac{P_0(100 - P_0)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)$$

95 prosent konfidensintervall for P_0 : $P \pm 2 \cdot SE$

$$\text{Standardfeil: } SE = \sqrt{\frac{P(100 - P)}{n} \cdot \left(1 - \frac{n}{N}\right)}$$

Feilmargin = $2 \cdot SE$

Eksempel på bruk av formel og tabell

Anta at vi ønsker å anslå andelen motstandere av norsk EU-medlemskap. Anta at vi har svar fra et enkelt tilfeldig utvalg på 3 000 respondenter (n) fra den stemmeberettigede delen av den norske befolkningen, som i 2023 utgjorde omtrent 4 340 000 personer (N). 1 400 (x) av de spurte oppgir at de er motstandere, de resterende 1 600 er enten tilhengere eller usikre. Andelen motstandere er da $x/n = 1\,400 / 3\,000 = 0,467$, eller 46,7 prosent. Siden $n/N = 0,0009$ så kan vi bruke den forenklede formelen for SE og får konfidensintervallet

$$46,7 \pm 2 \sqrt{\frac{46,7(100-46,7)}{3000}} = 46,7 \pm 2(0,91) = 46,7 \pm 1,8$$

Estimatet for andelen EU-motstandere er altså 46,7 prosent. Feilmarginen for estimatet er 1,8 prosent, mens konfidensintervallet med 95 prosent sikkerhet forteller at andelen ligger mellom 44,9 og 48,5 prosent.

Vi kan også bruke tabell 10.3. Vi går inn på raden 3 000 og kolonnen 45/55; som er kolonnen som ligger nærmest resultatet. I tabell 10.3 leser vi at standardfeilen er 0,9. Et 95 prosent konfidensintervall blir da $46,7 \pm 2(0,9) = 46,7 \pm 1,8$, som er det samme som over. Det er vanlig å operere med et sikkerhetsnivå på 95 prosent, men konfidensintervall kan konstrueres for andre sikkerhetsnivå. Da må standardavviket multipliseres med et annet tall enn 2. Ofte er det ønskelig å sammenligne prosenttall for flere grupper.

Tabell 10.3 Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg

n: \ P:	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/35	40/60	45/55	50/50
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,4	9,7	10,0	10,2	10,2
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,4	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
400	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5
600	0,9	1,2	1,5	1,6	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
800	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
1000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1200	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
1500	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
2000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
2200	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
2500	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
3000	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
3500	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

Når to usikre tall sammenlignes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardfeilen til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratroten av summen av kvadratene av standardfeielene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavvikene til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

Referanser

Bjørnstad, Jan F. (2000) En innføring i utvalgsundersøkelser. Notater 2000/50. Oslo-Kongsvinger, Statistisk sentralbyrå.

https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_200050/notat_200050.pdf

Dalen, K. H.Flatø og J.H. Friberg (2022) Hverdagsintegrering. En pilotundersøkelse om tillitt, tilhørighet, deltakelse og diskriminering I innvandrerbefolkningen. Fafo-rapport 2022:15.

Holmøy, A og K.S Wiggen (2017) Levekår blant personer med innvandrerbakgrunn 2016. Dokumentasjonsrapport. Notater 2017:20. Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Ø (2022) The effect of nonresponse and measurement errors on turnout estimates. Experiences from using administrative linked data in the Norwegian General Election Survey 1969–2021. Documents 2022/21. Statistics Norway.

Kleven, Ø (2024) Velgere og velgeroverganger ved kommunestyrevalgene 2019 og 2023. Basert på de første resultatene fra velgerundersøkelsene 2023. Rapporter 2024/2. Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Ø og H.M. Corneliussen (2024) Innvandrere og norskfødte ved kommunestyrevalget 2023. Valgdeltakelse og representasjon Rapporter 2024/42. Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Ø, M.A Krawczynska and B.O. Lagerstrøm (2024) Framing effects in surveys. Experiences from the Norwegian Local Election Survey (NO-LES) 2023, Poster session. European Conference on Quality in Official Statistics. 2024 Estoril. Portugal

Kleven, Ø og S.B. Seggaard (2024) 4 av 10 byttet parti. Artikler om kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelsen. Artikkel / 19. januar 2024. Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Ø og T. Bergseteren (2023) Ulike innsamlingsmåter i Velgerundersøkelsen 2019. Effekter av å benytte telefonintervju eller webintervju. Notater 2023/34

Krawczynska, M.A. (2024a) Lokalvalgundersøkelsen 2023. Dokumentasjonsnotat. Notater 2024/39. Statistisk sentralbyrå.

Krawczynska, M.A. (2024b) Velgerundersøkelsen 2023. Dokumentasjonsnotat. Notater 2024:xx. Statistisk sentralbyrå.

Rubin, D. B (1976) «Inference and missing data» I *Biometrika* 63(3), 581-592.

Zhang, Li-Chun, Ib Thomsen and Øyvind Kleven (2013) "On the Use of Auxiliary and Paradata for Dealing With Non-sampling Errors in Household Surveys" in *International Statistical Review*. Vol. 81, No. 2 (August 2013), pp. 270-288

Vedlegg A: Tabeller

Tabell A.1 Hvor interessert er du i politikk og samfunnsdebatt i andre land enn Norge, som du har et forhold til, for eksempel foreldres opprinnelsesland eller ditt eget opprinnelsesland?

	I alt	Svært interessert	Ganske interessert	Noe interessert	Lite interessert	Ikke interessert	Har ikke noe forhold til andre land enn Norge	Antall personer
I alt	100	13	24	31	17	10	5	4 024
Kjønn								
Menn	100	16	25	30	15	10	5	1 964
Kvinner	100	10	23	33	19	10	5	2 059
Alder								
18-34	100	9	18	32	21	13	7	1 071
35-49	100	14	23	30	18	10	5	1 477
50-69	100	15	29	31	14	8	4	1 238
over 70 år	100	13	31	36	8	6	7	238
Utdanningsnivå								
Grunnskole	100	9	17	33	22	12	7	641
Videregående	100	11	20	32	18	13	6	1 089
Universitets- og høyskole I	100	12	26	31	17	9	5	1 183
Universitets- og høyskole II	100	18	30	31	12	6	3	912
Stemte ikke								
Stemte ikke	100	10	20	32	19	13	6	1 685
Stemte	100	15	26	31	15	8	5	2 338
Parti								
Rødt	100	25	26	26	10	7	6	134
Sosialistisk Venstreparti	100	16	25	33	15	6	5	287
Arbeiderpartiet	100	15	23	33	19	7	4	581
Senterpartiet	100	8	27	38	13	8	7	88
Miljøpartiet De Grønne	100	20	30	26	15	5	4	205
Kristelig Folkeparti	100	11	28	32	14	11	3	71
Venstre	100	16	33	24	14	9	3	148
Høyre	100	15	26	32	14	9	4	604
Fremskrittspartiet	100	12	24	34	16	7	8	170
INP	100	20	25	30	10	10	5	40
Annen liste	100	15	31	30	11	9	4	115

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell A.2 Har du stemmerett i andre land enn Norge?

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
I alt	100	45	55	4004
Kjønn				
Menn	100	46	54	1958
Kvinner	100	45	55	2045
Alder				
18-34	100	30	70	1062
35-49	100	55	45	1471
50-69	100	49	51	1233
over 70 år	100	34	66	238
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	32	68	636
Videregående	100	40	60	1080
Universitets- og høyskole I	100	43	57	1178
Universitets- og høyskole II	100	57	43	911
Stemte ikke				
Stemte ikke	100	48	52	1670
Stemte	100	43	57	2333
Parti				
Rødt	100	44	56	135
Sosialistisk Venstreparti	100	36	64	288
Arbeiderpartiet	100	36	64	583
Senterpartiet	100	48	52	87
Miljøpartiet De Grønne	100	55	45	205
Kristelig Folkeparti	100	39	61	72
Venstre	100	50	50	147
Høyre	100	45	55	602
Fremskrittspartiet	100	45	55	170
INP	100	44	56	39
Annen liste	100	49	51	114

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell A.3 Stemte du ved det siste valget i dette landet?

	I alt	Ja	Nei	Antall personer
I alt	100	42	58	1809
Kjønn				
Menn	100	44	56	890
Kvinner	100	41	59	918
Alder				
18-34	100	38	62	319
35-49	100	41	59	807
50-69	100	45	55	602
over 70 år	100	47	53	81
Utdanningsnivå				
Grunnskole	100	32	69	200
Videregående	100	37	63	433
Universitets- og høgskole I	100	40	60	508
Universitets- og høgskole II	100	51	49	520
Stemte ikke	100	36	64	799
Stemte	100	47	53	1009
Parti				
Rødt	100	42	58	59
Sosialistisk Venstreparti	100	47	53	104
Arbeiderpartiet	100	48	52	210
Senterpartiet	100	31	69	42
Miljøpartiet De Grønne	100	57	43	112
Kristelig Folkeparti	100	39	61	28
Venstre	100	58	42	73
Høyre	100	48	52	268
Fremskrittspartiet	100	41	59	76
INP	100	53	47	17
Annen liste	100	46	54	56

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell A.4 I hvilken grad føler du deg integrert i det norske samfunnet?

	I alt	Ikke i det hele tatt	I liten grad	I noen grad	I stor grad	Antall personer
I alt	100	2	9	31	58	3127
Kjønn						
Menn	100	2	10	32	55	1554
Kvinner	100	1	8	30	60	1572
Alder						
18-34	100	3	13	34	51	488
35-49	100	2	10	35	53	1294
50-69	100	2	7	29	62	1132
over 70 år	100	0	3	17	80	213
Utdanningsnivå						
Grunnskole	100	4	12	35	49	466
Videregående	100	2	10	32	56	806
Universitets- og høyskole I	100	1	7	26	66	908
Universitets- og høyskole II	100	1	7	29	63	751
Stemte ikke	100	3	15	40	42	1368
Stemte	100	1	5	25	70	1758
Parti						
Rødt	100	2	9	26	63	107
Sosialistisk Venstreparti	100	1	5	26	68	189
Arbeiderpartiet	100	1	8	26	65	457
Senterpartiet	100	2	0	32	66	65
Miljøpartiet De Grønne	100	0	6	30	65	155
Kristelig Folkeparti	100	0	6	30	65	54
Venstre	100	1	5	27	68	109
Høyre	100	1	4	19	77	448
Fremskrittspartiet	100	2	2	21	75	130
INP	100	0	3	15	82	33
Annen liste	100	0	8	29	63	87

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell A.5 Hva synes du om dine egne norskerdigheter når det gjelder å forstå nyheter i aviser, radio og tv?

	I alt	Svært dårlige	Ganske dårlige	Middels	Ganske gode	Svært gode	Antall personer
I alt	100	2	4	20	25	49	3128
Kjønn							
Menn	100	2	5	22	25	45	1551
Kvinner	100	1	3	17	26	52	1576
Alder							
18-34	100	2	3	18	22	55	489
35-49	100	2	5	24	26	43	1295
50-69	100	2	4	18	27	49	1131
over 70 år	100	0	2	9	20	68	213
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	2	6	31	25	35	463
Videregående	100	2	5	22	27	44	807
Universitets- og høyskole I	100	1	2	13	25	59	910
Universitets- og høyskole II	100	1	3	14	24	59	752
Stemme							
Stemte ikke	100	3	7	29	28	33	1367
Stemte	100	1	2	12	24	61	1760
Parti							
Rødt	100	1	3	13	13	70	107
Sosialistisk Venstreparti	100	2	2	9	23	65	189
Arbeiderpartiet	100	2	3	17	29	49	457
Senterpartiet	100	2	3	12	27	56	66
Miljøpartiet De Grønne	100	2	1	10	15	72	155
Kristelig Folkeparti	100	0	0	22	17	61	54
Venstre	100	0	1	11	16	72	109
Høyre	100	1	2	11	25	61	445
Fremskrittspartiet	100	0	3	9	28	59	130
INP	100	0	6	12	21	61	33
Annen liste	100	1	1	14	19	65	88

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell A.6 Hvor mange gode venner med norsk bakgrunn har du?

	I alt	Ingen	En	To	Tre eller flere	Antall personer
I alt	100	11	6	11	73	3114
Kjønn						
Menn	100	12	6	10	72	1545
Kvinner	100	10	6	11	73	1568
Alder						
18-34	100	14	6	15	65	485
35-49	100	13	7	12	68	1287
50-69	100	9	4	9	78	1129
over 70 år	100	2	3	3	92	213
Utdanningsnivå						
Grunnskole	100	12	8	13	66	462
Videregående	100	11	6	10	74	805
Universitets- og høgskole I	100	9	5	9	78	906
Universitets- og høgskole II	100	12	4	11	73	746
Stemte ikke	100	15	7	13	65	1362
Stemte	100	8	4	9	79	1751
Parti						
Rødt	100	7	9	10	73	107
Sosialistisk Venstreparti	100	11	5	8	76	189
Arbeiderpartiet	100	9	4	10	77	456
Senterpartiet	100	8	3	17	73	66
Miljøpartiet De Grønne	100	6	4	13	77	154
Kristelig Folkeparti	100	9	2	15	74	54
Venstre	100	7	6	11	76	108
Høyre	100	6	3	9	82	445
Fremskrittspartiet	100	5	4	8	84	130
INP	100	3	0	9	88	33
Annen liste	100	10	2	8	79	87

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Tabell A.7 Tror du at du kommer til å bo i Norge om resten av livet?

	I alt	Nei, helt sikkert ikke	Nei, tror ikke det	Vet ikke	Ja, tror det	Ja, helt sikkert	Antall personer
I alt	100	2	5	21	37	36	3116
Kjønn							
Menn	100	2	6	21	37	33	1546
Kvinner	100	1	4	20	37	38	1569
Alder							
18-34	100	2	7	24	35	32	484
35-49	100	1	6	24	39	29	1290
50-69	100	2	4	17	38	39	1129
over 70 år	100	0	1	7	24	68	213
Utdanningsnivå							
Grunnskole	100	1	6	19	35	38	464
Videregående	100	3	5	22	34	36	806
Universitets- og høgskole I	100	1	4	18	36	41	907
Universitets- og høgskole II	100	2	5	21	42	31	744
Stemte ikke	100	3	7	26	38	27	1364
Stemte	100	1	3	17	37	42	1751
Parti							
Rødt	100	3	4	20	35	39	107
Sosialistisk Venstreparti	100	2	5	16	40	37	188
Arbeiderpartiet	100	1	4	16	33	46	458
Senterpartiet	100	0	3	20	34	43	65
Miljøpartiet De Grønne	100	1	3	23	41	32	155
Kristelig Folkeparti	100	0	4	17	41	39	54
Venstre	100	2	4	17	41	37	109
Høyre	100	1	3	14	37	45	444
Fremskrittspartiet	100	2	2	15	31	49	128
INP	100	0	0	15	33	52	33
Annen liste	100	1	8	15	40	36	87

Kilde: Velgerundersøkelsen 2023, Statistisk sentralbyrå

Figurregister

Figur 2.1 Ulike former for politisk interesse og aktivitet blant dem som stemte og ikke stemte. Kommunestyrevalget 2023. Prosent	10
Figur 3.1 Kilde til informasjon om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023 var ganske viktig eller svært viktig. Blant dem som stemte, etter aldergruppe. Prosent	16
Figur 4.1 I hvilken grad stoler du på at gjennomføringen av kommunestyrevalget i 2023 gikk riktig for seg? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at valget gikk riktig for seg.....	28
Figur 5.1 Andel som er enig i at det er viktig at fordelingen blant kommunepolitikere ligner fordelingen blant velgerne mht kjønn, alder, etnisitet og sosial bakgrunn. Kommunestyrevalget 2023. Prosent.....	38
Figur 5.2 Andel som er enig eller uenig i at det er viktig at fordelingen blant menn og kvinner i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne. Etter kjønn og aldersgrupper. Kommunestyrevalget 2023. Prosent.....	39
Figur 6.1 Holdninger til ulike stridsspørsmål etter stemt og ikke stemt. Prosent	52
Figur 7.1 Syn på demokrati og medbestemmelse blant dem som stemte og ikke stemte. Prosent ...	64
Figur 7.2 Valgdeltakelse etter helse, sosial omgang og opplevelse av diskriminering. Prosent.....	70
Figur 8.1 Partivalg etter fagorganisasjon. Kommunestyrevalget 2023. Prosent	80
Figur 9.1 Valgdeltakelse i kommunestyrevalget etter spørsmål om «hverdagsintegrering» og landgruppe. Innvandrere, norske borgere Prosent	84
Figur 9.2 Valgdeltakelse i kommunestyrevalget etter spørsmål om «hverdagsintegrering» og landgruppe. Utenlandske borgere Prosent.....	85

Tabellregister

Tabell 1.1	Partienes oppslutning i kommunestyrevalgene 2019 og 2023. Nettoendringer, hele landet. Antall og prosent ¹	7
Tabell 1.3	Utvalget blant innvandrere, utvalg2	9
Tabell 1.4	Utvalget blant norskfødte med innvandrerforeldre, utvalg3.....	9
Tabell 2.1	Hvor interessert er du i norsk politikk og samfunnsdebatt?	11
Tabell 2.2	Hvor ofte pratet du om valget med familie, venner, bekjente eller kolleger i løpet av valgkampen?.....	12
Tabell 2.3	Hvor stor betydning har det for deg personlig hvilket parti eller hvilke partier som har flertall i kommunestyret?	13
Tabell 2.4	Har du i løpet av de siste 12 måneder gjort frivillig innsats for noen organisasjoner eller foreninger?	14
Tabell 2.5	Har du noen gang i løpet av de siste fire årene gjort følgende for å påvirke en beslutning i kommunen der du bor?.....	15
Tabell 3.1	I løpet av den siste uken før valget, hvor ofte så, hørte eller leste du politiske nyhetssaker?	17
Tabell 3.2	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Valgkampsendinger i radio og tv	18
Tabell 3.3	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Nyhetssendinger i Radio og TV (for eksempel NRK, TV2).....	19
Tabell 3.4	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Riksdekkende aviser eller nyhetsmedier på nett eller papir (VG, Aftenposten, Dagbladet, NRK osv).....	20
Tabell 3.5	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Lokale medier	21
Tabell 3.6	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Alternative nyhetskanaler og nettressurser.....	22
Tabell 3.7	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Facebook og Facebook-grupper	23
Tabell 3.8	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Andre sosiale medier som, Twitter/X, Tik Tok, Instagram, Reditt.....	24
Tabell 3.9	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Valgomater	25
Tabell 3.10	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Informasjon og kommunikasjon fra de politiske partiene (personlig kommunikasjon, valgkampboder, sosiale medier, nett osv.).....	26
Tabell 3.11	Hvor viktig kilde til informasjon, om kommunestyret- og fylkestingsvalget 2023, var følgende informasjonskanaler for deg? Valginformasjon fra offentlige myndigheter som Valgdirektoratet eller kommunen.....	27
Tabell 4.1	I hvilken grad stoler du på at gjennomføringen av kommunestyrevalget i 2023 gikk riktig for seg? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på at valget gikk riktig for seg i delt hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at valget gikk riktig for seg	29
Tabell 4.2	I hvilken grad stoler du på mennesker du ikke kjenner? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på andre i det hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på andre	30

Tabell 4.3	Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Kommunestyret	31
Tabell 4.4	Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Fylkestinget.	32
Tabell 4.5	Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Stortinget	33
Tabell 4.6	Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Domstolene (rettsvesenet).....	34
Tabell 4.7	Angi hvor stor tillit du har til følgende offentlige institusjoner og aktører på en skala som går fra 0 til 10, der 0 betyr "Ingen tillit" og 10 betyr "Svært stor tillit". Politiet.....	35
Tabell 4.8	I hvilken grad stoler du på nyheter formidlet gjennom tradisjonelle nyhetsmedier, som aviser, TV og Radio? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på det i det hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at det	36
Tabell 4.9	I hvilken grad stoler du på nyheter formidlet gjennom sosiale medier, som Facebook, Twitter/X og Instagram? Oppgi svaret på en skala fra 0-10, der 0 betyr at du ikke stoler på det i det hele tatt, mens 10 betyr at du stoler fullt og helt på at det	37
Tabell 5.1	Det er viktig at fordelingen av menn og kvinner i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne	40
Tabell 5.2	Det er viktig at aldersfordelingen i kommunestyret stort sett er den samme som blant velgerne.....	41
Tabell 5.3	Det er viktig at kommunepolitikernes etniske bakgrunn ligner fordelingen blant velgerne.....	42
Tabell 5.4	Det er viktig at kommunepolitikernes sosiale bakgrunn, som utdanning, yrke og inntekt, stort sett er den samme som blant velgerne	43
Tabell 5.5	Ga du personstemme til en eller flere kandidater på listen som du stemte på ved kommunestyrevalget, såkalt kumulering? (Blant de som stemte).....	44
Tabell 5.6	Førte du opp kandidater fra andre partiers lister, såkalte slengerstemmer? (Blant de som stemte).....	45
Tabell 5.7	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Det nabolaget eller bydelen der du bor	46
Tabell 5.8	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Kommunen eller byen der du bor.....	47
Tabell 5.9	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Fylket der du bor	48
Tabell 5.10	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Landsdelen der du bor	49
Tabell 5.11	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Norge som helhet.....	50
Tabell 5.12	Folk kan oppleve ulike grader av tilknytning til forskjellige geografiske områder. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 1 til 5, der 1 står for «ingen tilknytning» og 5 står for «svært sterk tilknytning» til følgende områder? Annet land enn Norge	51
Tabell 6.1	For å oppmuntre innsatsviljen til den enkelte, bør vi godta større lønnsforskjeller enn i dag	53

Tabell 6.2	Det er viktigere å bygge ut offentlige tjenester enn å sette ned skatten	54
Tabell 6.3	Innvandrere bør tilpasse seg norske skikker og tradisjoner.....	55
Tabell 6.4	Ordningen med kontantstøtte bør fjernes.....	56
Tabell 6.5	Vi bør satse på et samfunn med mer internasjonal orientering og med mindre vekt på grenser mellom folk og land	57
Tabell 6.6	Skeive (lesbiske, homofile, bifile, transpersoner) bør ha frihet til å kunne leve som de selv ønsker	58
Tabell 6.7	Myndighetene iverksetter mange tiltak for å skape likestilling mellom kvinner og menn. Synes du at likestilling bør føres enda lenger, er den ført langt nok eller er den ført for langt?.....	59
Tabell 6.8	Hvilken av disse standpunktene om adgang til abort stemmer best med din egen mening?.....	60
Tabell 6.9	Natur og miljøvern: Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at miljøvern ikke bør føres så langt at det går utover vår levestandard, mens 10 betyr at vi bør satse mye mer på miljøvern, selv om det medfører betydelige lavere levestandard.....	61
Tabell 6.10	Innvandringspolitikk: Hvor vil du plassere deg på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens 10 betyr at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag?.....	62
Tabell 6.11	Distriktpolitikk: Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at sentrale myndigheter tar for lite hensyn til distrikts-Norge, mens 10 betyr at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til distrikts-Norge?.....	63
Tabell 7.1	Noen mener det er en borgerplikt å stemme ved valg, andre mener at man bare bør stemme når valget oppleves som viktig for en selv. Hvilket av disse standpunktene er du mest enig i?	65
Tabell 7.2	Hvor fornøyd er du med måten demokratiet virker på i Norge?	66
Tabell 7.3	Jeg føler at jeg forstår de viktigste politiske sakene i Norge	67
Tabell 7.4	Demokrati er alltid og under alle omstendigheter å foretrekke foran alle andre styreformers.....	68
Tabell 7.5	I hvilken grad vil du si at det politiske systemet i Norge gir folk som deg innflytelse på det myndighetene gjør?	69
Tabell 7.6	Omtrent hvor ofte har du sosial omgang med venner, slektninger eller arbeidskollegaer?.....	71
Tabell 7.7	Omtrent hvor ofte har du kontakt med venner, slektninger eller arbeidskollegaer, via telefon, sosiale medier eller lignende?	72
Tabell 7.8	Hvordan vurderer du din helse alt i alt?	73
Tabell 7.9	Vil du si at du er medlem av en gruppe som blir behandlet dårligere enn andre her i landet?	74
Tabell 7.10	Hvor viktig eller uviktig var følgende grunner til at du ikke stemte: Forskjellene mellom partiene er for små.....	75
Tabell 7.11	Det er ingen viktige lokale saker jeg brenner for	75
Tabell 7.13	Jeg har ikke tillit til politikerne her i kommunen.....	76
Tabell 7.14	Jeg hadde ikke tid og anledning	76
Tabell 7.15	Jeg er fornøyd med tingene slik de er	77
Tabell 7.16	Sykdom eller uførhet (egen eller i familien)	77
Tabell 7.17	Var usikker på om jeg hadde stemmerett.....	78
Tabell 7.18	Var usikker på hvor eller hvordan jeg kan stemme	78
Tabell 7.19	Jeg føler ikke at min stemme betyr noe.....	79
Tabell 8.1	Partivalg etter arbeidstakerorganisasjon eller arbeidsgiverorganisasjon og kjønn. Kommunestyrevalget 2023. Prosent.....	81
Tabell 8.2	Partivalg etter religion. Kommunestyrevalget 2023. Prosent	81

Tabell 8.3 Partivalg etter innvandringskategori og statsborgerskap. Kommunestyrevalget 2023 Prosent	81
Tabell 8.4 Andel som stemte enten i kommunestyrevalget, fylkestingsvalget eller i bydelsvalget i Oslo. Prosent	82
Tabell 8.5 Partivalg i fylkestingsvalget og kommunestyrevalget blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise ($n=2\ 984$). Kommunestyre og fylkestingsvalget 2023. Prosent	82
Tabell 8.6 Partivalg i bydelsvalget og kommunestyrevalget i Oslo blant dem som stemte i minst ett av valgene. Overgangsmatrise ($n=505$). Kommunestyre og bydelsvalget 2023. Prosent	82
Tabell 8.7 Er du medlem av noen av de følgende type organisasjoner?.....	83
Tabell 9.1 Hvor interessert er du i politikk og samfunnsdebatt i andre land enn Norge, som du har et forhold til, for eksempel foreldres opprinnelsesland eller ditt eget opprinnelsesland?.....	86
Tabell 9.2 Har du stemmerett i andre land enn Norge?	87
Tabell 9.3 Stemte du ved det siste valget i dette landet?	88
Tabell 9.4 I hvilken grad føler du deg integrert i det norske samfunnet?.....	89
Tabell 9.5 Hva synes du om dine egne norskferdigheter når det gjelder å forstå nyheter i aviser, radio og tv?	90
Tabell 9.6 Hvor mange gode venner med norsk bakgrunn har du?.....	91
Tabell 9.7 Tror du at du kommer til å bo i Norge om resten av livet?.....	92
Tabell 10.1 Svarprosent etter utvalg, kjønn, aldersgrupper, utdanningsnivå, innvandringskategori/landgruppe og stemt/ikke stemt, Velgerundersøkelsen 2023 – kort skjema. Prosent.....	95
Tabell 10.2 Offisielt valgresultat, partivalg i nettoutvalget (tverrsnitt) og prosentavviket mellom partifordelingen i nettoutvalget og det faktiske valgresultatet. Velgerundersøkelsene 2023	96
Tabell 10.3 Standardfeil i prosentpoeng for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser, for enkelt tilfeldig utvalg.....	100
Tabell A.1 Hvor interessert er du i politikk og samfunnsdebatt i andre land enn Norge, som du har et forhold til, for eksempel foreldres opprinnelsesland eller ditt eget opprinnelsesland?.....	102
Tabell A.2 Har du stemmerett i andre land enn Norge?.....	103
Tabell A.3 Stemte du ved det siste valget i dette landet?	104
Tabell A.4 I hvilken grad føler du deg integrert i det norske samfunnet?	105
Tabell A.5 Hva synes du om dine egne norskferdigheter når det gjelder å forstå nyheter i aviser, radio og tv?	106
Tabell A.6 Hvor mange gode venner med norsk bakgrunn har du?	107
Tabell A.7 Tror du at du kommer til å bo i Norge om resten av livet?	108